IZBOR
STARIH
ILIRSKIH PIESNIKAH.

KNJIGA PARVA.

SKLADANJA HANIBALA LUCIĆA.

TROŠKOM Dra. LJUDEVITA GAJA.

U ZAGREBU.

Tiskom kr. povl. narodne tiskarnice Dra. Ljudevita Gaja.

1 8 4 7.

HANIBALA LUCIĆA

HVARANINA

SKLADANJA.

PISANA 1495—1525.

NOVOIZDANA TROŠKOM

Dra. Ljudevita Gaja.

S' predgovorom i rèčnikom

od

Pr. Antuna Mažuranića.

U ZAGREBU.

Tiskom kr. povl. narodne tiskarnice Dra. Ljudevita Gaja.

1 8 4 7.

POGLAVITOMU I PLEMENITOMU

GOSPODINU

AMBROZU ML. VRANYCZANYU

V. SL. VARM. STOLA SUDBENOGA PRISIEDNIKU,

ISKRENOMU DOMORODCU

STARINOM I RODOM

HVARANINU

U ZNAK UVAŽENJA NJEGOVIEH I SVE NJEGOVE SLAVNE I STAROVITEŽKE OBITELI ZA DOMOVINU I NARODNOST UČINJENIEH ZASLUGAH STARINSKO DIELO OVO SLAVNOGA MU ZEMLJAKA

POSVEṬJUJE

Dr. Ljudevit Gaj.

PREDGOVOR.

Budući mi nepoznat vas Lucićev život, nemogu izvěstno kazati, kada je rodjen, ni kada je umro: ali kako se zna, da je bio vlastelin hvarski, mislim, da bi se bez sumnje barem to dvoje moglo gdègod na Hvaru (u càrkvenom ili u gradskom arkivu) najti, da tko potraži. U pomanjkanju drugih izvorah valja nam zasad gledati, da iz samih njegovih pèsamah iznajdemo ono doba, kad je on svoja »Skladanja« pisao. A to ja mislim, da neće bit jako težko; jer tko samo jednom pročita Lucića, odmah mu pade u oči, da on sva ova »Skladanja« nije napisao u kratko vrème, već da je kroz mnogo godinah kadkada po něšto napisao. Jer osim toga, što nije slično, da su njegove ljubezne pèsme pisane u isto doba, kada i pěsan o božićnoj noći, kaže i sam u pismu na J. Martinčića, kojim mu posvetjuje svoj prevod Ovidove heroide i svoje ljubezne pèsme, da su te pěsme »njegova *davnjena* i *odavna složena* skladanja« (str. 1, 2). A u tretjoj poslanici na istoga Martinčića (s. 104) veli, da je onaj čas dobio glas iz iztoka, kako su Turci obsèli grad Rod na otoku istoga imena, i kako ga biju sa svih stranah, jeda ga razruše, kakono su i Biograd (str. 106. r. 24). A kako je poznato, da su Turci razorili sàrbski Biograd god. 1521., a obsèli zatim poslědnji put Rod odmah slèdeće god. 1522., kadno ga i otese, tako neima sumnje, da je ona poslanica pisana uprav god 1522. A budući da u istoj poslanici veli još i

to, da neide više za stègom Ljubavi (str. 102. r. 28), dàržim, da je ona poslanica pisana više na koncu nego li na početku njegova pèsničkoga života. Mislim zato, da neću mnogo pogrèšiti, ako rečem, da je L. pisao od prilike god. 1500—1525. Ovo potvàrdjuje i ona okolnost, da L. u pěsni na Dubrovnik broji i hvali sve moguće i najmanje krěposti Dubrovčanah, ali nigdě nenapominje, da imaju i naučnih ljudih, pěsnikah ili drugih pisacah. Valja da L. nije bio za nikakova dubroačvkoga pisca još čuo do onda, kad je onu pěsmu pisao, premda su okolo god. 1500. mnogi Dubrovčani počeli pisati. U ostalom od svih njegovih suvrèmenikah, koje napominje, poznát je u književnosti sam Petar Hektorović; ali uprav s ovim, čini se, da nije imao nikakova priateljstva. Uzrok tomu nemože bit drugo, nego što je L. bez sumnje bio starii od Hektorovića (koi je polag Appendina rodjen okolo 1490) barem za 15 do 20 godinah.

Sve, što se književnoga nalazi od L., izdao je tiskom (a to valjada po smàrti spisatelja) sin mu Antun god. 1556. u Mletcih pod naslovom:

»SCLADANΥA IZVARSNICH PISAN RAZLICICH POCTOVANOGA GOSPODINA HANIBALA LVCIA *) VLASTELINA HVARSCHOGA. CHOΥE CINI STAMPATI V BNECICH, SIN GNEGOV ANTONI, NA CHON TISSVCHIA I PETSAT I PEDESET I SEST GODISCH, OD POROΥENΥA SLAVNOGA SPASITEGLIA NASEGA ISUCHARSTA, NA DESET MISECA ZVGNA. IN VENETIA PER FRANCESCO MARCOLINI MDLVI.« *U četvàrtini listcvah* 67 *(t. j. stran.* 134*)*.

---

*) Lucić pisao se je sam *Lucig* (t. j. Lucij), ali ja sam sudio, da je mnogo pristalie pisati ga po vlastitosti našega jezika uprav hàrvatski Lucić.

Je li ovo dèlo odonda do danas (kroz cělih 290 godinah!) još koi krat preštampano bilo, to ja upravo neznam, nego mislim da jest, budući da Appendini spominje izdanje od g. 1638., po čem je mislio, da je onda stopram živio L., dočim je već morda od 100 godinah bio u grobu. Od pàrvoga izdanja, t. j. od god. 1556., nalazi se, koliko mi je poznato, još samo jedna jedina knjiga, i ta se je sasvim dobro sačuvala u manastiru otacah reda svetoga Frane male bratje u gradu Kàrku (*Veglia*), na otoku istoga imena. Kad sam ja god. 1835. sa svojim bratom Ivanom bio ondě, dao je mnogo poštovani otac Pavao Molinarić, gvardian istoga manastira, meni tu rèdku knjigu s pogodbom, da ju u Zagrebu preštampam, i njemu několiko novih iztisakah za nju pošljem; ili ako mi se uzvidi, da dèlo nevrèdi novoga izdanja, a ono neka ja onaj isti stari eksemplar, pošto ga prepišem njemu povratim. Našavši ja dèlo ovo, svakako od velike cěne, žao mi je bilo vratiti ga opet u tminu, i zato umolih g. Dra. Lj. Gaja, učrednika Narodnih Novinah, koi svoju vlastitu tiskarnicu ima, neka ga on izda ob svojem trošku pod onom istom pogodbom, pod kojom sam ga ja primio. G. Gaj pristane dragovoljno na to, i evo sada mogu gospoda čitatelji već i sami suditi o vrědnosti děla. A da ga može svaki lakše razuměti, raztumačio sam na koncu ove knjige sve rèči Lucićeve, koje bi koga manje věšta čitatelja mutiti mogle.

U starom izdanju stoji Ovidova heroida pred njegovimi pěsmami; ali ja sam ju zapostavio zato, što sam sudio, da njegovo izvorno dèlo zaslužuje prednost pred golim prevodom. Onda u tretjem dèlu stoje pěsme u starom izdanju slèdećim redom: 1. na Dubrovnik, 2. na Jer.-

Martinčića; 3. na istoga; 4 na Frana Božićevića; 5. na Nikolu Matulića; 6. na J. Martinčića; 7. na Milicu; 8. na istu; 9. Nadgrobnica Golubiniću; 10. na J. Martinčića i od Božićne noći; 11. Nadgrobnica Martinčiću. — Ja sam u toliko proměnio ovaj red, da sam sve pěsni Martinčiću pisane postavio na koncu, jednu za drugom.

O prevodu Paridove knjige na Jelenu, t. j. heroide 16. iz Ovida, valja znati, da se L. nije dàržao strogo ni rěčih ni mislih Ovidovih, nego ju je sasvim slobodno izradio; a budući da vas Lucićev prevod nije onim redom napisan, u kojem se nalazi izvorno dělo u današnjih Ovidovih pěsmah, tako moram suditi, da L. nije imao dobra izdanja Ovidova, iz kojega je preveo onu heroidu.

Način pisanja iliti pravopis, kojim se je L. služio, vidi se u gori postavljenom naslovu knjige, samo mi valja napomenuti, da je osim spomenutoga naslova sva knjiga ležećimi slovi naštampana, i da za glas »ž« piše ovakovo slovo »ʒ« n. p. »*ʒiuitchye ʒiuot sladach¸*« t. j. živiti će život sladak.

Jezik Lucićev jest obično primorsko ili čakavsko narěčje onoga vrěmena na otoku Hvarskom, premda i gděkoju rěč iz štokavskoga priměšanu ima (kao n. p. několiko putah *što* i *bio* město *ča* i *bil*), i negledeć na to, da ima několiko talianskih rěčih (*listo*, m. hitro, *mantelita¸ schiopita¸ spenza*, *spingarda*), i gděkoju tursku (bre! timar, želet), može se obćenito reći, da je jezik dobar, samo valja upamtiti:

a) da ima několiko ostarělih rěčih, kao:

àrvan	město	rumen	jagla	město	igla
beriti	»	brati	kóko	»	koliko
isto	»	istina	listo	»	samo
izručiti	»	osloboditi	nalipati	»	nahripati, nasàrtati

pozinuti m. pogutnuti	ticati m. teći
rič » stvar	tóko » toliko
rok » način	umčati » otimati
steriti » sterati ili strèti	razamčati m. razgrabiti, i više dr.;

ovamo dolaze još někoje, kojim je znamenovanje tamno, kao: česmen, česmenit, leto, liti, mila ni malo, posoba i rizu.

b) da někoje glagolje zlo spreza u prošastom svàršenom i nesvàršenom vrěmenu, kao: on beriše město braše; on htiše m. htě, hotě ili htěde; on steriše m. steraše; oni hotihu m. hotiše; oni kladihu m. kladoše (ili pak kladiše); oni nehtihu m. nehtiše; oni zovihu m. zvahu.

c) da predloge *u* i *na*, na pitanje gdě? slaže uvěk s četvàrtim padežem, kako se i govori u mnogih krajevih, a imenito u Boci i Càrnoj Gori, n. p. Bio sam u Risan, u Kotor, u Càrnu Goru, na svit, i t. d. město: u Risnu, u Kotoru, u Càrnoj Gori, na svitu (světu), i t. d.

d) da suvišnu rěčcu *li* slaže sasvim na svoj način, n. p. »ako rič moja li hoć da besidi« itd. město: ako li hoć(eš), da rič moja besidi. Vidi »Li« pod brojem 4. u mojem priloženom raztumačenju rěčih nakoncu ove knjige.

e) da u sadašnjem vrěmenu, pàrvoj osobi jednobroja ponajviše ima glagolje po starinski na »*u*« město na *m*, kao: ja *budu*, *činju*, *hodju*, *hvalju*, *idu*, *išcu*, *kaju se*, *minu*, *nadiju se*, *prikažuju*, *proliu*, *stanu*, *šalju*, *tratju*, *velju*, *zaminu*, itd. premda se ove rěči i kod njega koi krat nalaze na *m*, kao: ja *budem*, *činim*, *hodim*, *hvalim*, *idem*, *išćem*, *kajem se*, *minem* itd.

f) da L. piše: razuměti *čemu*, město: razuměti *ča* ili *što*.

U ostalom za volju lakšega razumljenja, i da izdanje ovo bude sličnije izdanju Osmana Gundulićeva, proměnio sam ja gděšto u Luciću ovako: *a*) Prid, pridobar, privelik, primudar itd., na: pred, predobar, prevelik, pre-

mudar itd., razlučivši polag razluke znamenovanja predlog *pri* od *pre* (prě). — *b*) Lucićeve rěči: *graya, slayi, hoyu, doyu, viyu, žaya* (premda piše koikrat i »*dodjem, izadjem, otadjem*«), pisao sam ja: gradja, sladji, hodju, dodju, vidju, žadja, i t. d. — *c*) U *penezi, vlasi, žigli*, itd. prepisao sam: u penezih, vlasih, žiljih, itd. — *d*) *Čto, ličce, sunačce, ničce*, itd. prepisao sam: što, lišce, sunašce, nišće (ništa). — *e*) *Ovoy, ovay, toy, tay, tuy, onuy*, itd. prepisao sam: ovo, ova, to, ta, tu, onu, itd.

Proměnio sam izviše još někoje stvari, koje sam dàržao za pogrěške tiska u pàrvom izdanju, kako slědi:

na strani	4	redku	2.	*s drugu stranu*	na	s druge strane
»	»	5.	»	17.	*iscascia*	»	izraža
»	»	9.	»	18.	*guorcati*	»	novcati
»	»	18.	»	9.	*vdglah*	»	hotjah
»	»	19.	»	16.	*me ne yur*	»	uzmi me jur
»	»	24.	»	27.	*moliui çuy*	»	molju te
»	»	25.	»	16.	*otognay*	»	otogaj
»	»	34.	»	27.	*otognay*	»	otogaj
»	»	26.	»	21.	*bube*	»	bude
na strani	51.	redku	8.	*dodati*		na	podati
»	»	55.	»	15.	*kraiſte*	»	krajine
»	»	60.	»	3.	*choy*	»	što
»	»	61.	»	21.	*duciſc*	»	dičiš
»	»	89.	»	16.	*ſacuchi*	»	tekući
»	»	90.	»	3.	*kol*	»	kod
»	»	99.	»	17.	*tim ye*	»	tim si
»	»	105.	»	27.	*da cignahu*	»	ča činjahu.

U Zagrebu měseca Sěčnja 1847.

Prof. A. Mažuranić.

DIO I.

PIESNI LJUBEZNE.

HANIBAL LUCIJ

JERONIMU MARTINČIĆU,

VLASTELINU SPLITSKOMU,

POZDRAVLJENJE.

Budući me, moj poštovani Jeronime, od razlika dilovanja odvratio strah segaiitnje kužne nemoći, i radi njega u kući stojeći zatvoren, sam sebe, kako bolje mogah, razlicih knjig ter pisam prevraćanjem razgovorih, i onih dopokon, koja bihu u zapušćene shrane nepomnjivo zavàržena. Meu kojimi došadši mi na ruku nikolika moja davnjena od pisnih našega jezika skladanja, i kakono jure ne moja razgledavši ih i pogàrdivši, odvàrgoh malo ne sva. Nu meu ine namirih se na onu bludnu knjigu, koju izvàrsni pisnivac Ovidij mnogo hitro od strane Pariževe izmislì, kako prem onada Jeleni poslanu, kadano ju od muža hinbeno odmamivši odvedè; koju ja istu knjigu iz latinske odiće svukši, u našu hàrvatsku nikoliko jur vrimena bih preobukal, i nikako mi se neučinì, da je sa svim pogàrdjenja dostojna, more biti zato, što u njoj ništore moga nebiše, nego sama ta preobuka: a što-

no samo sobom jest lipo, u što hoć da obučeš, grubo sa svim biti nemore. S druge strane kakono ista ta Jelena bila jest (a to je pismom virovati) izvàrsno lipa i uljudna, da li bludna i nepoštena: takova mi se uzamnì da je i ta knjiga, u mnogo lipo složenih besidah grube nauke ká uzdàrži. Toga se cića u sebi razbijah, hoću li ju dati nadvor, ali sasvima potušiti. Razmislih dopokon, da ne inako svakoj ženi, ká hoće da poštenje svoje ubrani, nego kako i onomu, kí hoće grad sagraditi, potribno jest znati sve pute i načine, kojimi bi mogli neprijatelji podhàrvati ga, za neka umi sve te pute i načine zapričiti. Videći ja dakle, da u toj knjižici svi hinbeni ti načini s mnogom hitrostju izmišljeni nahode se, odlučih svàršeno nedàržati veće sakrivenu ni nju ni ostale od takova razloga moje, kakove takove, pisni oddavna složene. Nu komu bi ih ufanije oporučil, mimo tebe nenahodim nikogare; ti bo me si na to potaknuo, i znam, da ih ćeš kakono sàrčeni i davnjeni prijatelj moj prijati ljubeznivo, i kakono svakojacih kripostnih pun naukov, ako bi u čemu lihale, priurešiti i prenačiniti, i kakono mnogo scinjen ne samo meu tvojimi mištjani, da i meu tudjimi, od svake protivšćine obraniti. Evo ti ih dakle poklanjam kako za zaklad i za spomenu moje velike s tobom prijazni: a ti, ako ti se vidi, izvedi ih nadvor; zač uzdam se, da od nikogar pogàrdjene neće biti, ako od tebe pohvaljene budu, komu se mnogo vele priporučujem. Budi zdrav.

I.

Hlepi sàrce moje gospoji otvorit
  Britke rane, koje hoće ga umorit.
Da no ja za bolje, manjega zla cića,
  Tu zled, ká ga kolje, nedam da očitja,
Za da mi vila taj nevazme pak oni
  Medeni poziraj, kí mi smàrt odgoni;
Kí mi osladjuje ljuvena nalipa
  Gorkost, ká me truje, ká mi sàrce cipa.
Vide znah moj poraz ta vil' da bi znala,
  Veseli svoj obraz nebi mi kazala.
Ni bi me činila nje riči dilnika,
  I tako ta bila rana bi brez lika.
Zato ja na dlanu nehtijah nositi
  Preljutu tu ranu, ni milost prositi,
Neg tàrpit tužicu, čineći da mi su
  Radosti na licu, na sàrcu ké nisu.
Nu moje nemilo sàrce se izražà,
  I trudno to dilo neće da podnaša,
Veleći, da živi oganj ga skončaje;
  Jer izvan laživi moj ga smih izdaje.
I evo izpušta iz sebe on vrući
  Od ognja gorušta uzdah, kí me vrúći
Tako, da dobivat veće ga nemogu,
  Ni smihom pokrivat bolizan mú mnogu.
Da tí vidj, da mi je sila i nevolja,
  I griha da nije, gdi nije i volja,
Ter mi rič i pogled, vilo, neuzmiči,
  Prem ako bol i zled moja t' se obliči.

II.

Gledajuć, gospoje, tvoj obraz gizdavi,
U kí narav svoje sve dike postavì,
Mogah se o tomu svàršno veseliti,
A ino u momu sàrcu neželiti:
Nu ljubav opaka, ajme, ká ulazi
Potiho, da paka većma se razjazi,
Kakono ká mire neima ni stida,
Htì, da se prostire má želja naprida.
Kú želju tajeći ja tebi, sunašce,
Živim ognjem žeći pričà mi sàrdašce
Tako, da obraz moj smàrtno jà bliditi,
I tebi mnokrat to sgodà se viditi.
Ter dokle neznaše angjelska tvá radost,
Kom bolju boljaše nesrićna má mladost,
Pitomo i milo svàrtaše ka meni
To lišce prebilo, ta pogled medeni,
Koliko da praviš: »Da bi mi kako moć,
Lika, da ozdraviš, dala t' bih i pomoć.«
A sad, kad uzroke poznaješ od tuge
I boli žestoke nesrićnoga sluge,
Neć da ga pogledaš koliko kàrvnika,
A kamo da mu daš pomoći ni lika.
Što je to, neg napit zdravjem, a pak dati
Čemer i jad popit, neka me potrati?
Što je to, nego li k nebu me gori dvić
Visoko, za doli niže me pako vàrć?
U čem ti jesam kriv rumenoj ružici,
Da tako kažeš gnjiv virnomu službici?
Ali jer odkriti rane ti boleće
Volih, neg dopriti do smàrti gledeće?
Ajme, jur kad vidjah razluč'ne tvé volje,
Zašto prí neprijah smàrt, da me zakolje?
Dàj bih bil umàrl sit sladkoga pozora,
Kad mi je li umrit sudjeno od sgora.

III.

Ako si mislila tako mi nedati
  Tvoja lišca bila, gospoje, gledati:
Zač mi ni onada, vilo, jih pokazà,
  Kadno mi cvil zadà ljuvena poraza?
Ako si takoje mislila, da do vik'
  Beside ja tvoje nebudem dionik:
Zašto me tù posù biserom od sgora,
  Kí ti se tad prosu iz medna govora?
Kad no me uprosì taj govor ugodni
  I rečè: »Tu što si goste nezahodni?«
Onada ja rekoh: »Gospoje, išću stvar,
  Kú ako dotekoh po kí put ikadar,
Biti ću vesel već, veće ću biti blag,
  Veće ću dobro steć, neg caru tko je drag.«
A uz to tvoja rič reče: »Ako možem
  U tom, što išćeš, nič, daj da ti pomožem.«
Blago tomu, ako jest koji, kí dvori
  Vilu, ká jednako misli i govori.
A meni, vaj, vilo, kí dvorim u tvoj dvor,
  Zajedno ká dilo neskladaš i govor;
Jer eto, kad višću učinih ja tebe,
  Da dobro, kó išću, sve imaš u sebe,
Dobro mi to nedaš: gorje mi još tvoriš;
  Neć da me pogledaš, neć da mi govoriš.
S toga mi jest umor, s toga mi jest sila,
  Da dušu dam na dvor, gospoje nemila.

IV.

Bud moju da želju poznaje i misal
  Gospoja, kój velju, da sam se zapisal:
Ovu mi istinu virovat li neće,
  Tom željom da ginù, i da me nij' veće.
Da bi mi, o Bože, caklom se stvoriti
  Pred njom, neka može sàrce mi prozriti;
Vidiv ga, može bit, rekla bi gospoja:
  »Nij' kamo lik mu krit, a vid ga dostoja.«

V.

Gospoje, nemilo vidim da me rani
  Tvoje lišce bilo, tvoj pozor izbrani;
Da 'vo li gdi mogu, k njima se utiču,
  Za da se pomogu, za da se izliču.
Običan jest poraz, sladka je bol i zled,
  Kú čini tvoj obraz, kú čini tvoj pogled.
I ako ć' učinit dužna me očima,
  Ako li na saj svit draže se što ima:
Oči t' ću dat, i rič ako je ká draža,
  Pozorom mene lič', prem da me poraža.

VI.

Vilo, ká imaš moć u pozoru tvomu
  Prominit meni noć na danku bilomu,
I opet činiti, danak mi taj bili,
  Vilo, potamniti, da mi smàrt omili,
Nu mi rec', odkuda tvoj pogled medeni
  Ima to, da čuda ta tvori u meni?
Jer kada, gospoje, pogledaš na mene,
  Nasmijav te tvoje jagode rumene:
Zimna me ogriješ, znojna me ohladiš,
  Naga me odiješ, gorka me osladiš,
I nasitiš lačna, i žedna napojiš,
  I utišiš plačna, i trudna pokojiš.
Kada li sinj oblak sàržbe tvoga lipi
  Vazme mi lišca zrak, neka me nekripi:
Onada sve slane biju me i krupe,
  I tuge obstrane, i jadi obstupe;
Onada u ruci pravdi se ja vidim,
  Ká hoće, na muci da grihe povidim;
Onada svi mači siku me i kose,
  I vojska pak tlači, i zviri raznose.
Odpusti oblak taj, otmi me tužici,
  Pokaži svitli raj virnomu službi.
Jedan samo pogled moći će naknadit
  Vas moj trud i svu zled, i jade osladit.

VII.

Tolika obide radost mi sàrdašce
  Za čas, ki te vide mé oči, sunašce,
Da svake žalosti, u kíh godir bude,
  Radi te radosti mé sàrcė zabude.
Nu da bi kím rokom bilo, da dostojim
  Gledati te okom na volju ja mojim,
Rekal bih, gospoje: Ništore nescinju,
  Veselje da moje na raju prominju.
Da nu gnjiv, i još mal, na lišcu tvojemu
  Toli je, vilo, zal sàrdašcu mojemu:
Da, da bi čas malo tàrpio veće dug,
  Nebi me ostalo razmi prah tere lug.
Niti bi, da sam živ, činiti tko mogal,
  Toli bi sve taj gnjiv pomoći premogal.
Ti dakle, vilo, si moj čemer i moj med,
  Kí mi dobro nosi, i kí mi nosi zled.
Taj mi med nečini čemerom gorčati,
  Moj zlati jedini pàrstenče novcati,
Ali tu gorčinu mìri, da podnosim
  Kako prem nesginu, ter ino neprosim,
Paka neka pridu od svita mladosti
  I stave na sridu sve njiu radosti,
Pri toj radosti njih moj će plač dreseli
  Ostati kako smih, kìm se raj veseli.

VIII.

Mnogokrat s sobom sam misleći vàrh tebe
  Bude me stid i sram samoga od sebe,
Što tvoju lipotu, tvoj ures, gospoje,
  Tvoj um, tvú dobrotu má pisan nepoje:
Nu je moj pameti trudno da se stavi
  Dike tvoje péti, ké su vàrh naravi.
Jer da bi u pàrvi početak začela
  Od tancih obàrvih, od kosic, od čela,

Znam, nebi po vas vik mogla da povidi
  Oda sto jednu dík, tù samo ké vidi.
A kako izreći mogla bi do vika
  Oni dar najveći, čuda ona nika
Od càrnih očiu, kimi kad poziraš,
  Slastju nikom njiu dušu mi podiraš?
Al od lišca bila, kojemu (svak vidi)
  Ruža je proctila rumena na sridi?
Al od ust, káno med iz sebe proliu,
  I perle u pored nizanè pokriu?
Zato mi zazriti, ako te nehvalih,
  Nehtij, venče víti, i sam bo tò žalih.
Tomu je uzrok toj, što nimam kriposti
  Slaviti razum tvoj s angjelskom liposti;
Jer slavno lišce tvé i dike ostale
  Nadhode na svit' sve i slave i hvale:
Nu odsad koliku imati budu moć,
  Hvalu ću razliku péti ti dan i noć.

IX.

Odkad se zamotà má mladost, gospoje,
  U svilna tonata od ljubavi tvoje,
Prem ako sgubih vlás, prem ako vas sam tvoj,
  Prem ako jedan vlas na meni nije moj:
Nut čuda velika, u uzi gdi stoju,
  Li neću do vika, da je se slobodju.
Odkada tvoj pozor svitlji od sunašca
  Proletì kroz prozor od moga sàrdašca,
Premda britku ranu u sàrcu ja ćutim,
  Ljubenim trovanu čemerom preljutim:
Nut čuda velika, gdi me jad raztiče,
  Li neću do vika ranu da mi liče.
Odkad se uniti ljuben plam u meni,
  Kí konca imiti, mnju, neće po sve dni,
I vrilo odkada mojih suz počà vrit,
  Kó neznam ja kada hoće li izavrit:

Plamen taj goreći vrućinom zalihom
  Suze moje teći nepušća pospihom,
Ter, da me utope sa svima, nemogu,
  Da svak čas li krope lica mi nebogu.
Iste te suzice, jer tako padaju
  Na pàrsi niz lice, oganj mi smanjkaju,
Neka me u hàrli, vilo, neizžeže,
  I tako umàrli dan mi se proteže.
Jedna bo nesrića brani me od druge,
  I tuga zašćića, gospoje, od tuge.
Nut čuda velika, meni se negrusti,
  Makar me do vika plač i plam nepusti;
Sladje ja proliu suzice za žalost,
  Neg druzi smih smiu grohotom za radost;
I od moje oganj ljubavi draži je,
  Kada se gorí nanj, neg drugi kad grie.
I tàrpit nij' muka strilu, da ni ranu,
  Gospoje, iz lúka tvojega poslanu.
I ovu niku ćud uza tvoja ima:
  Manji mi daje trud što veće zažima.
Nu ako u uzi izranjen sluga sad
  I gorí i suzi veselo tebe rad:
Nije li dostojno u kril' ga prijati,
  Da mu se povoljno tàrpinje to plati,
Za neka, u skutu tvojemu kad bude,
  Plač, plam, ranu ljutu i uzu zabude?

X.

Tko čista izmotà iz zlata preden zlat,
  Ter ovoj omotà gospoji bili vrat,
I glavu pokrili? Tko li joj dà čelo
  Već nego dan bili vedro i veselo?
I càrne obàrvi uzvite načinom
  Miseca u pàrvi dan, ki je za minom?
I càrno iz bila oko meda sladje,
  Kím dušu iz tila vadi poziraje? —

Nje kosa nadhita vridnostju i cinom
  Sva blaga od svita, i sunce svitlinom.
Nje čela za diku i za dragost mnogu.
  Oči se človiku nasitit nemogu,
Obàrvmi očitja razum i dobru ćud,
  Kako svitlost svića kroz bistar caklen sud.
Pozorom u lugu zvir bi pitomila,
  Zlu volju i tugu svaku prelomila.
Da tko li ružicu sabrà i žilj bili,
  Ter prosu po lišcu gizdavoj toj vili?
Tko perle od valje upored iznizà
  I sgor od koralje usta joj prorizà?
Tko gàrlo iz bila mramora i ruke
  I pàrsi izdilà s dvi drage jabuke?
Tko li joj u smihu, tko li u hodjenju,
  Tko milost u tihu podà govorenju?
Ričju bi onada majku utolila,
  Kad ju glas zapada smàrti sinka mila;
Lišcem veselila tamni bi pakal taj;
  Smihom otvorila nebo i svitli raj.
Od bisera venčac na gàrlo da stavi
  Aliti pàrstenčac na ruku gizdavi,
Nebi joj pridali urehé ni gizdé,
  Da od nje prijali, jak od sunca zvizde.
Čudna je stvar nika viditi, kad hodi,
  Kolik dvor od dikah za sobom uzvodi:
Čudo je još veće gledati, gdi Ljubav
  Krilí uztrepeće na njeje pàrsi stav,
Koliko da išće, da svitu pokaže,
  Da joj je ložišće ondeka najdraže.
Onde lúk proteže, onde oganj niti,
  Kojimno svit žeže, i nebu još priti.
Za moći tvojih ruk, za lipost tvojih kril,
  Ljubavi, i za lúk i za tvoj zlatan stril,
Dopusti, da samo nje dik se nagledam,
  Mój želji inamo da pojde ja nedam;

Jer lipost toliku da ljubi, da gàrli,
Nij' dano čoviku, koi je umàrli.
Da 'vo se nesvida neg me li zanosi
Ta želja naprida, i veći dar prosi.

XI.

Kad najprí ja tvoje vidih zlate kose
I oči, gospoje, ké sàrca zanose,
I dike još ine tvojega obraza,
Gdi narav načine sve lipe ukazà:
Nemogoh nereći i sudit u sebi,
Da je dar najveći lipota u tebi.
Nu kada procinih tvoj razum pak i ćud,
Tu misal prominih, gospoje, i taj sud.
I evo nevim reć, oda dva ta dobra:
Ali si lipa već, al umna i dobra?

XII.

Jur nijedna na svit' vila
Lipotom se već neslàvi,
Jer je hvale sve skupila
Vila, ká mi sàrce travi.
Ni će biti, nit je bila
Njoj takmena, ká se pravi.
Lipotom se već neslàvi
Jur nijedna na svit' vila.

Vàrhu njeje vedra čela
Vridna ti se kruna vidi
Od kosice, kú je splela,
Kojom zlatu nezavidi,
Svakomu je radost vela,
Kad ju dobro razavidi.
Vridna ti se kruna vidi
Vàrhu njeje vedra čela.

Obàrve su tanke i càrne
Nad càrnima nad očima;
Càrne oči kada svàrne,
Čovik tugu prem da ima,
Tuga mu se sva odvàrne
Za veselje, koje prima.
Nad càrnima nad očima
Obàrve su tanke i càrne.

Kako polje premaliti
Lišca joj se ružom diče,
Ruža nigdar prí na sviti
Toli lipa neizniče.
Mladost će se pomamiti,
Kojano se za njom stiče.
Lišca joj se ružom diče
Kako polje premaliti

Pri rumenih njeje usti'
Ostao bi koralj zada;
Zubići su drobni gusti,
Kako biser, kí se sklada,
Sladku ričcu kad izusti,
Bi reć mana s nebà pada.
Ostao bi koralj zada
Pri rumenih njeje usti'.

Blažen, tko joj bude gàrlit
Gàrlo i vrat bil i gladak;
Srića ga će prem zagàrlit,
Živiti će život sladak;
Žarko sunce neće hàrlit,
Da mu pojde na zapadak.
Gàrlo i vrat bil i gladak,
Blažen, tko joj bude gàrlit.

Lipo ti joj uztrepeću
Pàrsi bìlje sniga i mlika,
Tere oči na nje meću,
Kí žalosti išću lika,
Jer nemogu sladkost veću
Umisliti do vik vika.
Pàrsi bìlje sniga i mlika
Lipo ti joj uztrepeću.

Pàrsti joj su tanci, bili,
Obli, duzi, ravni, prosti,
Gdi bi zelen venčac vili
Ali krunu od vridnosti,
Koga nebi prehinili,
Od lefantje da su kosti?
Pàrsti joj su ravni, prosti,
Obli, duzi, tanci, bili.

Od svih gospoj, ké su godi,
Gospodšćina njoj se prosi;
Meu njimi jer kad hodi,
Toli lipo kip uznosi,
Bi reć tančac da izvodi,
Tim se ona neponosi.
Gospodšćina njoj se prosi
Od svih gospoj, ké su godi.

Grihota bi da se stara
Ova lipost uzorita,
Bože, kí si svim od sgara,
Čin', da bude stanovita,
Nedaj, vrime da ju shara
Do skončanja sega svita.
Ova lipost uzorita
Grihota bi da se stara.

XIII.

Misal se zabude misleći u sebi,
Kako se neutrude mé misli o tebi,
I kako neostavim nesrićan život ov,
Za da se izbavim žestokih uzdahov;
I jezik moj i glas odkuda ima moć
Klikovat svaki čas tvé ime dan i noć;
I lišce prebilo i kose pripivat,
Zlatu, moja vilo, ké budu odsivat;
I očiu tvojih presladki on pozor,
Očiu, od kojih vazda je moj govor;
I kako još svuda noge te slidivši
Nestanu od truda, stupljaje sgubivši;
I odkud pisanja i knjige nahodim,
I ova skladanja, cić tebe ká svodim,
Kíh ako grišam, jer lišce gizdavo
Tvoje neuzvišam, koliko je pravo:
Nij' moja krivina, gospoje, to zna Bog,
Neg tvoja višina, kú doseć nisam mog'.

XIV.

Kágod je vridna stvar (čula si, gospoje),
Ima se imat var, da zaman nepodje:
A ti, kruno svih vil, od Boga imaš dar
Vridniji, neg je bil na svitu ikadar.
A to je tvoj ures, kí dikom procvita,
I vridnji vele jest, neg blago od svita.
Ter nišće nesciniš, da zaman dni traješ,
Nu misli, što činiš, da se pak nekaješ.
Al neznaš, tvé kosi, ké sjaju zlatom sad,
S kíh sàrce zanosi svakomu ljuben jad,
U skori da t' će prit opadši na manje,
Jak zelen ali cvit, kíno sàrp požanje?
U toj li si viri, da vedro tvé čelo
Na jednoj sve miri stati će veselo?
Nì da će brez kàrvi starost se prikresti,
Ká ti će obàrvi nad oči nadvesti?

Svedj li će t', mniš, biti usti rumenjahni,
Ali se biliti zubići biljahni?
Kad vidiš, tvé gàrlo i dike ostale
Sve bàrzo i hàrlo da su se skončale,
I bude problidit lišce ti rumeno:
Neće te razjidit veselje sgubljeno?
Sgubivši mlade dni istom ćeš reći: »Ah,
Vaj meni nesrićni, zač ovo prí neznah?«
A zato, má kruno, pokle si izcvala
Izvàrsna na puno nada sva ostála,
Nepusti, na žalost da budeš na tu doć,
Uživaj tvú mladost, dokolu imaš moć;
Jer leti dan za dnem, a za dnem godišće,
Kakono magla prem, kú vitar potišće.
Ter nitkor mlade dni povàrnut nemore,
Jak kad se skoreni zelen bor srid gore.

XV.
Od kola.

Neharnu služim gospoju,
Zamani danke tratju;
Za virnu službu jer moju
Neće mi dati plaću.

Ni će uzu oblagšati,
Kojom me željna svezà,
Koja me hoće skončati,
Toliko me zateza.

Svaki čas u me strilicu
Hita, i nepočiva,
A šaranu li tulicu
Nigdar neizpražnjiva.

A zaman se je zaštitat,
Jer ova zlata strila
More i gvozdje prolitat,
I sva oružja cila.

Meni ti pàrsi propade
  Kroz sva želiza oružna,
Kada me rana dopade
  Usrid sàrdašca tužna.

Svak ti se zaman zahodi
  Daleko i sakriva,
Jer ova svudi nahodi
  Strilica i prispiva.

Ja ti se hotjah prik svita
  Nebožac da odbignu,
Ajme, strilo jadovita,
  Bàrzo ti me dostignù!

Svak ti se zaman još moli,
  Pridaje i umilja,
Jer se tad većma oholi
  I s većim jadom strilja.

Duga se molih ja lita
  Ponižen i umiljen
Ajme, strilo jadovita,
  Većma ostah ucviljen.

Još je zamani vapiti,
  Skucati, uzdihati;
Britke je rane tàrpiti,
  I muče izdihati.

Nu se dir, vilo, spomeni,
  Rob ti se dah i sužanj,
A nij' krivine u meni,
  A nisam glavom dužan.

Nu se zagledaj, gospoje,
  U moju viru pravu,
Kakono i ja u tvoje
  Lišce i rusu glavu.

Vidit ćeš, vira da moja
  Nadhodi sve virnosti,
Kakono, vilo, i tvoja
  Lipota sve liposti.

Kako se tebi pristoji,
  Kako se prosi za te,
Da tvoja glava nestoji
  Brez vridne krune zlate:

Tako se i meni pristoji,
  Koi bih umàrl za te,
Da moja vira nestoji
  Brez koje godi plate.

A dosti sam, má radosti,
  Pretàrpil jada i muke,
Vrime je, smàrtnoj žalosti
  Uzmi me jur iz ruke.

XVI.

Htij prijat ovi dar za zlamen ljubavi,
  Premda je mala stvar, moj žilju gizdavi!
Veći t' se dar prosi: da ljubav i vira,
  Mé sàrce kú t' nosi, ona sve namira.
To je sok, má vilo, rumenoga cvita,
  Kojimno prebilo tvé lišce procvita.
Njim kada rumeni umiješ tvoj obraz,
  Vilo, se spomeni, da nošu tvoj poraz,
Koji ću po vas vik tàrpiti skrovito,
  Od tebe samo lik ufajuć i mito.

XVII.

Odkada obećah tebi se za slugu,
  Dvorbu se zavećah nedvorit ja drugu:
Mila mi s' i draga ti sama, gospoje,
  Kako vid i snaga i sàrce još moje.
I evo viditi nijedna nij' meni
  Uljudna razmi ti, moj cvite rumeni.

A bog daj, da ini nitkore od ljudi'
  Razmi ja jedini, lipu te nesudi.
Daleče sa svima ta slava otidi,
  Cić ké se strah ima, cić ké se zavidi.
Meni se blag vidi i slavan zadosti,
  U krilu tko sidi potajne liposti.
Slavan ću živiti pustoga srid luga,
  A da si samo ti, vilo, mi za druga.
Ti sama zaisto, u koje služim dvor',
  Meni si na misto svih ljudih razgovor,
Sunce svitlé zraké sridu màrkle noći,
  Pokoj tuge svake, lik svake nemoći.
I da me dopade najlipša gospoja,
  Prem s neba da pade, neću da je moja.
To ti se ja kunu po tvoju lipotu,
  Ká mi je za krunu, i dika životu.
Znam, vilo, da ovim, što ti se zaklinju,
  Sam sebe ja lovim, i sebi zlo činju;
Jer znajuć tako ti, da t' sam rob i sluga,
  I da mnom vladati nemore jur druga:
Jača i sminija biti ćeš nad slugom,
  I većom neg prija moriti me tugom.
Muči me i mori, li ja ću, neka viš,
  Život moj da tvori, što god mu zapoviš.
Tvoj ću vazda biti, moj žilju gizdavi,
  I vezan siditi kon tvoje ljubavi.
Ni ću ja iz dvora, viruj mi, tvojega,
  Vilo, do umora uteći mojega.
A tí, Bog, kí sidi na sudu od sgara,
  Spomen' se da vidi krivine i kara.

XVIII.

U vrime, kó čisto poznati nije moć,
  Je li dnevu misto još dala màrkla noć,
Nego što svitliti bude jur danica,
  I rosom cakliti zelena travica,

Budući trudne san oči mi zatvoril,
  Jere plač i nesan biše ih izmoril:
Jà mi se činiti u sni, jak u javi,
  U neznanoj biti nikojzi dàržavi,
I stat na poljani široka prostora,
  Koju svu obstranì okoliš od gora'.
Tu meu razlike mnoge stvari ine,
  Ké bihu velike vridnosti i cine,
Uġledah na gori nezmirni višinom,
  Od zlata gdi gorí jabuka svitlinom.
Svitlija biše ner sunce, kad iztiče,
  Visoka, mnijah, der do neba da tiče.
Nju tako s daleče gledaje, gdi sviti,
  Sàrce mi uteče, da bi m' ju imiti.
Jer mnijah izbavit tuge se i muke,
  Mogući dobavit take se jabuke.
Još veće sàrce pak jà mi se razgarat,
  Jere oni svital zrak počà mi otvarat,
Koliko da pravi: »Želja si ti moja,
  Vazmi me, i stavi za nidra za svoja.«
Zato ja jah teći najbàrže, što mogah,
  Toj gori hiteći najti se pri nogah,
Da na nju pak gori ukradom uzajdu,
  Kad se dan obori, a zvizde izajdu.
Nu kad me nje blizu sritè noć i tmina,
  Uza nju da lizu, nebi mi načina;
Osičena bo jer sva biše u okol,
  I ja neimah per', da letim jak sokol.
Nego se vàrteći dugo tu zamani,
  »Goro,« le htih reći, »s Bogome ostani,«
Paka rih: »Ali oć ovu ću ja sriću,
  Kú veće neću moć nigdar da susriću?
Manje zlo, da svaku pogibel i škodu
  Primem, neg ovaku ostavim prigodu,
S ké meni i mojim blago si bit hoće,
  Ako kad posvojim prevridno to voće;

Bude li ká ina ruka ga utàrgat,
   Smàrtna će gorčina život moj iztàrgat,
Jer ću sebe sama zlobiti po sve dni,
   I želit od srama, na svitu da me nij'.«
Smislivši to, radi takova ja stida
   Pun straha i nadi tiskah se naprida,
Da bolje obajdu kamenu onu ljut,
   Jeda si iznajdu kí klanac ali put.
I eto, vàrh stine gole brez prodola
   Žila se masline prostàrla niz dola,
A po njoj kitica svudi tud pronikla,
   Ino sve litica stina se obsikla.
Učini mi se tad sve to ravno, veće
   Nego li more, kad vitar ga nekreće.
I k žili toj tako prionuh ondazi,
   Jak medvid, kada tko medom ga omazi.
I snagu tu stekoh u ruke i u kip,
   Da bireć uztekoh gorika jedan hip.
I na sva jur jidra spravil se bih na tò,
   Da vàržem za nidra to voće bogato:
Kada glas iz gore čuh, da mi navisti,
   »Kamo se,« govore', »tučeš brez koristi?
Oni dar čestiti druzim je odsudjen,
   A listo jesi ti nebore zatrudjen.«
I eto vidih, vaj, gdi jedan preljuti
   I jidoviti zmaj krili ga kreljuti.
I vâlja po tlehu, i ustami obziva
   Tu zlatu urehu, ká suncu odsiva.
Tu počah hlepiti, smàrt po me da pride,
   Nemoguć tàrpiti bol, ká me razide.
I da bi meu to san me neostavil,
   Bio bi život moj s dušom se razstavil.
Evo još i sada cić gorkih uzdaha'
   Sàrce se razpada moje i od straha,
I Boga sve moli, prí da ga umori,
   Nego se izkoli, što mu san govori.

XIX.

Draga dragomu.

Zasve jer od vele vridnosti se broje
  Mnozi, koi žele sàrce mi dat svoje:
Sàrce se li moje prignuti nerači,
  Neg njih, i takoje prošenja njih tlači.
Da jere od svita sve dike, sva blaga,
  Vridnostju nadhita tvá lipost predraga,
Evo me premaga ljubav, ká pod sobom
  Vas ov svit podlaga, da venu za tobom.

K tomu je velik broj izvàrsnih kriposti'
  Pridružil se k tvojoj angjełskoj liposti,
  Toga mi cić prosti, kraljem tko se zove,
  Tvoje dar milosti volim neg njegove.
Pače volim tvoja raba kupovita
  Biti, neg gospoja svim kraljem od svita.
  Onda mi dan svìta, po raju onda grem,
  Kad tebe od mita sokole gdi nazrem.
Kad li te s prozora nevidju dan koji,
  Sàrce do umora bolno mi uzstöji;
  Pamet se jer boji, sunce ali zora
  Da mi te posvojì spustiv se od sgora,
Ali koja druga rumena i bila,
  Izašad iz luga zelenoga, vila.
  Ako je ká bila, ali će biti ta,
  Da bi ju raznila po gori zvir ljuta
Tako, da nje tuga sve druge načine
  Nadajde od tugah, i svake gorčine,
  Neka bi sve ine daj tada pozabil,
  Sokole, lovine, ter mi se dovabil.
Sve ine ostavi, moj cvite izbrani,
  A polag ljubavi moje se nastani,
  Ká ti se nebrani, pače ću reć veće:
  Ká se tebi hrani, ká ti se nameće.

Budi lipa veće od sunca, koje sja,
  Li te ljubit neće nijedna kako ja,
  Ká neću pokoja nigdare doteći,
  Dokle, da sam tvoja, nebudeš mi reći.

XX.

Nesrića ako je mene moja zala
  Od liposti tvoje, vilo, zadàržala,
  Li misal nij' stala ni časa ni hipa,
  K tebi je litala, gospoje prelipa.
Jer srića il k sebi prima me, il tira,
  Prava je pram tebi má ljubav i vira:
  Ona neumira u sàrcu mojemu,
  Neg se li razšira svaki čas po njemu.
Ni ću da premisti zima ju ni lito,
  Od gdi se namisti jednoč stanovito;
  Ti s' plaća i mito, za koje ja hítim,
  Život na očito zginutje da hìtim.
Ako l' ja zabudu tu ljubav ikada,
  I ove nebudu vire, ké sam sada:
  Vidit ćeš onada, da večer čini dan,
  I da iz zapada sunašce grede van;
Vidit ćeš, da rika uz goru uztiče,
  I trava razlika po ledu da niče,
  I pasuć da tiče po moru košuta,
  I dàrvo da siče želiza prekruta.
Má diko, má slavo, kadgodi vidiš toj,
  Tad reci, da pravo nedvorim sluga tvoj.
  Da molju te, nemoj, čim se to nesteče,
  Sumnjiti, život moj da te se odreče.
Kako ću odreći tvoje se ljubavi,
  Pri kój sam ja veći, neg tko se kralj pravi?
  Koja me postavì hvalom i podvižè,
  Gdi vàrhu naravi nitkor nedosiže?
Kako ću lipotu ja tvoju ostavit,
  U ké sam tonotu zavezan i zavit?

Jer nosiš venčac vit i krunu vàrh glave
Svih gospoj, ké na svit' lipe se gdi prave.
Gàrkinja Jelena svudi se pripiva,
Da lipost svih ženah ostalih dobiva:
Da, da bì sad živa, ti bi učinila
Ta usta laživa, ká ju su hvalila.
O vilo, da bi si liposti tvé znala,
Uljudna koli si i koli pristala,
Nebi se bojala, sumnjila se nebi,
Ljubav da je mala moja protiv tebi,
Ni da će bit žena, ni dikla, ni vila,
Još da bi takmena sunašcu prem bila,
Ká bi me zanila stran puta, gospoje,
Kím si upravila stupljaje ti moje.
Jer (ovo dobro znaj) ljubavi tvé strila
Nij' mi se otogaj sàrdašca dodila,
Nego uvàrtila moćno se u njemu,
Ter mi je teć sila ká lišcu tvojemu.
Zato mi za mal hip, molim te, pokaži
Tvoj, vilo, obraz lip, kí sàrce mé smaži,
Neka se utaži tim sladkim pogledom;
Sladji je i draži neg cukar sa medom.
A što se obita tvoj ures čestiti,
Sobom darovita mene učiniti:
Bude l' mi to biti, da sedu tebe kraj,
Nitkor mi na sviti nekaži drugi raj.
Jer ako prebilo tvé gàrlo zagàrli
Tvoj sluga, má vilo, bit će neumàrli!
Zavidniče vàrli, na tvoju malu har
Srića mi dat hàrli vridniji svita dar.

XXI.

Odkad on izbrani zadì se u meni,
Ki mi sàrce rani, zlatan stril ljubeni:
Od tada u sebi život moj i duša
Sve, ké su na nebi, sladkosti okušà.

Samo ova nika stvar je, ká me mùči,
  Jezik moj tolika veselja što muči.
I što se po svitu nje slavom nedičim,
  Za nehteć skrovitu da ljubav obličim.
Jer budi da vidim, da prave jest vire
  Ta vila, kú slidim veselo brez mire:
Pamet se li boji, da to izuvidiv
  Dobro mi posvoji kigodir zavidljiv.
Nu za sve to želju nemogoh utažit,
  I čim se veselju, očitit, nesmažit.
Ter ime do vika, kim ću se gizdati,
  Evo će ovdika mé pisni izdati.
Koje se neboje neg samo Edipa,
  Kí, tanko štono je, na tanje još cipa.
Nu jošće na pisni da dojdeš ove kad,
  Edipe, ni u sni što nebih vidit rad,
Ter budeš truditi tvú pamet i misal,
  Hteć skrovna suditi, ká sam tu izpisal:
Misli, neostani misleći do vika,
  Nìć znat, tko me ranì, ni tko mi dà lika.

XXII.

Tko bude štil moje bludne ove pisni,
  Ljuben vrid ako je tàrpio kad bisni,
Znam da će mojemu po sebi on umit
  Veselju tašćemu i tuzi razumit.
Ako l' u ljuben dvor još nogu nij' stavil,
  Zato sam prem na dvor te pisni odpravil,
Neka bludna dila tašćinu prí vidi,
  Nego mu pak sila bude da se stidi,
Kako se ja stidim evo sad i kajem
  Jur kasno, kad vidim i dobro poznajem,
Svitovna da je slás kako san, kí laže,
  I bigá oni čas, u kí se prikaže.

PARIŽ JELENI.

(*Iz Ovidia Heroida* 16.)

Zdravje tebi ovo šalju sin Prijama,
Ká zdravje i pokoj moreš mi dat sama.
Hoću li t' reći sad, ali je jur znano,
I veće neg bih rad, mé sàrce užgano?
Bolje bi zaisto, da tajim, dokli se
Najde dan i misto brez straha, umi se.
Da tko je, tko će plam ognjeni pokriti,
Koji se svojom sam svitlostju očiti?
Nu ako rič moja li hoć' da besidi,
Što dilom jur tvoja lipota sve vidi:
Gorim, kakono klas pred zràkom sunašca;
Ovo ti rič i glas iz moga sàrdašca.
Prosti mi, má hvalo, da to rih brez stida,
Ter šti i ostalo, ča t' knjiga povida.
I šteći nečini, da stoji navàrsit
Tvoj obraz jedini, kí je svim izvàrsit.
Jer ja sam radostan samo za to listo,
Što moja u tvoj stan knjiga najdè misto.
Kako bo k tebi doć more mé pisanje,
Da ću prit i sam moć, dala mi s' ufanje,
Kó, molim, angjelska tvá lipost izpuni,
Za da se nebeska uredba napuni.
Jer ovo znaj, neka neznanjem nesgrišiš,
Ako me ovdeka milosti ulišiš.

Meni te obità božica, kú slavi
Cipar i počita, jer na njem dvor stavì.
Ká reče, pobludit da me će u tvoj skut,
Ako se potrudit budu ja na ov put.
Ona mi vitar tih podà, ona činì,
Mirno da se brodih po morskoj pučini;
A nije čudo to, da oblast provodi
Nad morem, u morskoj pini ká se rodì.
O, kako utažì njom se morska sila,
Oganj, kí me praži, da bi ugasila!
Oganj, kí pred tobom nij' se sad ukresal,
Da kí sam sám sobom s daleče donesal;
Jer blagom ovamo nedojdoh da tàržim,
Bog mi čuvaj tamo blago, kó uzdàržim.
Ni grade za vidit, jer u tom, dobro znam,
Gàrčka će zavidit dàržava vazda nam,
Niti sam pozašal jidreći nevišće,
Niti me vitar zal prik volje potišće.
Tebe samo išću, tebe samo žudim,
Tebe se cić mišću po svitu i trudim.
Misal te má prijà prí neg oko vidì,
Tvú lipost najpria glas mi dopovidì,
Od tebe, pravo dim, lakomo ki zvoni;
Jer ja već nahodim, nego mi glas donì.
Nij' čudo, da zajde Teseo van sebe,
Kada se nag najdè kon nage kon tebe.
Kad gola pred svimi po običaj vaše
Zemlje sa golimi muži se igraše.
Tu te sgrabiv stišće, i odnì daleče,
Scineći za nišće, da za njim tko teče.
Zato svaku, sudim, pravo mu jest dati
Hvalu: neg se čudim, zašto te pak vratì.
Jer tàrpiv sve muke, imaše prí sginut,
Nego dat iz ruke takov plin izkinut.
Pustil bih prí s mojom rastavit se glavom
Nego li s gospojom toliko gizdavom.

Ruke li bi moje, buduć u životu,
Pustiti, gospoje, mogle tvú lipotu?
Ako bi tolika li jakost jur bila
I sila tá nika, ká bi te odnila:
Prem tako zaludu nebih se zaputil,
Da nebih u trudu kúgod slast oćutil.
Al bih utàrgnul cvit, kí želim vàrh svega,
Ali sve što imit more se brez njega.
Nu se daj u moj skut, ter ćeš tad poznati,
Po kí se ima put vridna stvar tišćati.
Nebi prí, gospoje, uzal se razmaknul
Od ljubavi tvoje, nego bih izdahnul.
Tebe cić, má kruno, pogàrdih najveća
S blagom ká mi Juno kraljestva obećà.
Pogàrdih kriposti i znanje, kim htiše
Božica mudrosti stavit me najviše,
Onada, kad š njimi i Venus dojde, hteć
Da sudim meu njimi, ká je njih lipa već.
Nje mi se li htiše: uticah ja oči
Li na nju, najliše kad mi rič potoči.
»Parižu,« reče, »moj, zatajat istine
Za mito, čuj, nemoj od nijedne cine;
Jere znaj, vladanja zališnja ta nika
Puna su nespanja i straha velika;
Jošće znaš, da Troja gospodstva zadosti
I blaga brez broja ima od vridnosti;
A razum se podat pristoji ludjakom,
Ne tebi, kí bogat kripostju si svakom.
Našto Palas odsgor došla je na tvoj sud,
Kad veli, da razbor tribi t' je, jer si lud?
Da ja, ká te scinim razumna, kako si,
Drugi ti dar činim, kí ti se prem prosi.
A to će bit vila, kój drûge nij' na svit',
Rumena i bila, kakono àrvan cvit.
Ja t' ću milost dati, prelipe kći Lede,
Još lipša neg mati, srid dvora da t' sede.«

Kí čas té beside Venus mi izreče,
Sva sumnja otide od mene daleče.
Ni mi već silna moć vladanja, ni zlato
Na pamet more doć, ni stanje bogato.
Ter vàrhu ostalih lišce pregizdavo
I dar nje pohvalih, kakono jest pravo.
Samo za obgàrlit tvé gàrlo predrago,
Nehtih se pohàrlit na razum ni blago.
I sad sam stanovit, i vazda té volje
Unaprid hoću bit, da sam obral bolje.
Istom ti, cić koje pravo je truditi,
Nečin' trude moje zamani sve biti.
Što ufam, izvàrši, neka se gizdavi
Obećaj neskàrši majke od ljubavi.
Nemnij, sebar niki ovde da se skitam,
U družbu tebe kí nedostojno pitam;
Gospoje, moj je trag izvàrsne pun slave,
Plemenit tere blag brez svake zabave.
Jove je u moj rod s Elektrom, kako víš,
Ostáli vas narod nemarim da brojiš.
Od njiu jest koi do mene izašal,
Kojim se pristoji, da bih se ponašal.
Vlast vàrh sve Azie otac moj prostire,
Od koje blažie nij' zemlje ni šire.
Vidit ćeš, ké bi trud sbrojiti, moguće
Grade, ter oda svud pozlaćene kuće.
Càrkve ćeš još vidit iznutra ter izvan
Tak lipe, da ćeš rit: Pravo su božji stan.
Troja pak gdi sidi na polju oholo
S turnji tere s zidi, ké stvori Apolo.
Što ti ću pobrajat puka množtva vela,
Ká jedva mogu sjât gradovi ter sela?
Palače velike suzeti neće moć
Trojanske vladike, protiva ké t' će doć.
»Gàrci smo odveće ubozi,« rit ćeš tad,
»Ovdi kuća veće neg u nas ima grad.«

Tvoj grad ja nekudim, jere svako misto
  Prebogato sudim, u kom si ti listo.
Tobom je bogato, nu smim reć brez griha,
  Ostalim nij' zato da dobrom neliha.
To misto nij' za te; tebi se pristoje
  Dàržave bogate, obilno ké stoje.
Na viru, jer pravo jest, da se razkoši
  Tvé lišce gizdavo u svakoj razkoši.
Urehe da nove svaki čas probire,
  I svake darove prijima brez mire,
I svakom još inom, zlatom ter biserom,
  Diči se prominom, kakono pav perom;
Pokli muži hode gizdavo, gospoje,
  Kako vidiš ovde dvorane sve moje,
Koliko mniš veće vridne su i čiste
  Žene, ké odiće nose, i neviste?
Má kruno, toga cić nehtij se odvàrći,
  Trojanski kraljević da t' budem u srići.
I Ganimed biše Trojanin, kí gori
  Pribiva sad više u nebeskom dvori.
Jer ga Jove, orlom stvorivši se, odnì,
  Pred bozi za stolom da mu vince vodni.
Trojanin od kàrvi naše biše Titon,
  Muž one, ká pàrvi činì dan i suton.
Trojanin jošće bì Ankiž, kí božicu
  Veneru poljubì, i imà š njom dicu.
I ja, kí nisam prem meu njima potišćen,
  Od tebe, za kóm mrem, nimam bit odtišćen,
Najliše, kada nij' ni lipši ni bàrži
  Od mene muž oni, kí to te uzdàrži.
Ja t' neću svekra dat, kí sunce odtirà,
  Jer nemore gledat, gdi sine požira.
Nit je did u mene, kí ruke proklete
  Oca svoje žene u kàrvi izmete;
I kí cić zla dila ime moru stvorì,
  Jer u njem Mirtila utopiv umorì.

Moj pradid nesigá ustmi zaman voće
Ni vodu, ká biga prem, kad ju pit hoće.
Nu što mi prudi to, kad človik te struke
Prelipi obraz tvoj ima sad u ruke?
Ter ga na svú oblast, gospoje, uživa:
Toj kući Jove tast silom se naziva.
Po svu noćcu dragu (ajme, to me kolje)
Tišći te on nagu na sve svoje volje:
A ja jedva tada mogu te viditi,
Za tàrpezom kada budemo siditi.
Ajme, mnoga vidim u to vrime totu,
Ká čine, da sidim u smàrtnom ja potu,
I ká mi daju uzrok, u mukah da stojim:
Sgodal se taj obrok protivnikom mojim!
Kolikogodi krat, on hlap, u mé oči
Vidim, na bili vrat da t' ruku potoči,
Tolikrat se kaju, jer tako po vas vik
Nebih rad u raju da budu stanovnik.
Pucam ter zavidim, smàrtca mi omili,
Suknjom, kada vidim, svojom da te krili.
A kad lišce tvoje celiva, tad hítim,
Da prí oči moje peharom zašćitim.
Kad li malo krutje obhitiv te stisne;
Koliko s vàrh kuće na vrat da me tisne;
Jer mi se jid niki i čemer prem spusti,
Kí čini, kus gorki da raste srid usti'.
Tim sàrce uzdiha za žalost, kú prima,
A tebi od smiha lišce se nadima.
Koliko da tiješ mojim zlom (vidih toj),
Hitro se nasmiješ, kad čuješ uzdah moj.
Mnokrat sam toteka poželil u vinu
Da budu pian, neka tuge mi prominu:
Da nu mi prem vino sve tuge pojavì,
U oganj jakino kad oganj tko stavi.
Mnokrat za nenazrit, što mi daje tugu,
Budu se obazrit na stranu ja drugu:

Da zaman jest i to; jer opet tí na te
Potegneš pozor moj, kí vazda gleda te.
Jad me, videć mnoga, ká vidim, obteče:
Da veći, kad tvoga lišca sam daleče.
Silim se, najbolje kakogodir mogu,
Skriti bis, kí kolje sàrce mi nebogu:
Da ljubav očitja po sebi se sama,
Razbora ká ćića neima ni srama.
Znaš jur, znaš poraz moj, nepitam té riči,
Kí, bog daj, da samoj tebi se obliči!
Kolikrat, suzice kada mi se svàrnu,
Od muža ja lice tvojega odvàrnu,
Za da on, kad sočne ugleda mé oči,
Pitati nepočne, što moj plač uzroči.
Kolikrat ja stanu povidati dila
I ljubav užganu vitezov ter vila',
Izmišljajuć mnoga, a sve to za uzrok,
Da tebi od moga užganja podam srok,
I da već načinom govoru slobodnim,
Učinju se vinom prevaren nevodnim.
Znaj dobro, ja on bih, moj venče biseran,
Ljubovnik, koga dih, i sluga preveran.
Znam jednoč, kada sprid suknja t' se razpustì,
Na tvoje jer moj vid na pàrsi propustì:
Pàrsi, dim, ké dika vidit je, jer bilji
Sniga su i mlika, i prebilih žilji';
Biloću pri kíh tad lebut bi izgubil,
Prelipu majku kad tvoju je poljubil.
Začudih, gospoje, tvàrdo se ja toli,
Da pehar iz moje ruke padè doli.
Mnokrat, kad se sgodà, da tí kćerci tvojoj,
Hermioni, podà on sladki celov tvoj:
Má usta ponesoh na nje usta mala,
Ter celov odnesoh, ki biše njoj dala.
A mnokrat malo manj' očito odkrivah
U pisnih moj oganj, ljubeno ké spivah.

Što li reć od srama i straha nesmijah,
To hitro rukama i okom spovidjah.
Dopokon, gospoje, tu sminost ja stekoh,
Da molbom dvi tvoje dvorkinje zatekoh,
Etri priklono se moleć i Klimeni,
Da mi lik izprose u tebe ljubeni.
Koje mi to riše samo, da se boje,
Ter molbe nehtiše doslišati moje.
Bog daj, da te stave, u tebi da bude
Hàrvanjé kàrvavé plata, tko dobude,
Hipomenu plata kakono nigda bì
Bàrza Atalanta, kad ju tekuć dobì.
I ona, koje rad Akelov vas nebog
Ogàrdjen teče sad u móre jednorog.
Znaj, nebi život moj uzbigal pred bojem,
Jer bi tí pak pokoj bila mi za znojem.
Da pokli sad krati meni se put svaki,
Po kom bi prijati mogal se dar taki:
Ino mi nebogu ništor neostaje,
Neg tebi što mogu molit se najsladje.
O slavo, o diko neizmirna, o tvoje
Bratje preveliko poštenje, gospoje,
O, ká Jovetu kći nebuduć, za vojna
Imat ga u srići bila bi dostojna!
Al ću, znaj, s tobom poć ja u moje strane,
Ali ću kosti oć ovdeka skončane.
Jere nij' otogaj taknul me ljuben stril,
Da poraz se je taj duboko uvàrtil.
To mi reče moja, spominjam se čisto,
Sestra, vazda koja prorokuje isto,
Da me će nebeska ustriliti strila,
Stvar, oto vidim, ká sad se je sgodila.
A zato tvá slavna lipost nerazluči
Ljubav, kú oddavna višnji sud odluči.
Tako bog, kí vàrh svih lipotom te krunì,
Sva tvoja na pospih željenja napuni!

Sve da bi hotil, što dojde mi u misal,
  Izpisat, u dán sto nebi ti izpisal.
Da tuge neka ti sve moje iztužim,
  Màrklom mi nekrati noću da te sdružim.
Al te je od toga strah i sram, može bit,
  Što ćeš muža svoga postilju oskvàrnit,
Jer nebi za ništo pravu prelomila
  Viru, u kój čisto s njim si s' udomila?
Gospoje, mudra si i razumna dosta,
  Da u tom sudu si, viruj mi, priprosta,
Koja mniš, brez bluda da more živiti
  Lipost, kú razbluda samo je viditi.
Al obraz od toga manje lip umisi,
  Al sàrca tvàrdoga tribuje da nisi.
Od vika pravedno ovo jest rečenje:
  Nestoje zajedno lipost i poštenje.
Drazi su ti bludi Veneri; i Jove,
  Tvoj otac, jest ćudi, gospoje, takove.
I zato on zlatim daždjem se i volom
  Satvorì rogatim, labutom i orlom.
I tebi velika cić bluda takova
  Jest slava i dika, što si kći njegova.
I, ako sime moć kú ima, Joveta
  I Lede kći neć' moć čista bit ni sveta.
Da molim, onada bud' sveta i čista,
  Dojdemo jur kada u trojanska mista.
Samo grišna budi ovdeka sa mnome,
  A po tom nežudi nikogar mimo me.
Sagrišimo sada, što nam već sramota
  Neće bit nikada po sve dni života;
Jer će sve naknadit prava vira ona,
  Meu nami ká će bit vazda do okona.
Sam ti muž kaže put, ne ričmi neg dili,
  Da me primeš u skut, moj žilju prebili.
Bolje li nestečè on vrime nikada
  Iz doma dalečè da pojde neg sada?

O, muža priprosta i dobra odveće,
Volji svoga gosta protivit kí neće!
Kad pojde, rič ovu dopokon izusti:
»Nepomnjom, ženo, čuj, gosta nezapusti.«
A ti rič nescinì njegovu ni gosta,
U nijednoj cini pri tebi kí ostà.
Taj li, mniš, človik lud, brez svake mudrosti,
Da čini pravi sud od tvoje liposti?
Varaš se, jer da bi to blago poznaval,
Tudjinu ga nebi u stražu podaval.
Ako riči moje, i ljubav i virnost
Prignut te, gospoje, nemogu na milost:
Prigoda te sili lipša, neg kú bismo
Mi sami prosili, ako ludi nismo;
Ludji, dim, od tvoga muža, kíno tebe
Kon mene mladoga ostavì brez sebe.
Ne ludi, nego van bit ćemo pameti,
Prigoda ta zaman ako nam proleti.
Oto viš, svojima malo manj rukama
U tvoju me prima postilju brez srama:
I ti neprotivi prijat me cić toga,
Ter muža uživi priprošćinu tvoga.
Po svu noć u želji, koliko jest duga,
Ležim na postelji udovskoj brez druga;
Svu noć, meni j' mniti, s željicom velikom
Na odru još i tí ležiš udovičkom.
Za da se veselju ja i ti, ti moju
Spuni, a ja želju izpunit ću tvoju.
Neg sunce poldnjeno svitlja će noć biti
Ona, ká zajedno bude nas složiti.
Tada ću prisegnut rotom ti se svakom,
I sebe zategnut prave vire trakom,
I tada ja ću moć (imam to uzdanje)
Činit te sa mnom doć u moje dàržanje.
Ni se dvoj ni straši, da će ljudi reći,
Da sa mnom pošla si povoljno bludeći.

Jer neka stid i sram otajde od tebe,
Vàs taj grih ja ću sam vazeti vàrh sebe.
Kako Tezej odnì tvú mladost prelipu
Tvój bratji, a oni kćere Leucipu:
Tako ću ugrabit i ja lipos tvoju,
Četvàrti tere bit š njimi ću u broju.
Viditi oto mož' najbolje ti sama,
Kolika navih množ i ljudih jest s nama,
Ki nas će, čas jedan neomočiv sidra,
Prebrodit u moj stan na vesla ter jidra.
Kad dojdeš kraljica u moj grad velika,
Puk će mnit, božica nova da si nika.
Ter stupom postupit gdi budeš, na viru,
Vazdi ćeš nastupit na tamjan i miru,
Kom te će kaditi muži, žene, dica,
Koliko da si ti prem prava božica.
Dare bratja moja, sestre moje, mati,
Otac i sva Troja mnoge ti će dati.
Najmanji evo dil blaga, slave, časti,
Jedva t' sam povidil, ká će te dopasti.
Vele veće tvoja lipost darovita
Biti će, neg moja knjiga joj obita.
Ni se boj, kad biti jure budeš s nami,
Da Gàrci sàrditi dojdu sa vojskami,
I da se sva ova zemlja, ká sad muči,
Cić dila takova dopokon uzbuči.
Od mnozih, ké dosad mnozi su umčali,
Pravi mi, kú su kad s oružjem iskali?
Kada li, gdi li se za kú boj učinì?
Taki strah meni se tašćine pun čini.
Kćer, došad od sgora Traci, Erekteu
Umčaše prik mora, i Jazon Medeu.
Tezej, kí o te se ostravì najpria,
Kćer kralju odnesè Minosu poslia:
Zato nebì čuti, da tko njih ni boja
Ni vojske oćuti, ni razmirja koja.

Vazda u početak od takova dila
Strah veći nego pak potriba jest bila.
Človika tere sram dopokon bude bit,
Kí podá tako sam strahu se predobit.
Da budi, da će vas taj narod i puci
Svikati se na nas s oružjem u ruci:
Jeda mniš, Troja moć da nima ni snagu,
Protivit kom će moć gàrčkomu rusagu?
Ká konjih, ká čini junakov brez broja,
Kí su jaci, smini i višći do boja.
Jeda l' mníš, tvoj hrabar ako se bude prit,
Veće smin i hrabar od mene da će bit?
Istino reć mogu, da dite jošće bih,
Gusu kada mnogu potukoh i pobih,
Imanje za tim pak oteh i plinove,
I zato mene svak Aleksandrom zove.
Kó ime junake zlamenuje one,
Protivšćine svake kojino odgone.
Mnozi, kom slovihu, slavu preveliku,
Dotekli kú bihu u dilu razliku
Od igár junačkih, sa mnom izgubiše,
I Lionej u kíh i Deifob biše.
I još bolje neka t' povidim, znaj, da ne
Samo s strahom čekat na blizu jest mene,
Da i na daleče; jer vazda má ruka,
Gdi joj misal reče, udire iz luka.
Ti tvomu nećeš moć takove nauke
Ni snagu, da ni moć, mužu dat u ruke.
Da hoću, da mu daš svu snagu, gospoje,
Svu hrabrost, nauk vàs i znanje sve moje,
Brata mu neć' dati, kí će sam na jedno
Veće neg valjati sva vojska zajedno.
A to je Hektor, glas kogano uznaša
Tako, da samo vas imenom prestraša.
Neznaš, moju neznaš silu preveliku,
Žena mužu neznaš biti ćeš koliku.

Eto dakle, ali neće bit cić toga
Boja ni pečali, ni razmirja koga.
Ali ako biti prem bude rat koja,
Troja će dobiti, i ostat gospoja.
Uzbignut ja neću vazet rat vàrh sebe,
I jošće stvar veću, gospoje, za tebe.
I tebi, cića ké vas svit ako se bit
Bude, vične dike kruna se hoće svit.
Zato hod' ufanja k meni sàrcem punim,
Da ti obećanja sva virno izpunim.

DIO II.

R O B I N J A.

Drama u jedinom aktu.

HANIBAL LUCIJ

FRANCISKU PALADINIĆU

POZDRAVLJENJE.

Robinju ovu moju pokazavši ja tebi ovih pokladnih minutih dan kako radi razgovora, velestvorni Paladiniću, očito si i ti pokazao, da ti je ugodna bila, kako i svaka moja, kažeš, da ti su. K tomu me si potaknuo, da dopustim, nadvor da izadje, veleći, da mi sramotu neće učiniti; dopokon se si zahvalio, da i dalje popeljavši ju, biti joj hoćeš zaplećje i straža. Ja dake, jere sudih, da stvar u sebi (istom da bi načinom nelihala) nemore nego s koristi biti ljudem (takove bo te pisni u pridnje vrime iznaštene biše, i obćahu se puku prikaživati samo na konac, da razlike druzih kriposti i pomanjkanja slišajući i gledajući, svaki sam sebe i život svoj umiti bude bolje prociniti i srediti), za tim, jere dobro poznajem, da me si osobojno tvojim prijaznivim, zalihim i od mene nedostojnim počitanjem mnogo tvàrdo obezao, tvojemu hotinju neučiniti zadovoljno za nišće nemogu. I zasve da se ja nadiju, da ona iz ovoga oplovita mista u tudje

strane prebrodivši se, poznana hoće biti onako, kakono pozna Teofrasta atenienska starica, ništor ne manje to spuštam na tebe, i eto ti ju prikazuju (dar u istinu ozirom dostojanstva imena tvoga mnogo mao, i, može biti, nepristao), da ti, znam, učiniti hoćeš dosti ga sredna i velika, ako to (štogodi i kakovogodi jest, štono tvojim zašćitanjem puštam, da se na svitlo izkloni) bude prerazumnim tvojim sudom istanovice pohvaljeno. To ako mi izadje, trud mi se hoće osladiti, ako li ne, ni zato se kajati neću, da sam se tebi usiloval ugoditi, komu se klanjam i priporučujem. Budi zdrav.

OSOBE.

DERENČIN.
ROBINJA, kći banova.
MATIJAŠ, Derenčinov sluga.
GUSAR.
MARA.
PERA.
ANICA.
KNEZ dubrovački.
VLASTELIN.
Činjenje biva u Dubrovniku.

IZKLAD.

Sa jedinim bratom banova kći mala
  U stanu bogatom za otcem ostala
Jedva za udaju prispila prem biše,
  Kad se sgodà, da ju Turci zarobiše.
Ova jer kralju bi ugarskomu mila
  Ne manje, neg da bi prava mu kći bila,
Brez broja pineza i blaga on dati
  Virom se obezà, tko mu ju povrati.
Nu blago to niko, ni pinez, ni zlato
  Nevaljà toliko, nì vridno bì na to:
Samo čudna sila ljuvena poraza
  Od takova dila sluzi put ukazà,
Sluzi Derenčinu, netjaku banovu,
  Kí mnogu gorčinu pretàrpì za ovu,
I moćno se mučì, i moćno oznojì,
  Za da ju izruči, za da ju posvoji.
A ne kako mladi vi, kí ste pohitom
  Od ljubavi radi stàti se sa mitom,
Mnijući, da reći dosta je samo toj
  Uz prozor zàrčeći: »Sunašce, ja sam tvoj.«
Nije, to nij' tako; vridnu stvar doteći
  Nije moć inako neg li se potéći.
Zato molim milo, stanite svi muče,
  Dokli se to dilo ka svàrsi dovuče.
Bit vam će s nauka vidiv ga u trudu,
  Vidit pak da muka nebì mu zaludu.

I vi dikle mlade, vi uši napnite,
  I što vam dím sade, u sàrce zapnite.
Bolje vam doteći služicu jest virna
  Nego krug najveći zlata neizmirna.
Reče se ne mani: »Gusa me dostižè,
  Vojno me obranì, brajen me odbižè.«
Da 'vo gre Derenčin s slugami od sgara,
  Slište po kí način š njimi se sgovara.

SKAZANJE PARVO.

DERENČIN I MATIJAŠ.

DERENČIN.

Mili druzi, i već nego druzi mili,
  Sve strane, mogu reć, sa mnom ste shodili
Išćući gospoju po svitu dan i noć,
  Vas svit bih za koju predubal, da bi moć.
Evo srića nika i pomnja još vaša
  Sada prevelika na nju nas nanaša,
Tako, da približa višnjemu po sudu
  Plaća, i naliža vašemu jur trudu.
Vi znate, da mito od kraljeve krune
  Čeka me čestito i miré prepuné;
A vam se rič ovo moja obezuje
  (Makar da njegovo stanje mi daruje),
Sve ono, što mi dá, veći dil ja ću vam
  Podati tako, da rečete: »Blago nam.«
Istom da rukama srića nas obhiti,
  Ká bi reć da s nama sdružiti se hiti.
Jer oto ti zali kleti gusarine
  Vide li ostali s nami su od cine.
I pinezi samo (toli su mogući)
  Deri jih ovamo mogli su dovući,

U Dubrovnik, koi viru štuje našu,
  I mirno pokoji s Turci na medjašu.
Sam nam Bog zaisto ruku je dal na to,
  Koi nas u misto dovedè bogato,
Gdi nam bi na paruč kakono na domu
  I pomoć i naruč u dilu svakomu.
Zato se ja scinju srićan i blag dosti,
  I neznam što činju od vele radosti;
Ne zato, jer dare imat ću od kralja:
  Pineze, timare i blago, kó valja.
Sebi samo vilu išću ja i prosim,
  Koje zlatu strilu u sàrcu mom nosim.
A cinim od male cine i vridnosti
  Stvari sve ostale pri njeje liposti,
Koju jer na blizu ovdika jur vidim,
  Na nebo ja lizu, ter se nenavidim.
S strane mi pak druge sàrca se prijima
  Tuga, za cić tuge, gospoja kú ima.
Ter kako na muci viseći se mučim,
  Od zalih tih vuci' dokli ju izručim.
A zato hodite, to dobro početo
  Pospihom vodite, da dojde na čelo.
Dajte jim odbrojiv te jaspre, ké smaže,
  Neka jih posvojiv jure se utaže.
Stavite za tim red, na pazar da gredu,
  I moje na ogled sunašce da vedu,
Jak da ju prodali nisu ni cinili,
  Ni jaspre prijali, nì me prí vidili.
A s drugu stran prema njim hoću ja izać,
  I s vami meu njima totu se listo nać,
Jeda ju štogodi moja rič izkusi
  Prí nego slobodi svoje slast okusi.
Jer ju će hiniti moj obraz, koi me
  Činì prominiti zla volja i vrime.
Tu ju ću najbolje od svega uprašat,
  Radi bo nevolje neće se ponašat.

Tu ako vodu lin nebudu ja vodit,
  Da mi dodjè na mlin, more se prigodit.
Matijašu slugo, eto ti sad neću
  Spominjati drugo, to ti bud na pleću.
Tobom što se može, brate, neostani,
  A ti odsgor, Bože, k misli mi pristani.

MATIJAŠ.

Ava, naš čestiti mili gospodine,
  U tom te služiti ja hoću brez hine.
Ako l' je ká druga stvar, makar da glava
  Podje, koju sluga od tebe poznava,
Kí, neka znaš, voli veće neživiti,
  Tvojojzi nego li milosti skriviti.
Budi al nebudi nam plaća, kú veliš,
  Tebi se li sbudi sve ono, što želiš.
Kad ono, što si rad, bude ti izaći,
  Korist i blago tad nam će se obnaći.

SKAZANJE DRUGO.

ROBINJA, GUSAR I DERENČIN.

ROBINJA.

Vaj meni, nij' li grih, gledajte cić Boga,
  Da se tač izmorih mladjahna neboga.
Upala u ruke gusarom prehudim
  Ovako sve muke podnoseć da trudim?
Mogu li pokore na svitu ké ine
  Najti se, i gòre tuge i gorčine
Neg ove, ké tope brižnu me i dave,
  Pogruziv od stope tja deri do glave?
Meni gorke noći, meni su gorci dni,
  Od nikud pomoći bolizni mojoj nij'.

Ajme, mila mati, na što me odgojì?
  Što me nepotratì, kada me zadojì?

GUSAR.

Bre, uzu tàrpiti jure se nauči,
  A nemoj vapiti, jak da te tko muči.
Na tvoju malu har tribuje ovamo
  Da ideš na pazar, i da te prodamo.
Nismo se brodili po Savah i Dravah,
  I tóke obili klance po dubravah,
Za da nam nebude u tebi pak plaća,
  Koja nam sve trude dopokon oslača.

DERENČIN.

Što tako tu diklu mučite, junaci,
  Kako cvit izniklu, ali ste divjaci?

GUSAR.

Da je ova dikla kako cvit rumeni,
  Tàrgovče, iznikla, to nišće nij' meni;
Ja išću da prodam nje lice rumeno
  Za jaspre, ké podam za vince càrljeno.

DERENČIN.

Pokle za prodaju dikla je ta vaša,
  Stanite, neka ju moja rič upraša,
U kojoj je strani svita se rodila,
  Gdi li se uzhranì robinja ta mila.

GUSAR.

Oči otvoriti, i tu stvar gledati,
  I š njom govoriti nitkor ti nekrati.
Dobro gledaj, za te je li, ter ju kupi,
  Dokle, ká gleda te, srića neodstupi.
Cilu, nemužatu ja ti ju obitam,
  Da dobro za platu razumij što pitam:
Manje se nedade, tàrgovče bogati,
  Oda tri hiljade sve zlatih dukati'.

DERENČIN.

Neka mi sa njome malo pobesidit,
  Od cine po tome s vami ću pak vidit.

GUSAR.

Besidi, kako hoć, manje se neće dat,
Vazeti ali oć, u tebi to će stat.

DERENČIN.

Molim te, povij mi, odkuda si koli,
Jer jadi tvojimi sàrce me zabolì.
Viru ti obitam od tàrgovca prava,
Za zlo te nepitam, robinjo gizdava.
S tobom sam jednake beside i vire,
I čovik brez svake hinbe i prohire.

ROBINJA.

Trudno je boleću ranu razvijati,
Da li t' se tim neću, tàrgovče, ujati
Ja, da ti nepovim, tko sam i odkuda,
Bude li mi, nevim, s prudom al brez pruda.
Hrabrost oca moga i vira jest bila
Kralja ugarskoga k sebi primililа.
I on mu od tada budući najdraži,
Beloga Belgrada htì da je na straži.
Tu poslom junačkim po taj put poslovà,
Da ga i hàrvatskim banovstvom darovà.
I veća porodi slava mu se totu
Neg Janku vojvodi i Vuku despotu.
Po turskoj neviri dopokon poginù,
Jere u potiri busiu zaminù.
Sriće moje oko tad hoti počati
U mene ne tóko veselo zàrcati.
Nu joj se domišljat meni nebi moći,
Ni ova pomišljat tuga da će doći.
Da, sada poznaju, njegove cić smàrti
Ova se vàrh naju nesrića razpàrti.
Cić smàrti njegove prolivam suzice
Nesrićna sad ove i bolim tužice.
Vaj, smàrti sàrdita, kako brez uzroka
Svakoga čestita dozgoniš prí roka!

A tkono brez česti žive, ter te išće,
  Na tvoje dovesti nećeš ga stanišće.
Njega si uvela u tvoja tonota,
  Nehajući, vela da je to grihota:
A neć se ozriti na mene za sobom,
  Ká želim umriti, ká teku za tobom.
Biše u veselju i mene skončati,
  A ne me dreselju i tugam podati,
A ne me na ovoj dohranit života,
  Da mi si ti pokoj, a život tegota.
Gorka si, svak veli, da nu me kako med
  Tvá gorkost veseli, istom mi dojdi vred.

DERENČIN.

Nehotij smàrt želit toliko još mlada,
  Da ufaj veselit, ako si ikada.
I počni od totu misalcu jur drugu:
  Mislit o životu veselu i dugu.
Jer čovik, neka viš, te vàrsti nebudu,
  Da sa mnom izgubiš beside za ludu.
Pokli se običnom tome ričju tvojom
  Pravom gospodičnom kažeš i gospojom,
Znaj, da ja opojih i pamet i dušu,
  Jer slast ričih tvojih, dà mi, da okušu.
Zato, tako te čast nigdar neostavi,
  Tvoje mi riči slast opeta pojavi.
I tako t' velikom tuga se zaplati
  Radostju i dikom, hotij mi kazati,
Po kí se put srića tvoja preobrazì,
  Kako lí nesrića ova te porazì.
Jer tako takova gusa me nestala,
  I ugodna ova družba neostala,
Tako mi dobiti, od tàrga, kí vodim
  Tako mi hoditi zdravo, kuda hodim:
Sàrce moje truti poča jad najgori,
  Odkad mi dà čuti tugu, ká te mori.

Tere milovati meni te je sila,
  I sve virovati, što si govorila.

ROBINJA.

Znaj, da bih ja mnila Bogu sagrišiti,
  Moja ti sva dila nehteć izdrišiti,
Videći te, s voljom od sàrca da misliš,
  Kako se nevoljom mojom produmisliš.
A znati neišću, tko si, ni od koga,
  Ni prosim da višću činiš me od toga.
Da, pravo za reći, po tom što besidiš,
  Tàrgovca nič veći meni se ti vidiš.
Tko hoć si, dobra čest svaka te sadruži
  Za ono, što bolest moja ti dotuži.
S dobitkom svi tàrzi tvoji izajdite,
  Tvé želje u bàrzi pune se najdite.
Ako te ká čeka, Bog daj, da ne kasno
  Ljuba te dočeka pošteno i častno.
Srića ti se plećma ovako nesvàrni,
  Neg svojim to većma krilom te ogàrni.
Bog će odvratiti plaćom ti ne malom,
  A ja ti platiti nemogu neg hvalom.
Već ako u plaću i ove primeš sad
  Beside, ké tratju prošenja tvoga rad;
Jer ti ću pečali moje doskazati,
  Ali t' mi dat ali pomoć mi nedati,
Bud da se nadiu u sàrcu mojemu,
  Da ti prí dodiu neg sgodim u temu.
Rih ti, da otac moj busiom poginù,
  I pàrva bì mi to šiba, ká me šinu,
Kú jošće zaliho mlada neoćutih,
  Koliko da tiho šine me po skutih.
Jere oca radi meni kralj tu šćetu
  I bratu naknadì malu još ditetu.
Najpàrvo mi brata obilno obdarì,
  I činì bogata spenzom i timari,

I htì, da ga druže očevi dvorane,
  Lipo da mu služe, konje da mu hrane.
Jošće ga štovati većma se obita,
  Da će banovati, kad dodje na lita.
A meni sto selah zapisà, i reče:
  »Rasti mi vesela; kad vrime doteče,
Na ti moju viru, njom ti se obićù,
  Ja da ti namiru česmenitu srićù.«
Za tim udovicu majku mi požalì
  S suzami na licu, ter joj se zahvalì
Kažući me rukom, veleći: »Utišaj,
  Ter ovom jabukom diči se i nišaj,
I vàrhu nje stražu imaj pomnja tvoja,
  Jer ju imam dražu neg da bi kći moja.
Ja ću te činiti bit majku veselu
  I tuge zabiti, ké t' biše doselu.«
Od tad je gojila majka me Jelena
  Kakono bosila kiticu zelena.
Zimi stêć u gradu u zlaćene hiže,
  A litom na hladu, gdi slavić biljiže.
Pri tihom Dunaju, tamo gdino Sava
  Rike se shadjaju zajedno i Drava.
Tu biše gizdavi perivoj tere gaj,
  Vidiv ga ti, pravi rekal bi da je raj.
Najveće ugodno biše mi tu stanje,
  Prostrano, slobodno i mirno šetanje;
Tu ti me na čride dvorkinje dvorahu,
  I moje beside pomnjivo zorahu;
Tu moje sve dilo razbirati biše
  Rumeno i bilo cvitje, kó miriše;
I perle, koje su od broja, nizati,
  I nakitiv resu zlatu podstrizati;
I sterat svilicu po bilomu platnu,
  Umišujuć žicu srebàrnu i zlatnu.
Nesrićo, ká svega dobra me izbavì,
  Na što mi od njega spomenu ostavì?

Evo se već bolju smišljajuć pàrvanju
  Slast, nego nevolju tàrpeći sadanju.
I ova toliko zled mi je gorčia,
  Razkoša koliko sladja mi bì pria.
Neznah, ča je briga, neznah, ča su trudi;
  Toliko me niga majčina razbludì.
A sad se svak čudi, da nisam saspila,
  Toliko utrudì družba me nemila.
U veselom zdravju veselo svud hodjah,
  Na mehku uzglavju pokojno pokojah:
Sada za uzglavje kamen je studeni,
  Mislite, kó zdravje može bit u meni?
Sladkom i obilnom hranjah se ja pićom,
  I sa zlatom svilnom rešah se odićom:
A sada premine dan mi se kadgodi,
  Po zakon živine, o travi ter vodi.
Sad naga i bosa sila m' je da hodju
  Jutrom kad je rosa, i obdan po znoju.
Jer vridne mé svite, má mladost ké nosì,
  Sve mi su raznite od zlih martolosi',
Pustinjom kí hode, ter zimnu i gladnu
  Vezanu me vode u ruhu pretamnu.
Ter kad mi godá se broditi se rikom
  I doli poda se pozriti poníkom:
Umiru od srama, od jada umiram,
  Ni mogu tu sama, da na se poziram,
Videći gdi vlase zlate sam iztàrgla,
  I gàrdo niza se pustivši razvàrgla,
Videći u strahu lica problidila,
  Kakono u prahu jabuka prezrila.
Ja bih jih gàrdila rukom mojom sada,
  I sebi zadila gorku smàrt od jada:
Da 'vo je uzicom stegnuta nazadu,
  Ter mi pred tužicom uteći nedadu.
I živem po sili prek moga hotinja,
  Gdi mi smàrt omili cić gorka živinja.

O, neka zabudem muku i trud tóki,
  Čin' Bože, da budem on kamen żestoki,
O kíno sàrdito more se razbija,
  A on stanovito stêći se nesvija:
O me se razbiju gorčina sa tugom,
  I svak čas prispiju jedna mi za drugom.
Da 'vo stanoviti moći mi bit nebì,
  Jak tanci toj kiti, ká stane o sebi.
Evo mi zahodi na stranu besida,
  Jere ju zavodi bol, ká joj zasida.
Da neka opeta tamo se povrati,
  Od gdi ju ta kleta bolizan uvrati.
Sginuvši Vlasko ban (to bì ime momu
  Ocu), ne vele dán izadje po tomu,
Da svoje počaše krajine prostirat
  A stiskati naše Turci, i nas tirat,
I sela robiti, davši jim svak pleće,
  Jer se ozubiti neimà tko veće.
Ter tada biše čut svuda po rusagu
  Vlaskovo ime slut, uminje i snagu.
Veljahu: Sva hvalo, Vlasko, nam sginù ti,
  I nam je do malo za tobom sginuti;
Jer kada ti padè, nam se stanovito
  U rukah prepadè mač i kopje vito.
Veljaše svak tako, svak staše uhiljen:
  Da ne svim jednako strah biše razdiljen;
Jer oni, kí bihu od kraja daleče,
  Pogibil nemnihu da do njih doteče.
Kakono tko nima pomnju, nì se svidi,
  Dokli pred očima svoje zlo nevidi.
I ja ti se šćeti ovoj nenadijah,
  Koja mi doleti, ajme, kad nemniah.
Običaj biše moj izhodit u šetnju,
  Za neka minu znoj i vrućinu lietnju,
Kud no se prelipi perivoj prostire,
  I vodicom kripi bistrom, ká izvire.

Tu svakom gizdavom dvorkinje gizdave
  Išćahu zabavom, kako me zabave.
Plešuć po travici, pisance spivajuć,
  Poreda s slavici glasom izvijajuć.
Jedan dan tu site razlicih igara',
  Sunce trakov kite nadvisiv od sgara,
Voću pod granami padosmo sve skupa
  Nemneć, da za nami nesrića postupa,
Ká me kako ljuti taj želet za mnom stav
  Mišljaše tisnuti dolika stàrmoglav.
Čemu je govorit inako, ni mniti
  Ono, što ima bit, neg da će li biti?
Pod sincom oriha, voda gdi se toči,
  Sanka mi noć tiha napade na oči,
I nebih duboka još sanka zaspala,
  Da me je žestoka bojazan zapala.
Jer mi se učini, očito da vidju,
  Vuci po planini kon mene da viju.
Ter kako košuta, od staze do staze
  Verih se stran puta, da me nezapaze.
A oni skupiše hitro se po slidu,
  Ter me obstupiše i zadu i spridu.
Ja zada ni sprida nemoguć postupit,
  Sva žuta i blida iz glasa jah upit.
Čuvši me stekoše k meni se sve moje
  Dvorke i rekoše: Što je to gospoje?
Što si prominila lišca? što uzdišeš?
  Kí si san vidila? jedva dušom dišeš!
Tu sanka odustah sva puna bojazni,
  Misleći tere stah, koje su to skazni.
Ja tako misleći kakono vazeta,
  Izteče vàrveći ta gusa prokleta,
Ter nas obistrani, i ká čù da viče,
  Ali ju izranì, ali ju posiče.
Od sablje pogibė nesrićna Margita,
  Jer tu do potribe biše glasovita.

Smišljati nemogu, kako mi nje glava
  Tu padè pred nogu brez trupa kàrvava.
Prem tada iz glasa htiše se da vapim,
  Za ujid od pasa' netàrpit, kú tàrpim.
Da bi mi na povrat, glasom bi vapila,
  I glavu tere vrat sama jim klonila.
A tad me dobi strah od smàrti te zale,
  U posluh tere stah i ja i ostale.
Tu nas izvezaše, za tim u planinu
  Bijuć odagnaše kakono živinu.
Pria bih našla broj noćju na vedrini
  Svim zvizdam, neg mojoj poslidnjoj gorčini
Puste sam sve strane protekla i luge,
  Vepri gdi se hrane, i zviri te druge.
Obajdoh sve gore, brodih se prek sto rík,
  Nigdi mi nitkore nedodje pomoćnik.
A gdi su, mimo dvor koji mi hodjahu,
  I noćju pod prozor pisance pojahu?
Pisance, u kojih veljahu, da sam ja
  Kruna i dika njih, i sunce kó jim sja.
Neka t' njim tašćinu svaku govoriti,
  Za bolje vašćinu moći nam stvoriti.
Ajme, ča mi prudi, nesrićo prehuda,
  Jer mi nenaudì njih hitrost zloćuda,
Pokolu, prezala nesrićo, u oblast
  Gorim si podala mene i moju čast?
Ter dàrhću kako prut, i gledam sva mista,
  Gdi smàrti najdu put, dokolu sam čista.
Bože me prikora takova izbavi,
  Mimo to najgora smàrtca me zadavi.

DERENČIN.

Zasve jere mnogo nesrića te tlači,
  Zasve jer ubogo ruho te oblači:
Li gàrlo i lice i vrat imaš bilji
  Od bile ružice i od bilih žilji',

I zrak, kím se hita pozor tvoga oka,
  Sunašce nadhita, kad sine s istoka.
A rič meda sladja, iz ust ká t' izvire,
  Dikami od raja čudno zaudire.
Ter dim, da je krutji driva i kamika,
  I sàrcem još ljutji od lava gladnika,
Koga nesiluje tvoja rič predraga,
  I da te miluje, i da te pomaga.
Ti dake ustàrmi misal i odluku,
  Koja ti pút stàrmí na smàrt tvojih ruku.
Jer moje evo t' mi sve misli govore:
  Otmi ju, ter otmi tugam, ké ju more.
I što je stvar bolja (neka ti dam znati),
  Skoro će i volja k misli mi pristati.
Pak dila za voljom ufam da izadju
  Tako, da s nevoljom tuge ti otadju.
Da nu mi za sgodjaj, ako ti jest vidit,
  Samo se dostojaj još ovo povidit:
Oni, kí hinbeno, diš, da te dvoriše,
  I sladke vuhleno pisni govoriše,
U kojih predragom krunom te zovihu,
  Plemeniti tragom bihu al nebihu?
Ako l' jim biše rod i kuća davnjena,
  Bihu li jur izrod svojega plemena?
Nemoj mi tajati, ká jim bì zabava,
  Ká jim dostojati milosti nedavà?
Da pravo sve povij, tako te u hàrli
  U svojem krilu vidj majka i zagàrli;
Tako Bog u vično dobro me nastani,
  Mila gospodično, pitam te ne mani.

ROBINJA.

Tvoje obitanje mé sàrce jer čuje,
  Sgiblo se ufanje u njem pronitjuje,
Jeda tko iz vića nebeskoga sgara
  Pozril je, gdi svića k noktu mi prigara,

Ter mi te primače, ter mi te činì doć,
  Prí nego čast, pače prí budu život oć.
Zato ću, što pitaš, na dobro sve prijat,
  I, kó mi obitaš, dobru se nadiat.
Nu ovo, što t' velju, u sàrce sahrani,
  Dragi priatelju od Boga poslani:
Ako me izkupiš, ter paka po tome
  Budima dostupiš na zdravju sa mnome,
Liše što prijati blaga ćeš i pinéz,
  Grade ćeš vladati, gradom ćeš biti knez
Tako, da tàrgovat već nećeš ni trudit,
  Nego gospodovat (viruj mi) ter sudit.
A nudir procini, u kój sam dragosti,
  U kój sam ja cini kraljevi milosti,
Pokolu obrâna za kćer sam ja njemu,
  I kći mu prozvana rusagu po svemu.
Pomisli još, traga tko nij' gospodita,
  Bili smil za draga da mi se namita.
Znaj, da su najbliže kralja, kí me išću,
  Gospoja srid hiže da jim se namišću.
Čuo si pojući Derenčina bana,
  Da vitez izući naših je bil strana'.
Od njega jest mladi dvigal se Derenčin
  Velike, znaj, nadi njegova sina sin.
S ovim kad otidu druzi u potiru,
  Makne se napridu, gdi ga nenaziru.
Kada li potira jure se ustavi,
  Ovi se još tira i sablju kàrvavi.
Ja neznam, kú ovi činio nije stvar,
  Za neka ulovi ljubavi moje dar.
Ja neznam, još žena bili si već koja
  Mogla bit kamena pram njemu, kako ja,
Koja uz tu tóku službu i takovu
  Jedva se dah oku viditi njegovu.
Da Bože, hvala ti, kí tvojom milosti
  Dà mi se čuvati njegove hitrosti.

Za njega za živa družba me sad ova
  Druži, jer laživa bi služba njegova.
Od inih kazati što ti ću pečali,
  Po njemu poznati mogu se ostali.

DERENČIN.

Gledajući velu nesriću, ká splesà
  Tvú slavu veselu, a neznah cić česa,
Čudjah se ja, kako Bog se nerazsàrdi,
  Nišćeta gdi tako ruži te i gàrdi,
Jer nemnih, od griha' u tebi da je množ
  Toliko zaliha, sàrditi da ga mož:
Sad se čudim, goré da nisi dopala
  Muke i pokore, deklice pristala,
Jer oto govor tvoj stavì mi pred oči,
  Da vas tvoj nepokoj tvá zloba uzročì.
Jer se si lipotom tvojom oholila,
  I tome grihotom Boga uvridila.
Pravim je osudom, nemoj mi zamirit,
  Oholiu trudom hotil ti namirit.
To nije stvar nova, takova cić dila
  Da se je takova plaća dogodila.
Radi oholije svaka čast i dika
  Sobom zalelije, i pade dolika.
Za taku oholast, čula si to bàrže,
  Angjele u propast dolika Bog vàržè;
I hotì pak po tom Adama i ženu
  Iz raja sramotom gole da izrenu;
I živinom kralja Nabuk'donozora
  Činì da se valja nimajuć razbora.
I tvoja tim gadi lipost se predraga,
  I toga, znaj, radi Bogu si nedraga.
Bólju se tvom boljú, rad ju sam izličit;
  Zato t' pravo volju reći neg lisičit.
Zato poutišaj, tere s dobre volje
  Malo me poslišaj, biti će t' za bolje.

Ako nepogàrdiš riči, ké ti pravlju,
  Hoću da potvàrdiš, s neba da me šalju.
Kako se ima prav na onih tužiti,
  Hinbeno kí ljubav išću zaslužiti:
Tako se još pravo na toga tuguje,
  Tko virnu nepravo službu procinjuje.
Bud dake svi ini milost nedostoje,
  Jer služe po hini, i hinbi nastoje:
Li nemoj po tomu, što sama govoriš
  To mi ti, onomu da krivo netvoriš,
Koi, diš, hoteći da ti se primili,
  Nesustà trudeći ričmi se i dili.
Koji je u svemu svàršno se htil pojat,
  Tvá milost po čemu more se dostojat;
Komu čast i hvalu ti sama nemališ,
  Neg ga nad ostalu gospodu svu hvališ,
Veleći, da blizu kralja se namišta,
  Da toga na rizu nebì mu pak ništa.
Jer se nenamistì u sàrcu tvojemu,
  Nì mu bì s koristi svàršnu bit u svemu.
Ja mnju, ne za drugo hvališ ga i dičiš,
  Nego li za rugo, pokli ga li mučiš;
Pokli si i totu u tuzi vesela,
  Jer ga si životu gorku neotela;
Pokli diš, da je bil podjamnik i hinac,
  Jer nije slobodil tihe te zločinác.
Bi reć, da u kralja desnica u tega
  Nij' jača i dalja nego li u njega;
Bi reć, da razložno jest reći, da hini
  Čovik, neuzmožno kí dilo nečini.
Nu kako hoć budi, ovo mi odriši:
  Zašto ga osudì prí neg ti sagriši?
Pria bo pomoći njega si nehtila,
  Neg ti je pomoći potriba ta bila.
Veća je to zloba od zlobah svih druzih,
  Ká ljutim podoba zvirim se u luzih:

Već ako na Ugrih pravda zapovida,
  Da nazad ide grih, pokora naprida.
Viruj mi, po ničem drugom neizhadja,
  Da tako Bog bičem svojim te pohadjà,
Nego jer ohola i neharna dekla
  Bila si, dokola srića ti jest tekla.
Toga cić blaženo stanje, kó s' imila,
  Za to si pakleno stanje prominila.
Jere znaj, tko ćudi takovoj poda se,
  On božju probudi osvetu sam na se.
I u komugodi ta se grih ukući.
  U njemu razplodi grihov se tisući.
Taj grih vas naučì činiti, da tuži,
  Da plače, da muči, tko vam virno služi;
Da vam se svedj moli, a da mu nevalja
  Prositi lik boli, koja ga razbalja.
More bo izbrani vaš pozor raniti,
  I za tim lik rani dati i braniti.
A vi li ranite pozorom, pak do vik
  Taj pozor branite, u kom je rani lik.
Od mojih ja dana' velik sam jur dio,
  Deklice izbrana, time zlom bolio,
Radi plemenite gospoje mladjahte
  Tako uzorite, tako oholjahte,
Koja se ponašà lipotom i slavì
  Više od medjaša čovičke naravi;
Koja mi s prozora sàrdašce proletì
  Strilom, iz pozora koja joj izletì,
Pak se sva oklopì mramorom i ledom,
  Nehteći da topi mú tugu pogledom.
Od tada, znaj, ćutim u sàrci mom ranu
  Ljuvenim preljutim čemerom trovanu.
Od tad mi noć i dan uzdasi su česti,
  Ké sàrce meće van za cića bolesti.
Istinom tvá muka trudna je tàrpiti,
  Gospoje, i žuka čaša je ta piti:

Da nu ja takovu miste dara muku
  Vazel bih za ovu, kojoj sam u ruku'.
Tvoja je očita muka i potriba,
  A mene skrovita po sàrcu bol šiba.
Zato svak more toj boli da razumi,
  Da boli svak ovoj razumit neumi.
Mladost moja tužna boli se i plače,
  Jere ju za sužna vazeti nerače:
A tebi vazeta slobod je i blago,
  Sve je trud i šćeta, štogod je nedrago.
Da ja neznam, màrže što more bit drugo,
  Neg virna kad vàrže služba se na rugo.
Tvá slava, ká s tókom dikom se podviže,
  Tvojime uzrokom pala je na niže:
Da ja neskrivivši, nego li bivši prav,
  Pače zasluživši, upadoh u nezdrav.
Ti Boga moliti svedj moreš i moliš,
  Da bólju boliti neda ti, kom boliš:
Ovu bol i žalost u vike ja bolit,
  Nego li da sam prost, nemogu nevolit.
Ti želiš i prosiš osvetu nad time,
  Kí činì, da nosiš pretežko to brime,
I prem ako šćetu tim nenaknadjuješ,
  Li željeć osvetu sàrce nasladjuješ:
Ja u mój pameti moliti se Bogu,
  Za da me osveti, nikakor nemogu;
Pače kom' se molju, molba mu svedj pravi,
  Da na broj nevolju moju joj nestavi.
Pria bih, da zubi pasji me raznose,
  Neg ona da sgubi jedan vlas iz kose.
Tóko sam sebi drag, tóko sam vesel ja,
  Koliko čujem trag od njeje veselja.
I tebe sad mojim sàrcem ja nežalit
  Nemogu, i tvojim zlom se nepečalit,
Samo jer obična dikla si i lipa,
  I u svem prilična njoj lišca i kipa;

Ter mi se u tuzi zavija sàrdašce,
  Kako tu da uzí mé žarko sunašce.
Zatim pomišljaje, bolizan i tuga
  Koli žestoka je, kú tàrpi tvoj sluga,
Koji preko reda slavi te i više,
  A ti ga pogleda tvojega ulišì:
Njegovu bol i jad po sebi poznavam,
  Ter se i njega rad, gospoje, skončavam.
Jer kako ričima, pravo je, tko laže,
  A prava za njima dila pak nekaže,
Da mu brez koristi sva služba izadje,
  Neka se svak svisti, tko u tom pozadje:
Tako i neprava stvar je i zlobiva,
  Koja ni od lava u sàrcu nebiva,
Da virno služeći svi se dni iztrate,
  A da trud to žešći miste je od plate,
Jak meni, kí službu virno vazda dvorih,
  A brojen u družbu slugah sam najgorih.
Budi grih ali bud dostojstvo i vira
  U meni, li me trud jednako sve tira.
Pače ča već dvorim i veće dostoju,
  Tim veće mramorim neharnu gospoju.
Zato moja mnoga čini me umiti
  Bolizan drugoga boli razumiti.
Onoga navlasto razumiti boli,
  Koi je nizašto osudjen da boli;
Kí sa mnom u tancu budući jednome,
  Znam, poje pisancu jednaku s mojome.
Ter šćedit nemožem života ni blaga,
  Za neka pomožem oba vas jednaga.
Za ljubav gospojé pomoći ću tebe,
  Njega ću tokoje pomoći rad sebe.
Jeda Bog i na me bude se smiliti,
  Ter vazda neda me toj tuzi cviliti.
Sve će to tvojome srićom bit najlipše,
  Istom da tobome, gospoje, nelipše.

A tvoja kako će nepristati volja
  Na stvar, ká se hoće, na stvar, ká je bolja?
Da neka rič moju u malo jur skratim,
  Hoć da te slobodju i doma dopratim.
Tu mi se obećaj, taj samo hoću dar,
  Derenčin da će taj tvoj biti domodar.
Da mu ćeš dat ljubav i viru sposobom,
  Neka već tako prav nevehne za tobom.
Gospoje, ako se to mi ćeš obitat,
  Pineze, ké prose, ovim ću poshitat.
Ako li diš: »Neću na to da pristanu.«
  Stisnuvši ću pleću otajti na stranu.

ROBINJA.

Zato, što obitaš doma me dopratit,
  Dušu ako pitaš, dušu t' ću nekratit.
A kako da neću na tu stvar pristati,
  Od ké milost veću neumim pitati?
Meni bo jest mniti: Koja bi ne rada
  Derenčinu biti ljubovca i lada,
Ta bi se odvàrgla své časti, své slave,
  I kralju navàrgla i caru zabave.
Znaj se ponosila nisam ja od njega,
  Neg ga li nosila srid sàrca mojega.
Ako li do sada nij' mu se skazalo
  Od mene nikada ljubavi ni malo,
Radi oholije (viruj mi) to nebì,
  Kako se li mnije, tàrgovče, sad tebi:
Neg da se s visoka má slava nepade,
  A s moga uzroka kraljeve cić svade.
Da njemu, za u skut ljubavi moje doć,
  Inuda biše put, kojim se htiše proć;
Jer da bi svitlomu kralju se objavil,
  Svitli kralj u tomu nebi mu zabavil.
A ja s stanovitom voljom bih pristala,
  To bo sam zavitom u Boga pitala.

I jošće tebe rad od moje od strane
To dilo ja ni sad neću da ostane.
Bud mi je jur po tom ovi svit omàrzal,
Kí mi je s životom svu snagu iztàrzal.

DERENČIN.

Ti dake dostojna Derenčina brojiš,
Da t' bude za vojna, i da ga posvojiš?
I daje tvoja mi vira se u zaklad,
Da vazda meu vami pravi će biti sklad?

ROBINJA.

Velim ti ja tako, stavi me, on gdi je,
Gospodin ter ako uzrači da mi je:
Ja ću po načinu pravoga zakona
Virna Derenčinu biti do okona.

DERENČIN.

Već mi je to drago, gospoje čestita,
Neg da mi sve blago daruješ od svita.
Zato ja evo grem ruke ti oprostit,
Neka se tóko prem počneš nežalostit.
A tko je, tko bilo zna dilit od sinja,
Da ovu nemilo uzu neproklinja,
Ká tako zateže ruku, kój se prosi,
Zlat venčac da veže, zlat pàrsten da nosi?
Oganj ju užeži, i tko ju samotà,
Pasja ga saveži uza i sramota!
Ova li je za te toli ružna svita,
Miste svite zlate, vilo plemenita?

(*Dade joj novu svitu.*)

I ova ne dosti svita t' se priklada,
Da molim oprosti, gospoje, za sada,
Dokle od bogata ovoga se grada
Za tebe ja zlata dobavim kavada,
I zlata skendera, i na zlatoj žici
Nizana bisera s drazimi kamici.
Ovo je grad slavan Dubrovnik i bogat,
Vazda bil pripravan s vami prijaznovat.

U njemu poštenu, gospoje, tvoj je did
  Ostavil spomenu, ká će bit i naprid.
Ter moreš nadiat s toga se ti čela,
  I tebe da prijat sàrca će vesela,
I činit, da spravé korablje, neka te
  Do vaše dàržave, ka Senju, poprate.
Meu to u ovu u hižu sa mnom poj
  Kakovu takovu, tere se izpokoj.
I jure pokripi od truda davnjena
  Tvoj život prelipi, gospoje česmena.
Oto ti dvorkinjah za sada dovolje
  Mladih Dubrovkinjah, dokle Bog dá bolje.
A vam martolosi kàrvi se nenapit,
  Ja neznam, kako si mogu se uztàrpit!
Već što vam dah viru ja moju, i k tomu
  Neću, da zamiru mistu se ovomu.
Drugdi se jeda li budemo gdi vidit,
  S kím ste tàrgovali, hoću vam povidit.

SKAZANJE TRETO.

MARA, PERA, ANICA, VLASTELIN, DERENČIN I KNEZ.

MARA.

Dobro pošla Pera, Pera, sestro naša,
  Nuti, od učera ko se jur ponaša.

PERA.

Hvala, jer ovacih dopadoh dvorovah,
  Gdino mi jest svacih u Boga darovah.

MARA.

Da što li, kako li? kaži nam na pravu.

PERA.

  Nije mi stat koli, jer imam opravu.

Dosta okol ove posla me još čeka
  Virenice nove, ká 'vo je ovdeka.
A ké sam jur dosle okol nje spravljala,
  Jedva bih ja posle sve vam izpravljala.
To peruć, to mijuć, to pletuć, to zatim
  Ruhom ju odijuć čistim ter bogatim.
Kada ju, Anica, vidiš, i ti Mara,
  Rit ćete, danica pala je od sgara,
I sudit, taj čovik, toj vili kí je drag,
  Po sve dni, po vas vik da će bit vazda blag.
Da znate još, koli nje lipi nje mladi
  Hrabar se rakoli ljubavi nje radi,
Svaka bi vas rekla: Na svitu nij' žena
  Bolju sriću stekla, ni veće blažena.
A da vam tko pravi, po koi on se put
  Očiti i stavi dopokon u nje skut,
Vi biste, čovik ov, nemogle nereći,
  Da je razumnikov oda svih najveći.

MARA.

O, tako svih dara' poštenih doteci!
  Milost gospodara tako t' neuteci!
Hotij nam brez laži ta način kazati,
  Kím joj se udražì, kím joj se dà znati.

PERA.

Bud da me poslaše, pospihom da idu
  Zvati na pir naše vladike da pridu,
Li vam ću za ljubav, koju mi nosite,
  Još malo pokàrzmav rít, što me prosite.
Sinoćke sutonom jur bivši tàrpeza
  Napravna zakonom onacih viteza',
I bivši pokoja za tada jur sita
  Onazi gospoja lipa plemenita,
Pred njom podviv ruke bihomo tu stale
  Dvorkinje brez buke ja i sve ostale,
Pripravne sve tvorit, štogod nam zaveli,
  I nju razgovorit da se obeseli.

I stêći tako stvar malo, pak po tome
  Izšeta gospodar, i stavši pred njome
Klobučac pomačè hteć se pokloniti,
  Ovako ter začè besidom zvoniti:
»Kruno zlate žice, vilo vàrh svih vilah,
  Jesi li tužice na stranu stavila?
Jes' li pokojila vrimena koi dil?
  Jes' li pogojila lišca i obraz bil?
Jer, cvite gizdavi, kon tebe nij' sada
  Ni vukov ni lavi' premàrlih od glada,
Nego viran sluga, kí o tom sve radi,
  Bolizan i tuga da ti se osladi;
I da te ne s hinom neg virno posluži,
  I da s Derenčinom tvojim te sadruži,
Komu obećala ti se si bit lada,
  I viru podala miste mi zaklada;
Kú, budi da znaju, nećeš da pogàrdiš,
  Li te molim, da ju opet mi potvàrdiš.
Pak za tim vilo vidj, ako ćeš stvar koju,
  Tere mi zapovidj, sve će bit na tvoju.
Mnoge jošće ine preda nju prosipa
  Beside, ké čine, sàrce da se cipa.
I rič bi má htila sve da vam povida,
  Kako su ta dila izašla naprida;
Kako cić besida', ké joj govoraše,
  Rumeno od stida lišce joj goraše,
A simo ni tamo oči nesteriše,
  Ušima neg samo riči mu beriše;
Kako pak nadilì tihim ga pogledom,
  I riči š njim dilì mišane sa medom:
Da ja, ká bih rada vam jih netajati,
  Evo nimam kada sad jih pobrajati.

ANICA.

Tako ti to stanje rači Bog utvàrdit,
  Na naše pitanje nemoj se razsàrdit.

To nam umoli se, pravi nam, kí mu dà
  Odgovor? što li se za time dogodà?
Tim nećeš uckniti od posla, kím hodiš,
  A nam (meni j' mniti) pravo je da sgodiš.

PERA.

Anica, ja vidim niedna vas negleda,
  Čim s vami besidim, da se dan izkreda:
Da ja, ká se boju vašćine i psosti,
  S Bogom vas ohodju, jošće je dán dosti.

MARA.

Što spišiš toliko, Pera? ká t' je priša?
  Sunce jedva priko poldne se nadvišà.
Moreš nam doreći, što to si počela,
  I još grad obteći od čela do čela,
I doma prispiti prem da bi s daleka,
  I posal dospiti, ako te kí čeka.
Vira oca moga, nećeš nas ostavit
  Prí neg nam od toga sve budeš dopravit.

PERA.

Sve na vašu volju, druge moje mile,
  Budi, za nevolju li kad je do sile.
Rih vam, da prebila nje lišca, pred njim stav,
  Biše zarudila nice se zagledav,
Tako, da dobar hip nemore uzvišit
  Od srama pozor lip, ni riči odrišit.
Pak ga se li hiti svitlijim pozorom,
  Nego kad posvíti sunašce za zorom.
I ko bistre oči pram njemu podviže,
  Riči mu potočí, jak perle da niže.
»Moj, reče, ti da bi zvati se htil sluga,
  Prosti mi, bila bi meni stvar od ruga;
Jer tebe čestita sva slava dostoja,
  A ja kupovita raba sam li tvoja.
Ako li ikadar slobodna se najti
  Ja budu, taki dar tobom će izajti.

Život mi s' dal i čast, i slobod ako daš,
  Li hoću da t' je vlast, da mi zapovidaš.
Jer pravda i razlog svaki će dobri toj,
  Gospodin, pače Bog pod Bogom da si moj;
Koino sam ganù dobrotom se tvojom
  Nastojat, da stanu s majkom se ja mojom
I s mužem, kí meni ljubav tóku nosi,
  Koga na svit ženi bolji se neprosi,
Koga bih iskala, koga najvolila,
  Ako bih pristala k udaji kad bila;
Jer se u žalosti u ovoj (dam ti znat)
  Zarekoh sladkosti od svita nepoznat,
Nego u čistoći moj vik preminuti:
  Da k tvój se nij' moći volji neprignuti.
Za oči, ni za vid, viruj mi, nehaju,
  Ako će zapovid tvoja, da jih vadju.
Zato od takova dila se već nedvoj,
  Ja ću bit njegova, i on će biti moj,
Istom da iz volje budu mu neizpala,
  Zaradi nevolje ké 'vo sam dopala.
Jer taka i veća obeza ljubavi
  Vàrže se za pleća, kad srića ostavi.«
To rekši pregizdav poklon mu prikazà,
  Prijazan i ljubav dajuć iz obraza.
On se odpokloni i kipom i glavom,
  Pak opet zazvoni ričju joj gizdavom:
»Nu, reče, reci mi, da bi se š njim stala,
  Gdi roci kojimi, deklice pristala,
Bi li ga poznala? Jer sudim, da činì
  Nišćeta tvá zala, vas da se prominì.
I čudo, znaj, nebi, staralo da bi ga,
  Vilo, svedj o tebi mišljenje i briga.
I moja bi o me majka se varala,
  Ta briga tako me jure je starala.
Kí bàrže priličan bio sam ka njemu,
  Ajme, neobičan sada sam u svemu.«

Uz to pozirati počà ga iz nova,
  Tere promirati obličja njegova.
I eto niz lišce rumeno i bilo
  Jaše joj suzice daždjiti u krilo.
Vrata jim odpriči, i uzdu napusti,
  A veće ni riči nehtì da izusti.
O, da bih dotekla pameti tolike,
  Po kój bih izrekla riči svekolike,
Kími ju on tolit počà, i kojima
  Mogal bi umolit siver, da nedima.
Toliko ju tolì, i molì, i umì,
  Da mu se umolì, i boli razumì.
I jutrom vesela s odra se podvižè,
  Sa cvita jak pčela, gdino med uzliže.

ANICA.

Pera, da ližije imaš li tu dosta,
  Ká bilig odmije, na odru kí osta?

PERA.

Rugaš se? dovolje, po boga, smim reći,
  Da brava zakolje, nebi ostal veći.

MARA.

Bàrže bo Turci ti brez zubih svi bihu,
  Cić toga tàržiti sitan kruh nehtihu.

PERA.

A Mara zloćuda, i ti ćeš rít tvoju,
  Da ja sam preluda na viru na moju,
Ká s vami ovdike viće stah većati
  Brižna, a vladike kada ću sazvati?
Vidite li, kó se kupe k nam gospoda,
  I dare jur nose, obćina ké podà.

VLASTELIN.

Bio je do sega doba der od vika
  Običaj ovega grada Dubrovnika,
I sad je, kadgodi poglaviti koi
  Čovik ga prohodi, al u njem postoji,

Njegovu došastju vazda se radovat,
  I hvalom i častju svakom ga darovat.
Na kú stvar odlučen budući ja danas,
  Smućen sam i mučen u mojoj misli vas;
Jer mi se, znam, hoće svàršno vas hvaliti,
  A neznam, kako će moći se to sbiti,
Mojega jezika budući moć mala,
  A vaša velika i kripost i hvala.
Da vòlju, a ne rič, hotijte vi mìrit,
  I, ako malo nič reku, nezamirit:
Vas svit Derenčina, tvojega još dida,
  I hrabra i smina u pisnih povida;
Tih biše u svìtu, smin i bàrz na dilo,
  To mu je po svitu slavan glas ponilo.
On mnokrat odvratì svojih od pogube,
  I Turke polatì, jàk sokol golube.
U svojoj Turkom smàrt nošaše desnici,
  U zubih kako hàrt zecu pred lovnici.
Dopokon kada se najde pri skončini
  Vitez, stotima se vitežki zaminì.
Zato ga do danas tekal je i teći
  Vazda će pošten glas visoko leteći.
Ne manje sada ti, govore, da si smin,
  Da pravo mladjahti zoveš se Derenčin.
Da se sić i bosti tebi je brez muke,
  Da dila hrabrosti idu ti od ruke.
Gospoja pak ova lipa i gizdava
  Da je kći Vlaskova, lasno se poznava.
Lišce joj nekrije, jer bi reć da živa
  (Meni se tač mnije) oca prikaživa.
Nje oca ja vidih mlada golobrada,
  Pri vašem kralju bih poklisar onada.
Biše bàrz i skočan, spametan i snažan,
  I svakomu počan, od kralja udražan.
Vidil sam, gdi slomì ujedno savezav
  Pet kopjih, tako mi daj, Bože, da sam zdrav.

I ove pak opet gledale su oči,
  On konjih priko pet mašiv se gdi skoči.
Uz konja bàrzega upored gdi tiče,
  I vola gdi svega napoli presiče.
Gdi se š njim boreći, ni vitez ni junak
  Nemore neleći, toliko biše jak.
A dida joj banom znamo, Majer-Blaža,
  On biše Kàrštjanom zašćita i straža.
On Turke s načinom izagna iz Pulje,
  Bivši jur Latinom smoklo do košulje.
Bio je tu s nami, vitar ga ustavì,
  Kada se s vojskami prik mora preplavì.
I našega sbora živi su još nici,
  Koji mu sgovora bili su dilnici.
Uzrasta, kí vele, bio je visoka,
  Besidé veselé, razuma duboka,
Lipa svitla oka, opašaja mala,
  Razpleća široka, a hoda pristala.
Da što ću zalazit tamo nerazložno,
  Odkle pak izgazit nebi mi uzmožno?
Dila vaših didi', i otác, i vaju,
  Mojoj se besidi izreći nedaju.
Nemogu ja mnoge hvale vaše péti,
  Koi sam uboge riči i pameti.
Govor ću uztegnut i stisnut u manje,
  Tere se potegnut na misto pàrvanje.
Naša su začula gospoda, kako je
  Jadom tebe trula nesrića, gospoje,
Kako si uzicé turačké dopala,
  I dugo suzice u njoj prolivala;
Kako se po tragu zaletì pak ovi
  Sokol, da te dragu lovinu ulovi;
Kako te iznašad hitro je izkupil,
  I s tobom izašad ovdika dostupil,
I tako zaslužil i tóko dostojal,
  Da te je sadružil, i za svoju pojal.

Diči se tim pirom grad ovi, da znate,
  Koliko da mirom mirle mu pozlate.
I toga za zlamen, koja godir snaga
  Njegovih jest ramen, sva vam se podlaga.
Vam je zaveliti, a njemu poslovat,
  Zato veseliti htijte i pirovat.
I dare sad ove, budi nebogate,
  Prim'te od njegove volje obilate.
Čim dodje do vaju s vlasteli svojimi
  Poglavica, naju koi je nad svimi.

DERENČIN.

Zalihom jer hvalom slaviš nas i štuješ,
  Obezom ne malom mene obezuješ.
I ova danica moja i gospoja,
  (Neka znaš) dužnica naziva se tvoja.
I listo Bog da dá Budima dostupit,
  Hoćemo daj tada duga se odkupit.
Meu to hvala ti predrago, premilo,
  Dokli vrime dati moć bude na dilo.
A tvojoj gospodi da zahvalim, vide,
  Pamet nenahodi dostojne beside.
Samo jim reci, znam, gospodo, prik mire:
  Milošća prima nam vaša se prostire.

KNEZ.

Voljah, da bi vaša milost pohodila
  Mista ova naša drugoga cić dila,
Nego cić opake nesriće, ká činì
  Da svitle dan zrake lice vam prominì.
Nu budi kako hoć, veseli mi smo sad,
  Da vam se sgodà doć, gospodo, u naš grad.
Gdi 'vo smo svi radi, da vam se minuta
  Sva tuga osladì i žalost preljuta.
A najliše tebi, gospoje neučna,
  Nositi na sebi brimena tak mučna.
Samo se tim bolju, sàrce se tim stidi,
  Da naša moć volju nemore da slidi.

DERENČIN.

Već neg se podoba, već neg smo pitali,
Skupa i osoba vi nas ste čitali.
Zato bud velika tebi, kneže, hvala,
I vam, dubrovnika gospodo ostala.

SVARHA.

NIEKI NEZNANI

U POHVALU PIESNIKA.

Mlada robinjica čim gorko plakaše,
Vidih da vam lica suze oplakaše.
A sada, odkolu ona se veseli,
Vidim ja, odtolu svi da ste veseli.
Nut kako more svih hitro da zavrući,
I na plač i na smih, pisnivac izući.
Zato čast i scınu i slavu i hvalu
S Hvara vlastelinu dajte Hanibalu,
Ki mudro satvorì tu p isan i složì,
Svak tako govori, tko pravo razloži.

NIKOLA GAZAROVIĆ

ARKIPOP I KANONIK, VLASTELIN HVARSKI

U POHVALU PIESNIKA.

Naredne pisni rad dostojnu pohvalu
Vazda daj naš ov grad mudrom Hanibalu;
Njega da neumiru kriposti i dike,
Dokolu izviru vode, teku rike ;
Nebesah dokolu jest medjaš i mire,
Njega glas dotolu vik da se prostire.
On nigdar neumire, ki dobro živeći,
Grihu se opire, kriposti slideći.

DIO III.

PIESNI OD POHVALE

I DRUGE.

Gradu Dubrovniku.

Li pokli jur pravu neizmirnu tvoju,
  Dubrovniče, slavu stavih se da poju,
Visokim rad bih ja glasom za̓zvoniti,
  I tvoje hvale tja do neba poniti,
Dubrovniče, časti našega jezika,
  Ká cvateš i cvasti vazda ćeš do vika:
Da 'vo je mlohav duh od gàrla mojega,
  Li nemoj zato sluh odklonit od njega;
Gàrlo ako liha, i glas neprostira,
  Volja je zaliha, ká ga nadomira.
Ti on temeljiti, Dubrovniče, si dub,
  Koi, jer obhitì u gori kamen zub,
I pustì pak žile tja doli, gdi živa
  Izviruć iz gnjile voda jih zaliva,
Kripko, stanovito na siveru sidi,
  I sušom čriz lito ni vene ni blidi,
Neg raste oholo u višin', i meće
  Grane svud okolo to jače to veće
Tako, da ostálo ako je prem čemu
  Tu dubje, li malo vidi se pri njemu,
Jer piću tu doli u žilah nećuti,
  Nì mu tvàrdo toli temelj se ukrutì.
Pravda je temelj tvoj, razum je tvá pića,
  Tvé stanje u pokoj počiva njih ciéa.
Slobodan i vičan njima si, dobro znaj,
  I od svih različan, koji su tebe kraj.
Blago tvoje mnozi i slobod kí vide,
  Podložni, ubozi tebe nenavide.

Nemoćno jer oko tàrpiti nima moć
  Prosvitljenje tóko, ter želi da bi noć.
I mnozi mogući vladavci svi rabe
  Oholiom vrući, da tebe porabe:
Da ti se ogledaš pomnjivo odsvude,
  Prigodu ter nedaš, po koj ti naude.
Vidi se, moj Bože, u gradu ovemu,
  Što razum, što može dobrota u svemu.
Zlu volju nanj kriju pod plašćem kako mač,
  A da mu zadiju, nemogu najti zač.
Pravdom stanje tvàrdi, posobu i ljubav,
  Nanj da se razsàrdi nitkore nima prav.
Sili se ozubi, čuva se zle volje,
  A milošću ljubi, ké ništor nij' bolje.
Š njom ti se ozira na onih, kíh godi
  Razliko potira nesrića ká godi.
Dobrote svoje dil ljubi ih i mili,
  I blaga dobar dil mnogokrat udili.
Càrkve tač naredno sagradil je Bogu,
  Da zvati pravedno božji se stan mogu.
Tu nije, tko sàrdit u besidah kletih
  Smio bi pogàrdit ni Boga ni svetih.
Štuj svetih i Boga, i božju stàrmi rič,
  Ali se ovoga, človiče, grada lič;
Gdino i sud daju plemeniti i čast,
  I na sag sidaju i svu imaju vlast.
Ostaloga puka kako se pristoji
  Svaka vàrst i ruka u posluh sva stoji.
Niti se tko boji, ni sumnji od koga,
  Da samo posvoji vlasa mu tankoga.
Samo toga cića, samo, dim, po tomu
  Muka i dobića sladka je svakomu.
To su stanovite obzide brez bàrže,
  Čim tvàrdé, čim šćíté gradi se i dàrže.
Tim jarma nikadar na njemu još nebì,
  Tim vazda gospodar bio je sam sebi.

Sam sebi je stavil zakone, po kojih
Lipo t' je upravil sam sebe i svojih.
Njim se je htil dati, a veće nikomu
Vodit i vladati u dilu svakomu.
Sudca je, kí sida na sud, i zakona
Jednaka besida, pače ista ona.
A zakon je dosta prav i pun razloga,
Ne manje za gosta nego li za svoga.
Tim ga svak počita, tim su Dubrovčani
Po sve strane svita ljubljeni, štovani;
I tamo, gdi vira ob desnu stran njega
Naša se prostira preko svita svega,
Do tamo, gdi vele poznie dojde dan,
Drugi svit što vele, ovoga svita van.
I tamo sa liva njega, gdino vira
Malo manj saspiva naša i umira;
Do tamo, štono sad zovu more veće,
Kó mimo Carigrad svedj vodu van meće:
Carigrad, kí priti, da rimska ká biše,
Silu će naditi i vele pojt više.
Njegov je vas okol istočnoga svita,
Za drugu jure pol zapada pohita.
Bože, ti pokrati njemu silu i moć,
Ali ga obrati, i k tebi čini doć.
Inako Kàrštjane, ja neznam svi bi li,
Od jedne stav strane, njemu odolili.
A kako će moći, jedan ih nedajuć
Drugomu pomoći, neg li ga izdajuć?
Toga cić svak pravi, a pravo, na viru,
Da mudro boravi Dubrovnik u miru.
Njega ti svaka vàrst ljudih, i ká ima,
I koja nima kàrst, ljubi i prijima.
Ne samo do ždrila, doklino vira rih
Malo manj saspila naša je za naš grih,
Da dalje još tamo, gdino se nehvali
Razmi zakon samo poganski prezali;

Do tamo, gdi more Aleksandar nasú,
  I čudno premore Tiro grad i razsù.
Aleksandar, kí bi od Sárbljih kralj, i kí
  Za tim vas svit dobì, i zvà se veliki.
Tu krimiž iz vode vadi se càrljeni,
  Kimno se gospodé odića càrljení.
I tamo, gdi Nila riké zjaju usta,
  Kój išćući vrila čovička moć sustà,
Gdi malim vrimenom isti kralj sazidà
  Grad, kí se imenom njegovim povida;
I tamo, gdi grada plemenita dosti
  Samo leže sada raztàrkane kosti,
S kímno se Rim borì od svita o stanje,
  Tere ga razorì, i dà mu skončanje.
Budi da zaplakà i on toga pria
  I zatim još paka kasno se nasmijà.
Mój pisni sbrojiti nikakor nij' moći
  Sve kraje, čestiti Dubrovnik gdi obći.
Kroz gore, kroz luge po svitu svedj miče
  Tàrgovce brez druge zabave ni priče:
Po stranah, ké gleda sunce na daleče,
  I koje prik reda, i s redom ké peče,
Svi tàrge primaju, mirno ké donosi,
  I ké oni daju, on mirno odnosi.
Pače još tko hodi po svitu, nastoji
  Svak, da kakogodi ime mu posvoji,
I da se povidi njegov, prem da nije,
  Za neka svak vidi dobro ga svudie.
Dostojan je svudi ovi grad da slove,
  Da ga Bog i ljudi vazda blagoslove.
I moja blagoslov pisan, kako može,
  Daje mu sada ov, potvàrdi ti, Bože!
Srićan i u svemu tebi bil ugodan!
  I narod u njemu od ljudih bud plodan
Mudrih, razboritih, obilnih dobrotom,
  Hrabrih, uzoritih i zdravih životom.

Kuće mu netresi trus, da ni oganj žež',
  Ni blago odnesi gusarin ni lupež.
Goste da bi štoval, i ljub'vom opojil,
  A svoje nigoval i mirno pokojil.
Mirno i breztrudno po svitu putoval,
  Koristno i prudno sve posle posloval.
Zdravo se oddili, zdravo se zavàrni
  Odtle, gdi su bîli ljudi, i gdi càrni,
Bože, ti uzdàrži, napriduj, veseli,
  Što vlada, što tàrži, što misli, što želi.
Jošće mu daj sriću, u pisnih, moj Bože,
  Da slavu još veću k slavi mu prilože.
A ne kako ova, kój bi već pristâlo
  Nereći ni slova, nego li reć malo.
Lakomo zaisto njega je hvalila,
  Lagala da ništo nije ni vuhlila.
Jedà li budeš pak i meni otvorit
  Glas, koi bude ják péti i govorit:
Evo se obitju virom brez nevolje,
  Da teg nepohitju drugi s bolje volje.

Frani Božićeviću.

Nigdar jelin tako nepriniče k rici,
  Kí tiran daleko ujde prid lovnici,
Kako moja misal k pisni tvojoj, koju
  U slavu s' upisal i pohvalu moju.
Nje sladke beside štogodi već mišam,
  Veća mi pripride želja, da ih slišam.
Ter opet i opet teku k njoj i hîtim,
  Da moj sluh i pamet svàršeno nasitim.
Znaj dobro, od davna nestah se s knjižicom,
  Ká bì tač otavna parnažkom vodicom.

Jošće od zaliha, što ću rít (znaj), nije,
  Ambroziom diha, i nektar prolije.
Kako prem sa Gnida da grede unove
  Iz dvora Kupida i majke njegove,
Gdi veli, da je raj i miris od cvitja,
  Perivoj tere gaj vičnjega prolitja.
U svemu da se dá vira njoj se prosi,
  Pokli, ké povida, dike sobom nosi.
Razmi ovo samo virovat nij' mi moć,
  Mukal glas onamo moj da je mogal doć.
Brašno sam premalo, da množtvo nasitju,
  I tamno zàrcalo, da daleč posvitju.
Nu prem sve da uprav to tako razbiram,
  Nemogu kako pav da pera neširam,
Ter ništo grem ohol, koliko ne sova
  Neg sivi on sokol da bi bil od lova.
Od tebe, moj Frane, pohvaljen samo bit
  Volim, neg od strane drugoga darovit;
Jer si svim ostalim naprida pisnikom,
  Zato ti zahvalim zahvalom velikom.
I velim, na posluh tvoj da ću vazda bit,
  U sàrcu ovom duh dokolu bude bit.

Nikoli Matuliću.

Oni čas, kí tvoja knjiga mi (znaj) pravi,
  Da želiš, da moja pisan te proslavi,
Kako da bih oni, koga me povidi
  Nje govor, kí zvoni tanko, i besidi
Visoko do zvizdah jak labut prid smàrti,
  Htih péti, da izdà moj me glas pridàrti.
Zato nedostojim, da tebe uzvišu
  Skladanjem ja mojim u pisnih, ké pišu;

Takove koje su, da lasno bit može,
Da ti već odnesu hvale neg prilože.
Po pravom još sudu nisam ja u pisan
Dostojan da budu u tvoju upisan;
Grih bo je, medene tvé riči da gubiš,
Visoko hteć mene dvići, koga ljubiš.
Tebi se prosi, poj, piši ter govori
Jovetov oni boj, u Flegri kí stvorì;
Jer, mnju, zukom sladjim začinješ, i perom
Pišeš mnogo gladjim neg Virgil s Homerom.
I kako po svitu Mantui i Zmirni
Slava će bit Splitu i glas neizmirni.

Milici Jeronima Koriolanovića.

I.

Evo se sve trudi má pamet, gospoje,
I nauk svoj budí i znanje sve svoje,
U pisan da složi kriposti i dike,
Ké narav umnožì u tebi razlike,
S poklonom pak da ti tu pisan prikaže,
I bude svak znati, da nepsí ni laže.
Za trud samo prosi, da t' se nerazžali
Na taj dar, kí t' nosi na konac ne zali,
Koi je vridnji (znaj), neg stanje bogato
I dragi kamen taj, i čisto to zlato.
Zlato i drag kami mogu razamčati,
Da ga već nij' s nami, gusari ter tati,
I oganj i more, i nesrića druga,
I zato nemore tèrpiti do duga:
Da hvala, kú višće pisnivac izpiše,
Po vičnje godišće žive, neizdiše.

Slava se poštene Penelope čita,
  I lipost Jelene po sve strane svita,
I hrabrost Akila, i razum Ulisa,
  Jer slavna njih dila Homero izpisà.
Tako ja nestojim misalju, neg litam
  Svak čas, i nastojim, da tebe počitam,
Da se svim očiti onim, kí nevide,
  Koli si svàršna ti, neka t' pozavide;
I da ime tvoje ponesu k nebu der,
  I novi, gospoje, da budem tvoj Homer.
Nu sam misli oko zasinil ja moje
  U kriposti tóko zagledav se tvoje:
Srida je prolitja, široko jest polje,
  Zeleni i cvitja u njem je dovolje.
A čudna nut čuda! nevim se prijati,
  Ni počat odkuda krunu ti svijati.
Nu od strane svake ta tàrzan gizdava
  Taj miris i take sladkosti podava,
Da će bit iztočne svitlosti sva puna,
  Odkle se hoć počne svijati ta kruna.
Pàrva te, znam, hvala čeka od plemena,
  Komu od počala nima se spomena,
Komu slavno ime neće se zábiti
  Ni onda, kad vrime počne jur nebiti.
Pria će, dim, konac dojti od vrimena
  Vašega, neg zvonac nezvonit imena.
Od tuda bo mnozi izadjoše ljudi
  Vridni, napol bozi, i nebeske ćudi.
To vas svit poznava, a on grad najliše,
  Kí svitu bì glava i sad je najviše.
Gdi tvoj stric, premudri Lauš, malo pria,
  Nego ga smàrt udrì, càrljen kłobuk prijà.
Zeleni po tomu klobuk smo vidili,
  Gdi glavu drugomu stricu ti pokrili;
I gdi pred njegov sag, kako gospodina,
  Za dar grad i rusag pada na kolina.

A Koriolana tvoga se jest dida
  Slava neskončana mašila naprida
Toliko, da veće nitkor, od Trogira
  Tekuć za njom, neće moć da ju nazira.
Vridan bi zaisto za pero i za mač,
  Nevim ti ja čisto vridniji reći zač.
Jer pisma od toga jednako nam kažu,
  Ká pisà on mnoga, i ká nam nelažu.
Po kojih Mučenig Petar se uznaša,
  Bnetački kíno stig po moru pronašà,
I Bnetke uzvišì, i slavom ogradì,
  I na njih najviši prestol se posadì.
Da što ću tvojega od otca da reku,
  Dobrota kojega slove na daleku?
Slavan samo zato bit more, jer tebe
  Prečisto nam zlato podal je iz sebe;
Koja, iz visoke jak gore vodica
  Ká vre, pak široke poljane protica,
Pri kój se zelení travica ta mlada
  I javor zeleni, s koga list nespada,
Ponavljaš rodu čás visoko leteću,
  To vridnju svaki čas, to dražu, to veću.
Jer pomnju svàršeću i način taj dàržiš,
  Kím kako na pleću pošten stan uzdàržiš.
I eto brajen mlad i sestre te male
  Sirote nisu sad za majkom ostale,
Pokli jim ostà ti, ne to sestra listo
  Da mila još mati na majčino misto;
Ká činiš, da riju težaci, da sade,
  Da oru, da siju, da zlu travu vade;
Potok da se kopa i voda navadja
  Cić suše, potopa, kako se gdi sgadja.
I da se pak kupi, ča po sve godišće
  Obilno je župi nemanjkajuć nišće;
Čim štovani pojdu mili tere drazi,
  Kadano dni dojdu čestiti i blazi,

I reku svī brašna siti i veseli:
  »Ovi stan do kasna višnji Bog veseli.«
Kȧ činiš tókoje u kući noć i dan,
  Da zaman nestoje ni vuna da ni lan;
Čim sestre u njih stan odpravljaš bogate,
  Diverke pak izvan darivaš i svate;
Čim plaću odnose dvorkinje te mile,
  Od tebe kadno se dodvoriv oddile,
I pojdu za srićom, kú jim Bog odsudi,
  Uresne odićom i dobrimi ćudi,
I pune kriposna svakoga nauka,
  Kí mogu dat krosna, i jagla, i ruka.
Taj nauk dobroti tvojoj i vridnosti
  Božica dat hotì Palas od mudrosti.
Kú stvar da bi mogla Arahne viditi,
  Tebi bi nemogla nepozaviditi.
I ja mnju, da inu pri toj bi zabila
  Žalost i vašćinu, koju je imila,
Kadno se zarica, da joj nij' takmena
  Tkanjem ta božica mudra i poštena.
A ona paukom činì ju da hodi,
  I pridnjim naukom tanko da uvodi.
Da ti si gospoja već neg sve ostale,
  Umića jer tvoja, usta te nehvale.
Nu slava li glasi sama i povida,
  Gospoje, svim da si gospojam naprida,
I praví, da zlato i srebro s svilicom,
  Kad se stavi na to tvá ruka s iglicom,
Mogu nam očito staviti pred oči,
  Štogod jim skrovito tvá misal potoči:
Al nebo, gdi odsvud pobjeno zvizdami
  Jȁk obal caklen sud vȁrti se nad nami,
Tim sunce otide, i opet bude doć,
  Da nam je na čride sada dan sada noć;
Aliti pak niže, gdi vitar oblačce
  Sgoni i podviže krijući sunašce;

Koi sgon i stiska mnogokrat uzroči,
  Da gàrmí, da triská, i da nas daž moči;
Al zemlju gdi paše valovito móre,
  A mimo medjaše li pojti nemore;
Aliti na sridi gdi ona pod nama
  Stanovita sidi tišćeć sebe sama;
Ali gdi dubravu zelen list odiva,
  I gora gdi glavu gori uzvišiva,
I gdi ju ogàrne snig, pak s bukom tókom
  Niza nju posàrne vodica potokom.
A pod njom visoko rika se nadima
  Tekuć u široko more, kó ju prima;
Ali gdi se diče cvitjem i travicom
  Polja, kad iztiče sunce za zoricom;
Gdi po njih košute igraju skačući,
  I gdi zviri ljute slide jih tekući:
Sve to a brez muke, i sve što bi htila,
  Hitrost tvoje ruke jaglom bi stvorila.
Tako da s lisicom pravi bi zec predal,
  Vezena iglicom hàrta da bi gledal,
Došla bi leteći na zlatan klas ptica,
  Da je zrilo mneći žito il pšenica;
Još bi se mamila divojka gizdava
  Ružicom, i mnila, da je ruža prava.
Nemore na svitu nitkor da procini,
  Ko li darovitu Palas te učinì,
Koja ti darovà, još ovo da umiš
  Štiti, i do slova šteći da razumiš;
I da si knjižnia od žén, ké su dosli,
  I ké biše pria, i ké će bit posli;
Dopokon vàrh svega zarokom zapritì,
  Da se nitkor tvoga poštenja nehiti,
Za da si onako poštena i čista,
  Gospoje, prem kako božica ta ista.
I Diana k tomu podpisà bilig svoj,
  I reče svakomu: »Tako ću da je toj.«

Zato nitkor nepsi, ni vuhli, ni lovi
  Tvoju čast, jer ga psi razdriše njegovi.
Al će kod orlovi' gladnih vezan stati,
  Jatru, ká se novi, kí mu će kusati.
Malo da hiteći negriših dar oni
  Najlipši, najveći, kí t' Venus poklonì:
Venus od ljubavi majka i božica,
  Kojuno svak slavi, h kój se svak utica.
Jer joj sin brezočni striljajuć podklada
  Vas narod iztočni s onim od zapada.
Koi kad te vidì, i čù slast od raja,
  U sladkoj besidi, ká ti se poradja,
Vazè luk i napè, i odkriv tulicu,
  Izabrà pak zapè zlaćenu strilicu,
I reče: »Strilica ova će tvoriti
  Da budeš Milica mú majku dvoriti.«
To rekši stril pusti, a ti se pomisti,
  I strilu propusti, i rečè: »Nečisti,
Nečisti i zali ditiću, što t' se mni?
  Otidi k pečali, otidi, da te nij!«
On se pozasrami, a sám li pohita,
  Opeta strilami hteći da se hita.
Majka mu s daleče hàrvanju tu vidi,
  Ter hàrlo doteče, i sinu besidi.
Reče: »Má sestrica, Palas, mi govori,
  Da ova vílica u nje dvoru dvori.
Zato zadivati nehtij nje čistoću,
  Ni se š njom hàrvati, jere i ja hoću,
Slobodna i prosta za sada da projde,
  I čestita dosta od mene da pojde;
Sve moje milosti polag nje da side,
  Moj smih i radosti vazda da ju slide:
Mana da se càrpa, kad usta otvori,
  Biser da prosipa, kada rič govori;
Kada li bude pét, tkogodi tu bude,
  Da stane kako svet, i da se zabude;

Svak da se opoji nje gàrlom medenim
  Jak slavja, kí stoji za lugom zelenim.«
Gospoje, po vas ov vik nebih izkazal
  Od božic, od bogov, tko t' je ča prikazal;
Jer njih sbor bogati sve dike od raja
  Tebi dà, ké dati druzim se nehaja.
Blažen, tko te sliša, blažen tko te vidi,
  Srića ti ga niša, tko s tobom besidi:
A pie i blaguje na nebeskom stolu,
  Tkogodir te čuje, da poješ u kolu.
I ja ću po svaki put reći da sam blag,
  Ako ti ovaki moj sgovor bude drag,
Koi ne za ino sada ti ja šalju,
  Neg da te istino i pravo pohvalju.
Hvalih te, i odsad hvalit ću dan i noć,
  Ne koliko sam rad, da kóka bude moć.
Višnji Bog meu to život nam produži,
  A tebi već zato, što mu već zasluži.

II.

Ja mnih, da mi lica, gàrlo i pàrsi taj
  Hladit će vodica, dišući kako raj;
Zato njom sam sebe polivam, jeda si
  Kú imam od tebe želju mi ugasi:
Da 'vo se tim veće má želja razgorì,
  I što mnih, da me će ličit, to me mori.
Jer cvitka rumena kad prijah sok ovi,
  Tvoja se spomena u meni ponovi,
Kakono da praví: »Ja sam dar gospodjé,
  S komno se odpravì tvé sàrce i podje;
Koja je cvit, koi za čudo nam izdà
  Narav, ká ga goji kripostju od zvizda';
U kojoj pitoma i čista dobrota
  Stanuje jak doma, i gnjizdo samotà;
Gdino se sve plodé kriposti i dike,
  Koje joj čast rodé, kom će cvast u vike;

Koje tí od čiste ponukan ljubavi,
  Za da se naviste, u pisan postavì;
Koja jih visoko, što može, uznosi,
  Istinom ne tóko koliko se prosi.
Li ona, kój tvoje hotinje jest dosti,
  Za bilig od svoje poslà me harnosti,
I može bit lasno, prí tvoga umora
  Da budeš nje časno nadiljen sgovora.«
A ja pun željice nevelim drugo njoj,
  Neg: »Bistra vodice, kad li će biti toj?«

NADGROBNICA

Petru Golubiniću, Hvarskomu Vlastelinu.

Da bi cić zalihe dobrote tko kada
  Mogal bit od tihe, kími smàrt nevlada:
Mogaše taj biti pravo do istine,
  Golubiniću ti Petre gospodine;
Dobrota u komu jest bila, kakova
  U gradu ovomu neće bit unova;
Nì tko bi za misto nepravdi i sili
  Protivil ne listo ričmi da i dili.
To muži svidoče, to žene, to dica,
  Ter oči svim soče za tobom i lica.
Da 'vo još nitkore nepride, nì će prit
  Na ov svit, tko more, nì će moć neumrit.
A, smàrti prokleta, na malu har tvoju
  Li će duh opeta vazeti pùt svoju,
I plaću dobrota Petrova i vira
  Najti će života, gdi se neumira.
Imenom do tada živit će meu nami,
  I kad Hvara grada nebude ni kami.

Jeronimu Martinčiću.

I.

Tvé pisni, s kih će moć sada i u vrime,
Naprida kó će doć, slavno bit tvé ime,
Svake Jeronime dostojni pohvale,
Bojah se, da nime sasvim su ostale
Za cića te zale od pravad potribe*):
Dni te Bog ostale ukloni te šibe!
Jer nije pogibe človiku jur gore:
Mošnju mu otribe, a život izmore.
Da sad mi govore tvé pisni i kažu,
Opeta na sbore da s' došal k parnažu,
Da t' krunu prikažu javora divice,
Ké tu čine stražu Pegaske vodice.
Ké znam, da suzice za radost proliše
Niz rumeno lice, kí čas te vidiše.
»Ovo li je« riše »on, koga mi mnimo,
Da izginul biše, a sad ga vidimo?
Našu mu vratimo milost glasovitu,
I većma činimo, da slove po svitu;
I krunu savitu od javora drugu
Dajmo mu, i svìtu do tleha der dugu;
I pojmo po lugu zelenom igrajuć
Š njim skupa u krugu pisance spivajuć,
Koje on skladajuć moćno se utrudì
Slast niku podajuć, kojoj se svak čudi.
Dobro došal budi, Jere, nigo naša,
Koja nas uljudì, ká nam čast donaša,
Jak pčela, gdi paša u polju jest mnoga,
Koja med iznaša iz cvitja svakoga.«

*) Po svoj prilici za svoje plemenitaške slobode, za koje su se plemići poslie bune 1510 dugo vriemena proti narodu pravdali. *A.M.*

Tako od razloga má pamet nahodi,
Misleći vàrlı toga sve da se to sgodì.
Zato ja, štogodi veselja jest, ćutih,
I, k tebi da hodi, tu pisan uputih.
Najpàrvo koja htih, da t' zdravje daruje,
I od svih stvarih tih da ti se raduje,
I još pak odtudje moćno ti zahvali,
Što pisni mé štuje tvá pisan i hvali.
Kojih glas premali nì leti nì puzi,
Kako plav, meu vali koja se pogruzi,
I zato do muzi' nemore dojt goru,
S kími, rih, meu luzi da si bil na sboru.
Da jàk sunce zoru ljubav te má primá,
I u tom razboru pravi t' sud vazima.
Da pokli diš, ima tóku slast i volju
Knjižica ona má, k Jeleni kú šalju:
Neka te pohvalju, odgovor iz rike
Izpalji, gdi palju pisni se razlike.
To j' s volje velike naš jezik, Jere moj,
Koi će t' u vike zavezan bit za toj,
I ja i tolikoj Bartučević prosi,
Koi, znaš, kum je tvoj, i ime tvé nosi.
Njega ti iznosi slavan glas do zvizda'
Umom, kím ponosi tóko se i gizda.
On ti ga neizda il poje il piše,
Jak sokol od gnjizda neg lita to više.
A onda najliše, kad uzdaje odvit
Tim, kí se skupiše al na sud al na svìt.
Za tim pak i ja rít tebi ću moć ovoj:
Hàrlo ti s' priko svit, vrati se, Sabin moj!

II.

Malo ti jak u san s tobome potratih
  Vrimena niki dan, kad se tu uvratih:
Nu okusih sladju radost u to vrime,
  Neg da tko po raju za on čas vodi me.

Toli me, Jere moj, ugodno zaudrì
  Veseli oni tvoj sgovor i premudri.
Evo i sad vide ovdi na daleče
  Još slačam beside, koje mi tu reče,
Moje uzdvižući pisni i skladanja,
  Koliko izući pisnivac da sam ja;
Moleći me zatim, da nedàržim stražu
  Nad njimi, ni kratim, da se van pokažu;
Zato bud da múkom ujimat se hvalim
  Veće nego zukom péti nepristalim:
Evo mnom neosta izpuniti želju
  Tebi momu dosta dragu prijatelju.
Pisancu ter ovu, kú složih od tada,
  Kakovu takovu šalju ti ja sada;
U kojoj sa svu moć slaviti nekratih
  Božićnu ovu noć, ká nam je pri vratih.
Ti, ako od valje ciniš ju ké godi,
  Izvedi ju dalje, i pusti da hodi.
Znam dobro tvoju ćud, i viran kako si,
  Li nedaj, da ti sud prijazan zanosi.

PISAN

od božićne noći.

U ovu noć rodi božja sina žena,
  Ké se muž nedodi nad svimi blažena.
Tolik je dar, Bože, taj, kí nam htì dati,
  Da naša nemože pamet ga saznati,
A kamo da človik ričju ga izrećí,
  Da bi bil govornik od svita najveći.
Ivan ti na pàrsi glavu uzslonivši
  Ništo se nemàrsì, svaka tu vidivši:

Ništore ne manje toli tanko piše
  Od riči pàrvanje, ká u počel biše,
Da pameti oko moje nedosiže,
  Gdi se on visoko jak oral podvižè.
Nu i ja, kí niže doli stojim sada,
  Ako mi na bliže vidit se daš kada,
Moći ću da vidju, gdi otac rič radja,
  I gdi iz obiu sveti duh izhadja.
I kako tri buduć, li samo tí jesi
  Jedan Bog svemoguć, kí vladaš nebesi,
I kako po dilu toga duha sveta
  Ta rič bì u tilu umàrlom začeta.
Zato mi Bože daj, da ovdi dobudem,
  Čim tebe daleč daj po smàrti nebudem.
Čin', da nezabudu presvetu ovu noć,
  Dokolu živ budu, slaviti sa svú moć'.
Ká da bì nedala, Bože, tebe tada,
  Nebì múk izstala má duša nikada.
Ovo je dake noć, svak joj se pokloni,
  Koja nam svim pomoć i pravi dan donì;
Koja nam svu tugu vaze i nevolju,
  Od ké zvizde drugu nevidiše bolju ;
Koja za Adama Bogu dug izpunì,
  Neka se raj nama opeta napuni;
Koja oduzì nas, a djavla obuzì,
  Da skuči kako pas svezan u veruzi.
Ovo je ona noć, ká činì svitli dvor
  Angjelski doli doć na zemlju s neba sgor.
I svitlom tom množju nebeskih dvorani'
  Jasla, zibku božju, lipo obistrani.
U kíh ležaše nag ditićem onada
  Sin božji, kí je blag, i kí svim oblada.
I njega, koga svit nemore da jame,
  Mal tada suzè svít okoliš od slame;
I koi zrak vrući stvorì, da obhodi
  Svedj zemlju i vrućí, i ciní da plodi,

Od zime, kú prijà tresiše se, dokol
 Dihom ga nesgrià tovarac tere vol.
O, čuda velika, človikom porodì
 Bog se za človika, koi mu nesgodì.
I hoti teplinu, zimu, glad i žadju,
 I svaku vašćinu tàrpiti za naju.
O, da bi mi moći počitat tebe sad,
 Noći, slavna noći, koliko jesam rad!
Pri tvojoj svitlini činil bih da blidi
 Sunce, kó dan čini, neka ti zavidi.
Činil bih, onakom da sivaš i sada
 Svitlostju i zrakom, kakono onada,
Kad Bogu daše dar tri kralji iztočni,
 Na tvoju malu har, Irude brezočni,
Irude preljuti, Irude nečisti,
 Pse djavlom naduti, pače djavle isti;
Koi kàrv toliku brezgrišnih ditića'
 Prolì, kím u mliku samo biše pića,
Mneć tako, da ti se utajat neće moć
 Kralj, koi rodì se noćašnju ovu noć.
Zato goriš doli srid ognja žestoka,
 Gdi se Bog nemoli, gdi mukam nij' roka.
Gdi svake milošćé teplina ostinù,
 Gdi ufanje jošće sasvima poginù.
Sudca smiljivati gdi nišće neprudi,
 Nì se pozivati na sud, kím te sudi.
Molim te, Bože moj, za slavnu noć ovu,
 Podložiti nemoj sudu me takovu.
Čini, da siluje moja pamet sebe,
 Da u te viruje, da ufa u tebe.
U tebe da ljubav svàršeno postavi,
 Kí si Bog i narav od svake naravi.
Kako ću neljubit tebe, kí me shranì,
 Kí se jat i ubit za mene nebrani?
Ufanje kako li u te ću neimati,
 Kí se otcu moli za puk, kí te stratì?

Kako l' ću istini nevirovat tebi,
Kí mi diš: Nečini drugu, ča neć sebi?
Kí najprí sam tvorit dila od pokore
Počȁ, pak govorit druzim, da jih tvore.
Kí čudesi govor potvȁrdì istiní,
Ká človik, kí je stvor, nemore da čini.
Viruju brezbȁrže, i moja velika
Ljubav se neodtȁrže od tebe do vika.
I ufam, tá vira da me će i ljubav
Uklonit od vira, u kom je ljuti lav,
A dvignuv uzgora, uzvest k tebi Bogu,
Koga prí umora viditi nemogu.
O, kamo sam se dil? nije mi to dosta,
Pokolu dobrih dil život moj izosta.
Ljubav, i brez dili' ufanje i vira
Jest platno, na gnjili koje se opira:
Na kú kad se stavlja vodica ta čista,
Tada se prem kalja, tada je nečista.
Vaj meni nebogu ovako ležeće
Doli u bȁrlogu te gnjile smȁrdeće!
Gdi strašno na mene pun jada i gnjiva
Ljuti zmaj ognjene čeljusti razziva,
Odkud se ja dvići po nijednoj moći
Nemogu ni srići brez tvoje pomoći.
Bože, kí izpȁrtì te gnjile lupeža
Tako, da na smȁrti u njoj neobležȁ,
I koi vȁrže sok, kojim vid povratì
Longinu, kí ti bok sulicom proplati,
Izmi me iz blata, gdi 'vo stojim leže,
Koje me u vrata paklena uteže.
I opeta ako padu se, moj Bože,
A ti znaš, inako da biti nemože.
Leto mi daj skuta tvoga milostiva,
Pokli sam srid puta toli popuzljiva,
Gdi človik, kí je prav, nemore da na dne
Sedam krat stȁrmoglav doli se nepadne,

Kamo ja, dobroti koi sam odnikal,
  A svakoj grihoti jure se zavikal.
Evo mi moja svist govori prehuda,
  Da sam zal i nečist veće od Iruda;
Jere se on pojà, da čado ulovi,
  Koga se uzbojà, da će bit kralj novi.
A da je, neznaše, sin Boga jedini
  Taj, koga lovljaše, ter se tim prehini:
A ja, koi mene znam da si odkupil,
  I smàrti paklene tvom smàrtju zastupil,
Mnokrat tebe Boga tirah i progonih,
  Jer videć uboga pomoć mu neklonih;
Videći nepravim još putem tko ide,
  Za da ga ustavim, nestratih beside.
A pomoć koga mož, ter mu pomôć kratiš,
  Neišći drugi nož, kojim ga potratiš.
Bože, kí kad karaš grišnika, tim si blag,
  Tim mu svist otvaraš, tim kažeš, da t' je drag.
Ovdi me posvisti, molim, tvoja ruka,
  Gdi more s koristi bit mi trud i muka;
Ovdi čin', da oko pameti otvorim,
  Ovdika žestoko čin' da se pokorim.
Čin', da má pokora kàrvju tvojih pàrsi'
  Prí moga umora grihe mi razmàrsi.
Pokorom povàrni meni mojom mito,
  Bože milosàrdni, tvom kàrvju dobito.
I ako grih napre sàrcu mi na vrata,
  Čini, da ih zapre tvá milost bogata,
Neka me omraza cić puti, ká griši,
  Tvojega obraza, Bože, neuliši!

Istomu Martinčiću.

III.

Knjižica od tvoje pameti sabrana,
U ruke ká moje ovih dán bì dana,
Čini me, svu žalost od sàrca da tiram,
Premednu nje sladkost šteći kad razbiram.
Viruj mi, po ništor slast od nje govora
Nekrije, da je stvor tvojega razbora.
A to ti jest u njoj prem meni najdraže,
Što tebe, Jere moj, virno mi prikažè,
Jer mi se uzamnì, kad š njom uzbesidih,
Ti da si pri meni, i da te prem vidih.
Tim poznah, pravedno »knjiga« da se reče
»Drazih bit zajedno čini sa daleče.«
Svàršeno jest zato, sada pamet moja
Stavila se na to, da sebi pokoja
Neda, dokle knjigu ovuzi do tebe
Nepošlje, da brigu odvàržeš od sebe,
Ká pišeš da daje sàrcu ti skončanje,
A uzrok sve da je moje nepisanje:
Bi reć, da cić mnoge oholasti moje
Vàrgal sam pod noge prijazni sve tvoje.
Na kú stvar ja t' velju, da se moćno hiniš,
Dragi prijatelju, u tomu, što sciniš,
Lipost ni imanje da bi me ponilo
Od tebe, ni znanje još da bi kó bilo:
Nu ako nikadar pisnih ti nešalju,
Neprimi za nehar, i sam bo to žalju;
Jer, kom te zadosti Febo je uzvišil,
Spivanja milosti mene je ulišil.
A sestre njegove od gore, ká ima
Dva vàrha, lugove zapriše sa svima
Tako, da mi nebì uzmožno dopasti
K vodi, kú konj izbì kopitom perasti.

Ter se ja nenadam imena u viku
  S ovoga, što skladam, nì slavu steć niku.
Zatim, dila mnogá ostála na stran oć,
  A samo vàrh toga mislit mi nije moć.
A ti znaš (u knjige štio si), tko će pét,
  Tribuje, da brige nisu mu na pamet.
Da evo čini me velika tvá ljubav,
  Uz težko da brime žilim se kako mrav;
Jer za tvoju mnogu dobrotu u svemu
  Protivit nemogu prošenju tvojemu.
Htiše se (sumnja nij'), da on trud, kí prijà
  Pišući ti meni, ja primem najpria,
Ne samo cić liti, da svakih cić dika',
  Za koje poštiti pravo je človika.
Tvá bo ćud kripostna dostojna sve časti
  Svakoga, tko ju zna, sili, da te časti.
A mene nada svih, u koga ljubavi
  Dar, kada tamo bih, obilan postavì,
Kí da ja zabudem kakono neharan,
  Pravo bi da budem pedipsan i karan.
Da kako inom svom kripostju si veći,
  Tako umiljenstvom htil me si preteći.
Na tom ti zahvaljam, i ako t' nij' dosti
  Izvit, kí sgar pravljam, molim te oprosti.
K tomu ti još primam u obezu velu,
  Što si rad, da imam svu sriću veselu.
Ne manje želim ja, da ti Bog sva dobra
  Spuni ter želinja, tvé sàrce ká obrà.
Zatim mi bi čuti drago, da s' raztàrgal
  Uzu, i stril ljuti iz sàrca izvàrgal
Dietića, kí narod od ljudih vas sjahà,
  Ter mirno u slobod počivaš bez straha.
Ako je to isto, što pisan tvá pravi,
  Tvom sàrcu da misto nedaješ ljubavi,
Scinim ja, od sada velika njeje moć
  Toga cić nazada dobar dil da će poć.

Past joj će nizoko krila i razpan luk,
Neće moć jur tóko obladat ženski puk.
Pokli joj ustinù zlatan stril najvrući,
Kím gvozdje i stinu mogaše da svrući.
Kriposti jer nike u tebi su vele,
Cić kíh o kolike tvú ljubav požele.
Najliše kad mrakom tim gàrlom medenim
Uzpoješ, sve trakom obuziš ljuvenim,
Ter s jutra k prozorom na pospih uzteku,
Neka te pozorom veselim zateku.
A nisu takove, da nebi mnogokrat
Cića njih sam Jove stvoril se u dažd zlat.
Zato dim, bezbàrže da ljubav oni čas,
Kí se ti odvàrže, sgubi moć i oblas.
To trudno virujem, nu isto ako je,
Da svakom darujem hvalom te, pravo je.
Jer tí neć bit oni (mogu reć slobodno),
Od boja kí odnì krunu nedostojno.
Da on, kí imajuć protivštine mnoge,
Hrabreno se bijuć stavì jih pod noge:
Na polju kí ostat nemore brez muke,
U ljubavi jer stat ide ti od ruke.
A tóko veću trud slavu tvoj izvodi,
Kóko je put na blud širi, kí te vodi,
Bog ti té odluke potvàrdi tako, da
Ljubavi u ruke nedojdeš nikada.
I ja t' se ovdi stéć slobodan nahodim,
Ljuvenim tere već za stigom nehodim.
A nemnij, da bì to cić nike hrabrosti,
Kom bih se njegovoj odhàrval jakosti,
Al ine cić stvari, suprotiv s kom bih stal:
Da jere nemari za mene, kí sam mal.
Zdravjem se još tebi hvalim ja zadosti,
Kó imam u sebi po božjoj milosti.
Što želiš pak zatim razumit, dni moje
I vrime uč tratim, život moj ovo je:

Vàrgal sam sve na stran razkoše; nestojim
  U linost, nego stan podvignut nastojim,
Razrušen kí je bil malo ne sasvima
  Od množtva, koje dil razbora neima*),
Ter po sva godišća o drugom neradim,
  Neg sgibla vinišća ponavljam i sadim.
Sila m' je cić toga vàrtit se, obticat,
  A jedva jednoga more me doticat.
Sad me Vis, sad Stari, sad ima Novi Hvar,
  Cić takih ter stvarih počivam nikadar.
Ino ti poručit neimam šta na toj,
  Mučim za nemučit, taj ti je život moj.
I ufam, neće trud za ludu biti ovi,
  Višnji Bog ako sud nepošlje kí novi.

Vrime je sad niko, niki su dni sada,
  Da nevim, je li tko, koga strah nevlada.
Čul si, ča nahode po zvizdah, kí znaju,
  Kí potop od vode u skori pravljaju.
A znaš, po kriposti zvizdah ter nebesah
  Ovde na svit dosti sgadja se čudesah.
Jošće znaš, taj niki njih način ima moć,
  Kom razum čovički do neba može doć.
Tim vide do sto lit, dan, čas i hip, u kój
  Sunce će potamnit i misec tolikoj:
Misec kad pokrati sunčenu svitlost nam,
  A zemlja kad vrati ísti mu taj zajam.
Njim je stvar očita, kí je uzrok zime,
  Premalitja, lita, jeseni za time.
Mnoge stvari ine čudne tim naukom
  Poznati nas čine i ticati rukom.

---

*) Valjada razumieva prosti puk, koi je razjaren god. 1510. u Dalmacii mnoge plemiće potukò i razorio im kuće, što su se branili plaćati obćinski porez, i nositi druga briemena jednako s ostalim národom. *A. Mаž.*

Ter nije brezredno, da nas strah obide,
  Kada nam kó zledno zlamenje povide.
Jao, ako njih sudi negriše u tomu,
  Imanje što prudi? trudimo se čemu?
K tomu je stvar druga, cić koje strah veći
  I veća još tuga ima nas obteći;
Jer po toj mudrosti hoću još da znaju
  Od nikih kriposti zvizdah, ké poznaju:
Brez broja jest inih, od kojih nije moć
  Vidinjem ljudih svih najmanju vidit môć,
Koje će protivit onim, da nestvore
  Ta čuda možebit, koja se govore.

Da drugo ovo zlo, od koga hoću reć,
  Blizu je dolizlo, bliže se neće već;
Jer trudno može sám čitovat uteći,
  Susidu jure hram tko vidi goreći.
Zatvoren tamo tja nečuješ u kutu,
  Mornarom kako ja koi sam na putu,
Kako je prikrila Rodiotski otok
  Čudna moć i sila, kú podà vas istok.
Zato ću da t' povi má pisan niki dil
  Od toga, što novi glas nam je povidil.
Pet krat je tisuć sto ljudih car sakupil,
  Nevoljno to misto s kími je podstupil.
Tolik broj brez mire virovat tko more?
  Da li su od vire ljudi, kí govore.
Od onih, di, liše, ké timar blagovat
  I kíh odlučiše vojnikom poslovat.
Ostali nezvani kupom se svi palju,
  Razlika pogani' mista kíhno šalju;
Ter pravé, raja dil svaki će dobiti,
  Zemlje samo badil u obrov da hiti.
Poganstvu zaisto svemu i istoku
  Preslavno to misto sèlo jest u oku.

Jer tàrge, ké brodi k Carigradu vode,
  Čestokrat nahodi gusarin iz Rode,
Ter nitkor nemore od poganske ruke
  Ono tisno móre broditi brez muke,
Komu ime ona divica satvorì
  S zlatoga ká ovna pustiv se oborì.
K tomu brez prestanja u kopno zahode,
  Robja ter imanja razlika izvode.
Tim ti se oholit budu Rodioti,
  A Turci odolit nemogu sramoti.
Zato se nečudi, takova cić posla
  Da je množ od ljudi' brez broja tu došla.
Četar sta i veći broj galij ter navi'
  Jest, u kíh brodeći vojska se preplavì.
Čudna je stvar listo slušati načine
  I sprave zaisto, koje se tu čine.
Najprí su s vojskami podaleče stali,
  Gdino jih puškami nebi dohitali.
Odonde ter počan, zemlju, kú kopaju,
  Preda se meću van, a za trud nehaju,
Tako, da zemlje prah nije tu ostao,
  Kí jim nij' po rukah tisućkrat propao.
U kój stvari takov način su dàržali,
  Da gorū na obrov zemlje su dognali.
Goru dim, s ké odsgar mogu sa višine
  Viditi svaku stvar, u gradu kú čine.
Virovat sad onoj moreš, ča činjahu
  Žiganti, kada boj s bozi bit htiahu,
Kí goru sàrditi vàrh gore kladihu,
  Po kojih uziti na nebo hotihu.
Tom ti se od grada gorom zastupaju,
  Kí svakčas od tuda mortari lupaju,
Tako da ni nova kuća jest ni stara,
  Kój nisu pokrova raztukli od sgara.
Mnoge su još vele tu puške, ké zjaju
  Prostrano, ké, vele, da svitom stresaju.

Ter stinu najveću sa desna i liva
  Iz sebe van meću, ká zid razoriva.
Manjih je tolika množ, da nij' ostalo
  Kuće ni zvonika, kí mila ni malo.
Zatime jest paka trideset hiljada'
  Ostalih pušaka', kíh svaku dopada
Nje puškar, opravno vazda kí ju nosi,
  I hita upravno, kamo se kad prosi;
Tako da nekloni glavu izza miri',
  Tko neće, čas oni da zube ociri.
Janjičarih sila, i spahij još diu,
  Kojih gvozdja cila do podplat odiu,
Kíno se naprida većekrat makoše
  Tako, da vàrh zida stige utakoše.
Nemoj mnit, kí riju, opraviv listo toj,
  Što ti sgor besidju, da stoje u pokoj.
Mnozi su, kí nasut obrov bi hotili,
  Neka bi ravan put ka gradu imili;
Kojim je dilati nevolja to dilo,
  Kopji bo ter bati gone jih nemilo.
Mnozi su pak od njih, tja doli duboke
  Kí dubu na pospih jame ter potoke,
Pod mire da došad oganj tu zaduše,
  Kakono Biograd jeda jih razrũše.
Zatvoren jer oganj (tako se govori),
  Da goru staviš nanj gvozdenu, obori.
S drugu stran gradjani nemisli da leže,
  I stojeć zamani da ništor neteže.
Kanune, šćopite, spingarde svedj meću,
  Turske mantelite kojimi razmeću.
I kími još tuku onih, kí naliplju
  Da zemljom, kú vuku, obrove nasiplju.
Ter ono, što s potom i kàrvju navàrgnu,
  U grad oni po tom po rupah uvàrgnu.
Zatim što razore puške i razzidju,
  Opet malo gore slože i sazidju

Drivjem, zemljom, kalom, stinjem, kó svak nosi,
  I stvarju ostalom, kako se gdi prosi.
Časa nepraznuju s večera ni s jutra,
  Neg se zadubljuju i oni iz nutra,
Gdino se pak staju sa Turci, kíno rih
  Da jame kopaju protiv njim na pospih:
Tu jih unebljušiv ognjem, kí priprave,
  I prahom zadušiv pod zemljom ostave.
Veliku, di, pomoć sužnji, ké imaju,
  Rabeći dan i noć u tom jim podaju.
Ni dica zaludu neside ni žene,
  Da u svakom trudu mužem su takmene.
Čudesa sva, koja silan car tu tvori,
  Nemore rič moja da jih izgovori.
Pomisli, kí svudi dobivat je učan,
  Trateć prah i ljudi' zamani, je l' mučan?
Zato, di, da ima svàršenu odluku,
  Pri stanje sa svima izgubit iz ruku',
Nego li nepodrit ta grad i razsuti,
  Kí želi prem požrit, kako zmaj preljuti.
Ako se izmota taj konac, kí vuče,
  Sàrce iz života kàrštjanstvu izvuče:
Ako l' Bog nepusti, neg mu taj izkine
  Zalogaj iz usti' prí neg ga pozine:
Veću slavu stokrat Rodi će dati toj
  Neg kolos, kí porat prekročil biše njoj.

Što bih mogal znati, ino ti ja novo
  Neumim kazati ni pisat neg ovo:
Da me ćeš u skore na ta kraj doč'kati,
  Ako Bog, kí more, zdravje mi neskrati.
Meu to ja prošu, sve, tamo kí stoje,
  Pozdravi (znaš tko su) prijatelje moje,
Jer i ja zapovid tvoju sam opravil;
  Komu bi Hektor did, Petra sam pozdravil,

U svemu, kí veli, vaskolik da je tvoj,
  Ter da si zdrav, želi, i vesel tolikoj.
Trudan je konj ovi, na kom sam dobahtal,
  Jer sgubiv podkovi nohte je očahtal.
Zato ga odsedoh ovde, i razsedlav
  U štalu uvedoh. Moj Jere, budi zdrav.

IV.

Malo ti još vrime sa mnom biše stala
  Tvoja, Jeronime, pisanca pristala,
Po kój mi dà čuti, da si zdrav životom,
  Ajme, kad oćutì drugi se glas po tom,
Tebe je da niko porazil nemilo,
  A znat nemogah tko, ni za koje dilo.
Neg veljah: Prí ti je sàrcem tvàrd, i gori
  Od ljute te zmije, kí ti zled satvorì,
Kí ruku na tebi kušati odlučì,
  U kojem, mnju, nebi našal gorke žuči.
O, da si kleta, rih, nesrićo zlobiva,
  Koje jad na dobrih vazda se proliva,
Ká tako dodijà žestokim tim bičem
  Tomu, kí nevridja nikogar u ničem.
Ja nebih u viku pravil ni izpisal,
  Taj mi glas koliku dà žalost i misal,
I sada još daje i dat će po sve dni,
  Kakono prem da je taj poraz na meni.
Koi ću moć dake iznajti ja govor,
  Da ti dam od take nesriće razgovor?
Kako l' ću da molju, da sàrce pokojiš?
  I da u zlu volju cić toga nestojiš?
Pokolu jer kažu, od cine da je stvar,
  Sebe da utažu nemogu nikadar.
Nu mudri, znaš, mnozi, mnoga kino znaju,
  Živimi razlozi znati i nam daju,
Da, kad je razum zdrav, u duši ki stoji,
  Prem da je kip nezdrav, malo se to broji.

Jer tila kriposti ako se sbrajaju,
  Kripostnie dosti zviri su od naju.
Ljudi bo u snazi volovom zavide,
  Hàrti su već bàrzi, risi dalje vide,
Razum samo čini človika naprida:
  Razumom živini svakoj zapovida.
Ti dake pun toga koi si razuma,
  Ki t' neda, pravoga da zajdeš sa druma,
Čini ga vàrh svega za mnogo vridan dar,
  Sve ino liš njega za malo vridnu stvar.
Ako l' diš: »Već gledam, što mi će prikor bit,»
  Prosti mi, to nedam ja tebi zadobit:
Jer svak zna, da oni, ki t' ranu tu zadà,
  Ki se hrabro ponì došad od izzada,
Dàrhtal bi i predal jak janje pred vuci,
  Kad bi ti sagledal britak mač u ruci.
Narav nas zanosi na sàrdžbu i na gnjiv,
  I osvetu prosi pram tomu, tko je kriv:
Nu sebe sam moći, lipša je stvar vele,
  Neg druzih premoći (razumni to vele).
Poj, skupi sva dila kriposna, koja kad
  Na svitu su bila, aliti ká su sad,
U pismih što je štit novih tere starih,
  Ništor su, svak će rit, pri Cezara stvarih:
Nu samo zato svak daje mu poštenje,
  Najviše jere lak biše na prošćenje,
I u tom veće bì hrabrosti velike,
  Neg u tom što pobì brez broja bojnike;
A mnoge pak ine izvàrsite ljudi
  Gàrdi, što protivne u tom biše ćudi.
K tomu ti još naprid ja kladu i velju:
  Božja je zapovid, dragi prijatelju,
Dužniku da se dug pusti i zabude,
  Tko hoće božjih slug u broju da bude.
Ti dake zabudi osvetu, boga dil,
  I oni još budi, koji si vazda bil:

Dobrostiv u svemu, a zloban nikadar,
  I sàrcu svojemu čin' da si gospodar.
I oči nenosi na šćetu od kipa,
  Da tim se ponosi što je pamet lipa.

V.

Istomu Martinčiću

NADGROBNICA.

Prem ako naglime porazom smàrt udrì
  Tebe, Jeronime Martinčiću mudri:
Li blago jest tebi, li će tvá živiti
  I duša na nebi i slava na sviti.
Veliki razum tvoj tako je dostojal,
  I kripost, o kojoj vazda si nastojal:
Da 'vo plač dodija Splitjanom s uzdasi;
  Jer jim najsvitlija svića se ugasì.

RAZTUMAČENJE

NIEKOJIH

MANJE POZNATIH RIEČIH.

A.

Ajme, *interj.* aumeh! *oimè!*

A kamo, *adv.* što kamoli, viel weniger, *molto meno.*

Akelov, a, *m.* rěka u Gàrčkoj, danas Aspropotamos zvana, koja izvire na gori Pindu. Priča se, da se je Hiraklej (Herkul) za Dejaniru, kćer kralja od Etolie, s Akelovom pobio, i preobladavši ga da mu je odtàrgó jedan rog, buduć da stari gàrčki pěsnici rěkam davaju glavu od bika. Valja da je Akelov něgda na dva traka u more tekó, pak budući mu se po někakvoj sgodi zasuo jedan trak, izlěva se sada samo na jedna usta u more, što je dalo uzrok toj basni; Achelous, *Acheloo.*

Akil, a, *m.* sin Peleja, kralja od Tesalije. Budući još dětetom, tri put ga je mati umočila u rěku Stigu, da ga nebude mogó nitko raniti; ali kako ga je pri tom umakanju dàržala za petu, nije se smočila peta, i tako ona jedina nije bila otvàrdnula. Kad je poslě proročište javilo, da će on poginuti u trojanskom ratu, preobuče ga mati u děvojačke haljine, i sakrije ga medju kćerim kralja Nikomeda: ali odkriven od Ulisa (Odiseja) bi prisiljen poći pod Troju, gdě ubivši najvećega trojanskoga viteza Hektora, hotě se oženiti Poliksenom děvojkom, kćerju kralja Prijama, a sestrom ubijenoga Hektora, ali pri samom věnčanju s njome bi smàrtno ranjen u petu od njezina brata Parida u càrkvi boga Apolona, od česa i umrě; Achilles, *Achille.*

Akoć, pokratjeno: ako ćeš.

Aleksandar, dra, *m.* kralj Maćedonski. Veli naš Lucić (na str. 82. red. 3.), da je bio »od Sàrbljih kralj ;« valja da i on s nami sudi, da su bili stari Maćedonci Slavjani, pak im daje ime sadašnjih Maćedonii bližjih slavjanskih susědah; Alexander, *Alessandro.*

Ambrozia, e, *f.* jěstvina bogovah, die Speise der Götter, *cibo degli dei.*

Ankiž, a, *m.* ime plemenita Trojanina, kojega je jako ljubila Venera, i rodila od njega Eneja; Anchises, *Anchise.*

Apolo, la, *m.* inačie Apolon, a, *m.* sin Jupitera i Latone, rodjen na Delu otoku, gdě su ga ljudi poštovali kao boga; njega su dàržali za iznašastnika lěkarstva, lire, muzike i pěsničtva, i za najizvàrstnijega strělca. Gàrčki i latinski pěsnici uzimali su ga za sunce i za poglavicu od muzah; a kazali su, da je Eskulapov otac; Apollo, *Apolline.*

Arahne, e, *f.* (pravije Arahna, e,) kći Idmonova, koju je Pallada (Minerva) preobratila na pauka, što se je usudila pozvati ju, neka ide presti i tkati š njome za obkladu; Arachne, *Aracne.*

Arvan (Par. 94.), valja da znamenuje što rumen.

Atalanta, e, *f.* kći kralja argivskoga, drugarica Dianina, nečuvene bàrzoće u tàrčanju. Ali ju predobi Hipomen, koi je od Venere bio dobio tri zlatne jabuke, pak kada su tàrčali skupa, bacao je Hipomen ove jabuke na stranu, koje ona pobirajući toliko se zabavi, da je Hipomen bàrže do cilja dotàrčao, i tako ju dobio za svoju; Atalanta, *Atalanta.*

Atenienski, a, o, pravie atenski, od grada Atene, Athenïensisch, *ateniese.*

Ava, *interj.* (str. 48. r. 4) auweh! *oimè!*

B.

Badil, a, *m.* lopata, Schaufel, *pala, paletta.*
Banovati, nujem, *v. n. imp.* Ban sein, *esser bano.*
Banovstvo, a, *n.* (pravije banstvo) das Banthum, die Würde eines Bans, *la carica d' un bano.*
Bàrlog, a, *m.* Bärenloch, *tana di fiere;* Koth, *fango.*
Bartučević Jeronim, valja da je bio Hvaranin, znanac Lucićev i prijatelj hàrvatskoga jezika, a po svoj prilici i sam pěsnik hàrvatski, kako se vidi iz Lucićeva lista Martinčiću pisanoga (str. 94. r. 21), ali se danas ništa nenalazi od njegova pera.
Bàrzi, u bàrzi, in der Eile, schnell, *presto, in fretta.*
Bàrže, *adv.* vielleicht, *forse;* wahrscheinlich, *probabilmente;* bezbàrže, gewiß, *certamente.*
Bat, a, *m.* (str. 106. r. 10) Kolben, *mazza.*
Belgrad, a, vidi Biograd.
Beriti, im, nevaljano, na město brati, berem, *v. a. imp.* Tako na str. 69. red. 28. beriše, m. braše.
Bigati, am, *v. n. imp.* što běžati, žim, i běgati, gam, fliehen, *fuggire.*
Bihomo, starinski, m. bismo, wir waren, *noi fummo.*
Bil, a, o, *adj.* bio (bèl), běla, bělo.
Bilig, a, *m.* (bilěg) Zeichen, Mal, *segno, contrassegno.*
Biliti se, im se (běliti se), weiß sein, weiß erscheinen, *apparir bianco, biancheggiare.*
Biljahan, hna, o (str. 17. r. 2), *adj.* schön weiß, *bianco.*
Bilji, a, e (bělji, a, e), *adj. comp.* weisser, *più bianco.*
Biljizati, žem (drugi pišu biljisati, šem) schlagen (von der Nachtigall); singen, *cantare.*
Biograd, a, *m.* glavni grad u Sàrbii (str. 106. r. 24) Belgrad, Hauptstadt von Serbien, *Belgrado, capitale della Serbia.*
Bireč / Bi reč } *adv.* man möchte sagen, *si direbbe, si potrebbe dire; fig.* es scheint, *pare, sembra.*
Bis (běs), a, *m.* Wuth, *furore.*
Biše, od biti, jesam, 1) sie waren, *furono;* a kadkada i u jednobroju er war, *fù;* 2) —, *v. impers. optativum:* — mi pisati! o hätte ich geschrieben! warum habe ich nicht geschrieben?! *o se avessi scritto.* Tako na str. 51. red. 4. » — i mene skončati« hättest du (der Tod) auch mich vernichtet! auch mich hättest du vernichten sollen, *avresti dovuto consumare anche me, o se avessi anche me consumato!*
Blag, a, o, *adj.* kod Lucića znamenuje često što blažen, čestit, srětan, beim Lucić bedeutet es oft: glücklich, glückselig, *presso Lucić significa: felice, fortunato;* kao: »veće ću biti blag« (str. 91. red. 13.), ich werde glücklicher sein, *sarò più felice;* »i ja ću reći, da sam blag« (71. red. 11), t. j. blažen, srětan.
Blago / Blago si / Blago si ga } (komu) *adv.* wohl, *bene;* blago si tebi! wohl dir! *o beato te!*
Blago, a, *n.* das Gut, Vermögen, *facoltà, ricchezza;* Geld, Schatz, *tesoro.*
Blagovati, gujem, *v. a. imp.* što jěsti, essen, *mangiare.*
Blato, a, *n.* što jezero, der See, *lago.*
Bnetački, a, o, *adj.* što mletački.
Bnetci, *gen.* Bnetakah, *dat.* Bnetkom, *acc.* Bnetke itd. *m. pl.* što Mletci itd. Venedig, *Venezia.*
Bok, a, *m.* Lende, Seite, *fianco.*
Bolizan, zni, *f.* (bolězan) što bol, bolest, Schmerz, *dolore.*
Boliti (bolěti), im, *v. n. imp.* schmerzen, weh thun, *dolere, essere malato;* — bol (str. 63. r. 19) den Schmerz leiden, *patir il dolore.*
Bolje, n. p. za bolje (str. 5. r. 3), zum größeren Wohl, *pel maggior bene.*
Bólju, *instr. sing.* od bol.
Boljú, město bolim.
Boraviti, im, *v. n. imp.* sich aufhalten, *dimorare, trattenersi;* —, *v. a.* boraviti vrěme, dan, danak, weilen, die Zeit, den Tag zubringen, *passar il tempo, il giorno;* — san, sanak, schlafen, *dormire.*
Bosil, a, *m.* bosiljak, Basilikum, *basilico (erba).*

Božićević Frane, što je, odkuda li je bio, nemogu znati. Iz pěsme, koju je naš Lucić načinio u njegovu pohvalu (str. 83.), vidi se, da je bio pěsnik, ali se danas ništa nenalazi od njega.

Brajen, a, *m.* kod pěsnikah, što brat.

Brašno, a, *n.* Speise, Zehrung, *vettovaglia*; Wegzehrung, *viatico*, *provvisione per mangiare in viaggio.*

Brav, a, *m.* što ovan der Widder, *ariete.*

Bre, *interj. imperandi*, bre, nauči se (str. 49. r. 3), daj bre! hajde bre!

Brez bàrže, *adv.* zaisto, bez sumnje, gewiß, ohne Zweifel, *senza dubbio, senza forse.*

Brezočan, čna, o, *adj.* (str. 90. r. 9.) bezobrazan, unverschämt, *sfacciato.*

Brezredno, *adv.* (str. 104 r. 1) t. j bez reda.

Breztrudno, *adj.* (str. 83. r. 5) lahko, leicht, *facilmente.*

Brižan, žna, o, *adj.* besorgt, *sollecito, ansio.*

Bud / Budi / Budi da } *conj.* premda, obschon, obwohl, *benchè.*

Budu, město budem od biti.

Busia, e, *f.* Hinterhalt, *insidia.*

C.

Caklen, a, o, *adj.* / Cakliti se, im se, *v. n. imp.* / Caklo, kla, *n.* } što staklen, stakliti se i staklo.

Càrljen, a, o, *adj.* roth, *rosso*; — klobuk, Kardinals-Hut, *capello di cardinale.*

Cezar, a, *m.* (Julio) diktator věkoviti i pàrvi car rimski, koi podjarmivši Něme, Galle i Britane, i priklopivši ih svomu carstvu, okrene oružje protiva Pompeju, branećemu slobodu starověča, i pobivši ga na polju farsaljskom u Tesalii (g. 48. prie Isusa), preobrati republiku rimsku u samovladanje, i velikodušno oprosti sve uvrěde neprijateljem svojim. Od njegova imena prozvaše se svi slědeći rimski samodàržci Cesari. Cäsar, *Cesare.*

Cipar, pra, *m.* otok u srědizemnom moru, posvećen božici lěpote Veneri. Cypern, *Cipro.*

Ć.

Ća? *pron. interrogat.* primorski za: što? was? *che? che cosa?*

Ćado, a, *n.* čedo, kleines Kind, *bambino*; Leibesfrucht, *feto.*

Ćast, i, *f.* poštenje, Ehre, *onore.*

Ćeljust, i, *f.* Kinnlade, Kinnbacken, *mascella*; —i, ih, *f. pl.* der Rachen, *fauci.*

Ćelo, a, *n.* Stirne, *fronte*; (str 74 r. 22) Ende, *fine*: »s toga ćela« (str. 67. r. 3), aus dem Grunde, deshalben, *per questo fine, perciò*; od ćela do ćela (str. 70. r. 12), t. j. od kraja do kraja, von einem Ende zum andern, *da un fine all' altro.*

Ćesmen, a, o, *adj.* »ćesmena gospodja« (str. 67. r. 10), valja da je ovo pokratjeno od ćestmena, t. j. ćestita, ehrsam, *onorevole, onorato.*

Ćesmenit, a, o, *adj.* (str. 53. r. 8) ovo će bit od ćesmina ili ćesvina, što je vàrsta hrasta, Steineiche, *leccio, elce*; pak morda znamenuje: jak, velik, eichenstark, groß, *robusto, grande.*

Ćest, i, *f.* sreća, Glück, *fortuna.*

Ćestit, a, o, *adj.* (str. 46. r. 18) što bogat.

Ćetar, *num.* (ćetiri) vier *quattro.*

Ćitati, am, *v. a. imp.* ehren, verehren, *onorare, riverire*; (str. 86 r. 1) lesen, *leggere.*

Ćitovat, a, o, *adj.* (str. 104. r. 15) čitav, ganz, unverletzt, *intero, integro, illeso.*

Ćlovik, a, *m.* (čověk) der Mensch, *uomo.*

Ćovićki, a, o, *adj.* (str. 82. r. 8) što čověčanski.

Ćrid, a, *m.* (pravije čred) Reihe, Ordnung, *ordine*; »na ćride« (str. 53. r. 27. str. 88. r. 34), wechselweise, *alternativamente.*

Ćriz, *præp.* (str. 79 r. 16) što kroz, črez

Ć.

Ća, *adv.* vidi tja.

D.

Da, *conj.* (P. 205), ali, nego, ſondern, *ma.*
Dać, pokratjeno: da ćeš.
Daj, *adv.* barem, wenigſtens, *almeno.*
Dake, *conj.* dakle, alſo, *adunque.*
Daleč, } *adv.* daleko, weit, *lontano.*
Daleče, }
Danak, nka, *m. dimin.* od dan, Tag, *giorno.*
Da no, *conj.* (str. 5. r 3), inako: da nu (Par. 201), aber, *ma.*
Dàrhtati, ćem, *v. n. imp.* (dàrktati) str. 109. r. 15. zittern, *tremare.*
Darovit, a, o, *adj.* beſchenkt, *regalato* (Par. 369).
Davnjen, a, o, *adj.* davni, a, o, vorzeitig, einſtig, *antico, del tempo passato.*
Daž, žda, *m.* město dažd, a, Regen, *pioggia.*
Dekla, e, *f.* vidi dikla.
Deifob, a, *m.* sin kralja trojanskoga Prijama, nadvladan u bojnoj igri od brata Parida, Deiphob, *Deifobo* (Par. 406).
Der } *adv.* ćak, tja (str. 46. na dnu) ſogar, *perfino.*
Deri }
Despot, a, *m.* ime poglavicah sàrbskih jedno doba, od δεσπότης, t. j gospodin ili gospodar.
Di, vidi dih.
Diana, e, *f.* božica od šumah, kći Jupitera i Latone, rodjena ujedno s bratom joj Apolonom. Diana, *Diana.*
Dih, di, di, dismo, diste, diše, t. j. rekoh, reče itd. od diti (děti), dim; di, es heißt, *dicesi* (str. 104. r. 27; str. 107. r. 9 i 19) »veliku, di, pomoć sužnji jim podaju,« die Gefangenen ſollen ihnen große Hilfe leiſten, *i prigionieri, dicesi, prestano loro un gran soccorso.*
Dih, a, *m.* (str. 97. r. 2) dah, Hauch, *alito.*
Dihati, am, *v. n. imp.* mirisati, riechen, *odorare.*
Dika, e, *f.* (str. 84. r. 8) lěpota, Schönheit, *belezza.*
Dikla, e, *f.* děvojka, Mädchen, *donzella.*
Dil (děl), *praep.* (str. 80. r. 17) дѣла, дла, radi, zaradi, sbog, wegen, *pervia.*
Dilnik, a, *m.* (dělnik), Theilnehmer, *partecipe.*
Dilo, a, *n.* (dělo), Werk, *lavoro, opera.*
Dim, diš, di, t. j. velim, veliš, veli, od diti, što vidi.
Dimati, mam, *v. n. imp.* (duti, dmem), puhati, blaſen, wehen, *soffiare* (str. 72. r. 10).
Dionik, a, *m.* Theilnehmer, *partecipe.*
Dir, *interj. exhortantis*, nu dir, auf, wohlan, *su, su via.*
Diti (děti, dijemi děsti, dědem), *v. a p.* děnuti, staviti, metnuti, thun, legen, ſtellen, *porre, mettere*; kamo sam se dil? (str. 98. r. 13) wohin bin ich gekommen? *dove mi sono inoltrato?*
Diti (děti), dim (děm), *v. a. imp.* velěti, govoriti, ſagen, *dire*; diu, 3. osob. višebr. (str. 106. r. 11) vele, kažu, govore, man ſagt, *dicono.*
Diverak (děverak), rka, *m.* (str. 88. r. 6) *diminut.* od děver, mužev brat, Bruder des Mannes, *fratello del marito, cognato.*
Djaval, vla, *m.* vrag, Teufel, *diavolo.*
Dnem, město danom, *instr.* od dan.
Dobahtati, ćem, *v. n. perf.* im Trab anlangen, *arrivare a trotto.*
Dobaviti se, vim se (česa), *v. r. i.* dobaviti, nabaviti, pribaviti, bekommen, *ottenere, procacciare.*
Dobića, e, *f.* (str. 80. r. 32) Erwerb, *acquisto, guadagno*; vidi muka.
Dobit, i, *f.* dobitak, *guadagno*; Sieg, *vittoria.*
Dobudem, město dobijem, od dobiti.
Doditi se (česa), dodijem se, *v. n. perf.* (str. 95. r. 12) taknuti se. berühren, *toccare.*
Dodvoriti, im, *v. a. perf.* dopuniti dvorbu, ausdienen, *compire il servizio.*
Dohraniti, im, *v. a. perf.* dočuvati, aufbewahren bis zu einer Zeit, *conservare fino a un certo tempo.*
Dokol, } *adv.* dokle, wie weit? *sin dove?* ſo lange, *sinchè.*
Dokolu, }

Dolika, *adv.* dole, doli, unten, hinunter, *giù, abbasso.*

Dolizti (dolězti), zem, *v. n. perf.* doći, ankommen, *arrivare.*

Domodar, a, *m.* (str. 65. r. 6) vojno, hrabar muž, suprug, Mann, Ehemann, *marito, consorte, sposo.*

Donašati, šam, što donositi.

Dopasti, padem (tko česa, i koga što) *v. a. & n. perf.* bekommen, *ottenere.*

Dopokon, *adv.* endlich, *finalmente.*

Dopratiti, tim, *v. a. perf.* zu Ende begleiten, *accompagnare fino un termine.*

Dopraviti, vim, *v. a. perf.* dokazati, auserzählen, *terminar a raccontare.*

Doreći, čem, *v. a. perf.* još reći vàrhu onoga, što je rečeno, i što još manjka, aussagen, dazusagen. *compiere il discorso.*

Doseći, sežem, } *v. a. perf.* vidi
Dosegnuti, gnem, } dosizati.

Doselu, *adv.* dosele, dosle, bis nun, bisher, *finora.*

Dosizati, žem, *v. a. imp.* hinlangen, erreichen, *arrivare.*

Dostojati, am, *v. a. perf.* würdig sein, *esser degno.*

Dostojstvo, a, *n.* (str. 64. r. 19) Verdienst, *merito.*

Dostupiti, im (česa), *v. n. perf.* (str. 75. r. 15) dospěti kamo ili do česa, gelangen, *pervenire, giugnere.*

Doteći, čem, *v. a. perf.* (str. 7. r. 12), stići, erreichen, *raggiungere*; — (česa), steći, erwerben, *acquistare.*

Dotužiti, žim (komu), *v. n. perf.* dodijati, lästig werden, *esser molesto.*

Dovabiti, im, *v. a. perf.* herbeilocken, *allettare (gli uccelli).*

Dovolje, *adv.* dosta, genug, *abbastanza.*

Dozgoniti, im, *v. a. imp.* (str. 50. na dnu) dogoniti, treiben bis zu einem Orte, *condurre, cacciare molti sine a qualche luogo.*

Dresel, a, o, *adj.* žalostan, tužan, traurig, mißmuthig, *mesto, di mal umore.*

Dreselje, a, *n.* žalost, tuga, Mißmuth, *mestizia, cattivo umore.*

Drivje, a, *n.* (drěvje) što dàrvje.

Drum, a, *m.* (str. 109. r. 8) Weg, *strada.*

Druzi, *nom. plur.* od drug, *m.*, i od drugi, a, o, *adj.*

Dub, a, *m.* Eiche, *quercia*; Baum, *albero.*

Dubrovkinja, e, *f.* žena iz Dubrovnika, eine Ragusanerin, *Ragusea (donna).*

Duzi, *nom. pl. m.* od dug, a, o, *adj.*

Dužnica, e, *f.* Schuldnerin, *debitrice.*

Dužnik, a, *m.* Schuldner, *debitore.*

Dvići, } gnem, *v. a. perf.* dići ili dig-
Dvignuti, } nuti, heben, *levare, alzare.*

Dvojiti se, im se, *v. n. imp.* (str. 71. r. 17) město dvojiti, sumnjiti, zweifeln, *dubbitare.*

Dvor, a, *m.* } Hof, *corte; fig.* služ-
Dvorovi, ah, *pl.* } ba, dvorba, Dienst, *servizio* (str. 67. r. 21); na dvor, hinaus, *fuori (di moto).*

E.

Edip, a, *m.* glasovit Tebanin, sin kralja Laja i Jokaste. U njegovo doba sědila je někakva nakaza, imenom Sfinga (Sphinx) na visokoj stěni iliti klisuri (pećini) pred gradskimi vrati od Tebe, pak je prolazećemu puku davala svakojake zagonetke za rěšiti, i tkogod nebi umio pogoditi, njega bi taki raztàrgala. Najglasovitija njezina zagonetka bila je ovo: Koje živo ide u jutro četveronožke, u podne dvonožke, a u večer trojnožke? — Pokle je ona tako běsneć množinu već gradjanah bila raztàrgla, i vas grad neizkazanim strahom napunila, uzide Edip k njoj na klisuru, i pogodi, da ona zagonetka znamenuje čověka, koi dětetom ide nogama i rukama, čověkom samo nogama, a starcem da se na palicu upirati mora. Sfinga se na to stàrmoglavi s klisure, budući navàršila svoju sudbinu, koja je tako sobom nosila, da mora svàršiti život, čim joj tko rěši zagonetku. Oedipus, *Edipo.*

Elektra, e, *f.* ime vile, t. j. ninfe, kćeri At-

lantove, a matere Dardanove, Elektra, *Elettra.*

Erektej, ja, Erekteo, ea, } *m.* ime kralja Atenskoga, kojemu su Traci kćer oteli, Erechtheus, *Eretteo.*

Etra, e, *f.* ime žene Egeja, kralja od Atene, a matere Tezejove, koju su zarobili Jelenina bratja, Kastor i Poluč, i s toga biaše dvorkinja kod Jelene, Äthra, *Etra.*

F.

Febo, a, *m.* bog u starih Gàrkah, što kod Rimljanah Apollo, predsědnik muzah i zaštititelj umětnostih; Phöbus, *Febo*; vidi Apolo.

Flegra, e, *f.* (str. 85. r. 8) grad u Maćedonii, gdi je Jupiter preobladao gorostase, koji su hotěli, da njega i sve bogove protěraju s neba, Phlegra, *Flegra.*

G.

Gaditi, im, *v. a. imp.* smraditi, verunreinigen, besudeln, *contaminare, macchiare*; ekelhaft machen, *render nauseoso*; — se (komu), *v. n.* ekeln, *aver nausea.*

Galija, e, *f.* Galeere, *galea.*

Ganimed, a, *m.* lěp Trojanin, sin kralja Troja, ljubljen od Jupitera, i zato na nebo prenešen, da bogove vinom dvori na město protěrane Hebe, Ganymed, *Ganimede.*

Gizda, e, *f.* lěpota, Schönheit, Reiz, *bellezza, leggiadria.*

Gizdav, a, o, *adj.* schön, schmuck, *leggiadro, bello.*

Gladnik, a, *m.* ein Hungriger, *un affamato.*

Glasovit, a, o, *adj.* (str. 56. na dnu), laut, vorlaut, *sonoro, vocale, che si fà sentire.*

Gledaje, *gerund.* gledajuć.

Gledeći, a, e, *part.* schauend, *guardante*; »—a smàrt,« str. 6. r. 30 der lauernde Tod, *la spiante morte.*

Gnido (Gnid), a, *m.* grad něgda u Karii, gdi je bio glasovit kip Venerin, Gnidus, *Gnido.*

Gnjila, e, *j.* Thonerde, *argilla.*

Gnjiv, a, *m.* gnjěv, ljutost, sàrditost, Zorn, *furore, collera.*

Godati si, am se, *v. n. imp.* goditi se, im se, geschehen, sich ereignen, *accadere.*

Golobrad, a, o, ohne Bart, bartlos, *senza barba, imberbe.*

Golubinić Petar, hvarski vlastelin; njemu je naš Lucić načinio nadgrobnicu, koju vidi na str. 92.

Gorčati, am, *v. a. imp.* bitter machen, *amareggiare*; —, *v. n.* bitter werden, *divenir amaro, amareggiare.*

Gorušti, a, e, *adj.* gorući, a, e, brennend, brennheiß, *ardente.*

Gospodična, e, *f.* Fräulein, *signorina.*

Gospodit, a, o, *adj.* (str. 59. r 17) gospodski, herrlich, *signorile, nobile.*

Govore', *gerund.* govoreć, redend, *parlando.*

Govornik, a, *m.* Redner, *oratore.*

Gredem, deš, de, Grem, eš, e, } idem, deš, de, ich gehe, *camminare, andare.*

Grišati, am, *v. n. imp.* (str. 16. r. 15), grěšiti, sündigen, *peccare*; irren, *errare, sbagliare* (str. 104. r. 3).

Grohot, a, *m.* helles, lautes Lachen, *cacchinno.*

Grub, a, o, *adj.* ružan, garstig, grob, *brutto, rozzo.*

Grustiti se, im se (komu) *v. n. imp.* verdrießen, *fastidire.*

Gusa, e, *f.* Gusar, a, *m.* Gusarin, a, *m.* } razbojnik, Räuber, *assassino*; Seeräuber, *corsale.*

H.

H. *praep.* město k, za volju lakšega izgovaranja, n. p. »h koj« město: k koj (str. 90. r. 8), zu, *a, ad.*

Hajati, jem, *v. n. imp.* achten, *curarsi, prendersi briga.*

Har, i, *f.* Gnade, Dank, *grazia*; Wohlthat, *benefizio*; Gunst, *favore*; Vortheil, *vantaggio*; »na tvoju malu har« (str. 25. r. 30)

zu deinem Verdruße, *a tuo dispetto.*
Hàrli, u hàrli. (str. 11. r. 7) gäh, *repentinamente.*
Hàrliti, im, *v. n. imp.* nagliti, hìtiti, spěšiti, eilen, *affrettare.*
Hàrt, a, *m.* lovski pas, Jagdhund, *cane di caccia.*
Hàrvanja, e, *f.* Kampf, *tenzone, lotta.*
Hektor, a, *m.* sin kralja trojanskoga Prijama, brat Paridov, ubijen od Gàrka Akila, Hektor, *Ettore.*
Hektor, děd Petra Hvaranina, pisca hàrvatskoga, koi se piše Hektorović, što vidi.
Hektorović Petar, Hvaranin, pisac něšto mladji od Lucića, rodjen okó g. 1490. Njegovo »Ribanje« oglašeno je, da će iziti ove godine iz štampe kod Battare u Zadru.
Hermiona, e, *f.* kći Jelene i Menelaja kralja spartanskoga, Hermione, *Ermione.*
Heroida, e, *f.* tako je rimski pěsnik Ovid nazvao svoje liste ljubeznoga sadàržaja, kojih se još danas nalazi 21, i medju kojimi onaj po našem Luciću prevedeni »*Paris Helenae*« stoji pod brojem XVI.
Hiljada, *f.* rěč gàrčka, što tisuća, tausend, *mille.*
Hina, e, *f.* (str. 61. r. 8.) v. hinba.
Hinac, nca, *m.* verstellter Mensch, *simulatore, dissimulatore*; Betrüger, *impostore.*
Hinba, e, *f.* Betrug, *simulazione, impostura.*
Hinben, a, o, *adj.* hinterlistig, *fraudolento.*
Hiniti, im, *v. a. imp.* vorgeben, sich verstellen, *simulare*; betrügen, *ingannare.*
Hip, a, *m.* Augenblick, *momento.*
Hipomen, a, *m.* ime čověka, koi je u tàrčanju predobio prebàrzu Atalantu, Hippomenes, *Ippomene.*
Hitati se (čim), am se, *v. n. imp.* bacati, werfen, *gettare*; »zrak, kim se hita pozor tvoga oka,« der Strahl, den der Blick deines Auges schießt, *il raggio, che vibra lo sguardo del tuo occhio.*
Hìtiti, im, *v. n. imp.* spěšiti, eilen, *affrettarsi.*
Hìtiti, im, *v. n. perf.* baciti, werfen, *gettare*;—se (s. 89 r 32) što uhvatiti se.
Hitrost, i, *f.* Gewandtheit, *destrezza, sveltezza*; — (str 59. na dnu), List, *astuzia, arte.*
Hiža, e, *f.* (str. 97. r. 7) kuća, Haus, *casa.*
Hlap, a, *m.* (Par. 483) roher Mensch, Bengel, *villano.*
Hoć, pokratjeno od hoćeš, willst, *vuoi*; »odkle hoć« (str. 86. r. 20), město: odkle god, woher immer, *da dovunque.*
Homer, a,) najglasovitii i najstarii
Homero, a,) gàrčki pěsnik, rodom iz Žmirne u Maloj Azii, Homer, *Omero.*
Hrabar, bra, *m.* vojno; kod pěsnikah i vojno i hrabar znamenuje muž, suprug, Mann, (Ritter, Chevalier), *uomo, consorte, sposo,* (*cavaliere*, Par. 390).
Hrabar, bra, bro, *adj.* tapfer, *valoroso, eroico.*
Hram, a, *m.* (str. 104. r. 16) Haus, *casa.*
Hud, a, o, *adj.* bös, schlecht, schlimm, *cattivo, male.*
Hvar, a, *m.* otok u Dalmacii, Insel Lesina, Pharo in Dalmatien, *isola Lesina in Dalmazia*; 2) grad na istom otoku, die Stadt auf derselben Insel, *città sulla medesima isola.*

I.

Ikad, }
Ikada, } *adv.* je, *mai.*
Ikadar, }
Imiti, imam, što imati, imam.
In, a, o, *adj.* drugi, anderer *altro.*
Inamo, *adv.* drugamo, anderswohin, *altrove.*
Inuda, *adv.* druguda, anderswodurch, *per qualche altro luogo.*
Irud, a, *m.* Herodes, *Erode.*
Istino, *adv.* istinito, wahrlich, *veramente.*
Istinom, *adv.* (str. 62. r. 2 oda dna) vidi istino.
Isto, *n.* istina, Wahrheit, wahr, *vero, verità*; »Sestra, koja vazda prorokuje *isto*« (Par. 270); »ako je to *isto*, što pisan tvá pravi« (str. 101. r. 33); nu *isto* ako je (str. 102. r. 15).

Istom, *adv.* nur, kaum, *solamente, appena.*

Išću, město išćem ili ištem, od iskati.

Istanovice, *adv.* ili kako drugi pišu: istonovice, stonova, t. j. opet, na novo, neuerdings, wiederum, *di nuovo* (str. 44. r. 8).

Izaći, ajdem, *v. n. perf.* iziti, idem, ausgehen, *sortire.*

Izagnati, izrenem (izženem), *v. a. perf.* hinaustreiben, *cacciar fuori.*

Izbaviti, im, *v. a. prf.* befreien, *liberare.*

Izcvasti, vatem, *v. n. perf.* ausblühen, verblühen, *sfiorire.*

Izdati, dam, *v. a. perf.* verrathen, *tradire;* — koga gàrlo, die Stimme einen verlassen, *abbandonar alcuno la voce;* »on ti ga neizda, il poje il piše (str. 94. r. 25) ihm schlägt's nie fehl, ihm gelingt es immer, er mag singen oder schreiben, *egli non viene mai meno, a lui succede sempre ottimamente, se e' canta o scrive.* Rěč »ga« (on ti *ga* neizda) je suvišna, kaogod što se zna reći: blago si *ga* tebi, město: blago tebi, ili blago si tebi.

Izdisati, šem, *v. a. imp.* aushauchen, *espirare.*

Izdrišiti, šim, *v. a. perf.* (str. 52. r 4) izrěšiti, lösen, *sciogliere.*

Izeti, izmem, *v. a. perf.* izvaditi, herausnehmen, *cavar.*

Izkloniti, nim, *v. a. perf.* izvan zaklona metnuti, bloßstellen, enthüllen, *esporre, svolgere.*

Izkolitise, lim se, (s. 22 n. dnu) *v. n. perf.* (izkoniti se?) svàršiti se? zu Ende gehen? *terminarsi?* Prispodobi rusko: *iskolèti,* erstarren vor Kälte, *divenire rigido dal freddo.*

Izkredati se, am se, *v. n. imp.* (izkradati se) izmicati se, entschlüpfen, *scappare.*

Izmêsti, mêtem, *v. a. perf.* (Par. 166) besudeln, *sporcare.*

Izmotati, tam, *v. a. perf.* (str. 107 r. 21) razmotati,

Iznašten, a, o, *part.* iznajden ili iznadjen, od iznaći ili iznajti.

Iznizati, žem, *v. a. perf.* einfädeln, anreihen, *infilare;* anschnüren, *infilzare.*

Izpaljati, am, *v. a. perf.* ausschöpfen, *esaurire, cavar attignendo.*

Izpàrtiti, tim (koga česa), *v. a. perf.* raztovariti, entladen, die Bürde wegnehmen, *scaricare, levare la soma.*

Izpokojiti se, jim se, *v. n. perf.* ausruhen, ausrasten, *riposare.*

Izpravljati, am, *v. a. imp.* auserzählen, *raccontare tutto successivamente.*

Izražati, žam, *v. a. imp.* durchbohren, *traffiggere.*

Izrenem, eš, e, izrenemo, ete, izrenu, što izženem itd. od izagnati, hinaustreiben, *cacciare fuori.*

Izručiti, čim, *v. a. perf.* (str. 45. r. 16; str. 47. r. 20) osloboditi, befreien, *liberare.*

Izstàti, stojim, *v. a. imp.* (str. 96. r. 18) prestàti, prepatiti, pretàrpěti, podněti, überstehen, *superare soffrendo.*

Iztàrzati, am, *v. a. perf.* (str. 66. r. 4.) zerreißen, *stracciare, lacerare.*

Iztratiti, tim, *v. a. perf.* (dane) zubringen, *consumare, passare.*

Izući, a, e, *adj.* (str. 59. r. 22) berühmt, gefeiert, *inclito, rinomato.*

Izuviditi, dim, *v. a. perf.* (str. 26. r. 7) bemerken, *scorgere.*

Izvan, *adv.* (str. 5. r. 20) izvana, vani, äußerlich, von außen; izvan toga (str. 88. r. 6) überdieß, *inoltre.*

Izvit (izvět), a, *m.* izgovor, Ausrede, *scusa.*

Izza, *praep.* n. p. izza kuće, von jenseits des Hauses, *dal di là della casa.*

J.

Jà, 2. i 3. osoba prošastoga vrěmena od jati (jeti), uzeti, uhvatiti, kao: ja jah, ti jà, on jà, mi jasmo, vi jaste, oni jaše. Vidi jati.

Jad, a, *m.* město jěd, Zorn, *collera.*

Jagla, e, *f.* igla, Nadel, Stricknadel, *ago, da cucire e da gucchiare.*

Jagoda, e, *f.* Beere, *bacca*, *grano d' uva*; Erdbeere, *fragola*; *fig.* Wange, *guancia* (str. 8. r. 18).
Jah, jà, jȁ, t. j. uzeh, počeh, od jati, što vidi.
Jak, *conj.* kako, kao, kano, wie, *siccome.*
Jakino, *conj.* kakono, wie, *siccome.*
Janjičar, a, *m.* turski něgdašnji vojnik pěšac, Janitschare, *gianizzero.*
Janko Vojevoda, inače kod nas Sibinjanin, a kod Magjarah Hunjadi. Rodjen u Erdelju, valjada u gradu Sibinju, a odgojen u Hàrvatskoj, postà velik junak svoga vrěmena, radi česa ga je Ladislav I. postavio vojvodom u Erdelju okolo g. 1440.
Jasla, jasalah, *n. pl.* Krippe, *mangiatoja.*
Jaspra, e, *f.* běli, t. j. srebàrni turski novac, Aspra, *aspra.*
Jaše, 3. *pers. pl. temp. perf.* od jati, što vidi.
Jati, jamem (jeti, jemem), *v. a. perf.* fangen, *pigliare*; anfangen, anheben, *comminciare*, *prendere.*
Jatra, e, *f.* jetra, tarah, *n. pl.* Leber, *fegato.*
Javi, u javi, wachend, *vigilando.*
Javor, a, *m.* Ahorn, *acero.*
Jazon, a, *m.* (Par. 380) sin kralja od Jolka u Tesalii. Njegovomu otcu Esonu preotè kraljestvo polubrat po materi, Pelia. Kad je doraso Jazon, iskao je od svoga polustrica kraljestvo, kao svoju otčevinu: ali Pelia mu reče, da će mu samo s tom pogodbom predati kraljestvo, ako donese iz Kolhide zlatno runo, koje je ondě u Martovom gaju obèsio Frikso, bratučed t. j. stričić istoga Jazona. Znajući Pelia, da je mučno tu pogodbu izvàršiti, ufao se je, da će na tom putu poginuti Jazon, a kraljestvo da će njemu ostati. Ali Jazon sagradi veliki brod imenom Argo, pak uzamši sobom sve najbolje gàrčke junake, koji su se po imenu broda Argoplavci nazvali, otide u Kolhidu, i preobladavši nebrojene pogibeli, otme kralju od Kolhide zlatno runo i kćer mu Medeu, věšticu, koja mu je pomogla rečeno runo osvojiti. Jason, *Giasone.*
Jednaga, *adv.* (str. 64 r. 30) ujedno, zusammen, *assieme.*
Jedno, eins, *uno*; na — (Par. 415), einzelnweise, *uno a uno.*
Jedva, *adv.* kaum, *appena.*
Jelena, e, *f.* kći boga Jupitera i nimfe (vile?) Lede, sestra Kastora i Poluča, žena Menelaja, kralja Spartanskoga, oteta od Parida, kraljevića Trojanskoga, što je bilo uzrok raspa grada Troje. Helena, *Elena.*
Jelin, a, *m.* (jelen) Hirsch, *cervo.*
Jere, *conj.* jer, denn, weil, *perchè.*
Jere, ime kàrstno Jeronim, Hieronymus, *Girolamo.*
Jeronim Martinčić, vidi Martinčić.
Jidovit, a, o, *adj.* jědovit, ljut, sàrdit, zornig, wüthend, *incollerito*, *furioso.*
Jidriti, im, *v. n. imp.* (jědriti, jadriti) segeln, *far vela.*
Jidro, a, *n.* jědro, Segel, *vela.*
Jove, Joveta, inače Jupiter, Jupitera, bog najveći kod starih Rimljanah, onaj isti, kojega su Gàrci pod imenom »Zej« (Ζεύς) poštovali, sin Saturnov, a brat Neptunov i Plutonov; Jupiter, Zeus, *Giove.*
Jovetov, a, o, *adj.* dem Jupiter gehörig, *di Giove.*
Juno (Junona), g. Junone, sestra i žena Jupiterova, Juno, *Giunone.*
Jure, *adv.* jur, jurve, schon, *già.*

K.

Kaditi, im, *v. a. imp.* räuchern, *profumare*, *incensare.*
Kal, a, *m.* blato, Koth, *fango.*
Kaljati, am, *v. a. imp.* blatiti, smraditi, beschmutzen, besudeln, *sporcare*, *lordare.*
Kamen, a, o, *adj.* steinern, von Stein, *di pietra.*
Kami, ena, *m.* (str. 92. na dnu), vidi kamik.
Kamik, a, *m.* čakavski što kamen, Stein, *pietra.*

Kanun, a, *m.* top, Kanone, *cannone.*
Kàrvnik, a, *m.* (str. 6. r. 21) Mörder, *uccisore, carnefice, boja.*
Kavad, a, *m.* kaftan, Art Oberrockes, *specie di soppra abito.*
Kip, a, *m.* Körper, Statur, *corpo, statura.*
Klâditi, im, *v, a. perf.* (str. 105. r. 29) što klasti, legen, *porre, mettere.*
Klanac, nca, *m.* Hohlweg, Engpaß, *passo stretto.*
Klas, a, *m.* Aehre, *spica.*
Klasti, du (dem), *v. a. perf.* legen, *porre, mettere* (str. 109. r. 31).
Klikovati, kujem, *v. a. imp.* ausrufen, *esclamare*; jauchzen, *giubilare.*
Klimena, e, *f.* dvorkinja Jelenina, Clymene, *Climene.*
Klobučac, čca, *m.* mali klobuk iliti škàrljak, Hütchen, *capelletto.*
Kloniti, im, *v. a. imp.* beugen, neigen, *chinare, inclinare.*
Knjiga, e, *f.* Buch, *libro*; Brief, *lettera*; Papier, *carta.*
Knjižan, žna, o, *adj.* (str. 89. r. 29) pismen, učen, schriftgelehrt, *letterato.*
Kóki, a, o, *adj.* kolik, a, o.
Kóko, *adv.* koliko.
Koli, n. p. odkuda koli (str. 50. r. 3), kada koli, t. j. odkuda god, kada god; »nije mi stat koli (str. 69. na dnu), ich habe keine Zeit zu stehen, *non ho tempo da stare.*
Kolos, a, *m.* jako velik i gorostasan kip, kakov je bio nĕgda onaj od mĕda (brunca) na ulazu u luku otoka Roda, stojeći jednom nogom na jednoj, a drugom na drugoj strani luke, a izmedju njegovih nogah mogli su brodovi prolaziti s najvećimi jarbuli u luku i iz luke bez svake zaprĕke. U jednoj visoko uzdignutoj ruci dàržao je lonac, u kojem bi noćju oganj gorio, da bi dolazeći brodovi poznali, kuda se ide u luku. Ovaj kip bio je jedno od 7 čudesah staroga svĕta.
Kon, *praep.* polag, pri, kraj, pored, neben, *accanto.*
Konac, nca, *m.* Ende, *fine*; Zweck, *scopo, fine*; Zwirn, *filo.*
Korablja, e, *f.* (str. 75. r. 5) Schiff, *nave.*
Koralja, e, *f.* koralj, Koralle, *corallo.*
Koriolanović, vidi Milica.
Kosa, e, *f.* Haarzopf, *treccia.*
Kosi, ih, *f. pl.* (str. 16. r. 23) mĕsto kose, ah; v. Kosa.
Kosica, e, *f.* geflochtenes Haar, kleiner Zopf, *piccola treccia.*
Košuta, e, *f.* Hirschkuh, *cerva.*
Kraljević, a, *m.* Königssohn, Prinz, *principe reale.*
Kredom, *adv.* (kradom), verstohlen, verstohlner Weise, *furtivamente, ascostamente.*
Kresti, kredem, *v. a. imp.* (krasti, kradem), stehlen, *furare, rubare.*
Krimiž, a, *m.* (str. 82. r. 5) kod Dubrovčanah grimiz, a kod Talianah *carmesino,* Carmesin.
Krosna, sanah, *n. pl.* Weberstuhl, *telajo.*
Kruna, e, *f.* Krone, *corona*; Kranz, *ghirlanda.*
Krupa, e, *f.* Hagel, *grandine.*
Krut, a, o, *adj.* hart, *rigido, duro.*
Krutje, *adv. comp.* od kruto.
Kruto, *adv.* hart, *rigidamente.*
Kuditi, im, *v. a. imp.* tadeln, *biasimare.*
Kunu se, mĕsto kunem se, od kleti se.
Kupid, a, *m.* inače Amor (t. j. Ljubav) sin Venerin i Merkurov; vidi Venus; Cupido, Amor, *Amore.*
Kus, a, *m.* Bissen, *boccone;* vidi Zalogaj.
Kusati, am, *v. a. imp.* gierig essen, *mangiare con avidità, inghiottire bocconi.*

L.

Labut, a, *m.* labud, Schwan, *cigno.*
Lačan, čna, o, *adj.* gladan, hungrig, *affamato.*
Lada, e, *f.* u pĕsmah što ljubi, žena, supruga, Gattin, *consorte, sposa.*
Lakomo, *adv.* ubogo, kümmerlich, sparsam, *parcamente, scarsamente.*
Latiti, tim, *v. a. imp.* jagen, treiben, *cacciare, spignere.*
Lauš, a, *m.* Ljudevit, Ludwig, *Ludovico.* Jedan Koriolanović ovo-

ga imena, stric Milićin, postao je bio Kardinal malo prie smàrti.

Laživ, a, o, *adj.* falſch, *falso.*

Le, ein Pleonasmus, *un pleonasmo:* »Goro, le htih reći« (str. 21. r. 30).

Lebut, a, *m.* labud, Schwan, *cigno.*

Leda, e, *f.* žena Tindara, kralja Spartanskoga, u koju zaljubivši se Jupiter, pretvori se na labuda, i rodi s njom dva jaja, jedno smàrtno a drugo bezsmàrtno; iz pàrvoga rodiše se Kastor i Klitemnestra, a iz drugoga Polluč i Jelena. Leda, *Leda.*

Lefantji, a, e, *adj.* slonov, a, o, dem Elephanten gehörig, *d' avorio.*

Leto, (str. 98 r. 33). Nemogu doprěti, što znamenuje.

Leucip, a, *m.* (Par. 352) otac děvojakah Tebe i Ilarie, koje su oteli Kastor i Polač, nadvladavši svoje strice a njihove priašnje ljubovnike, Idu i Linceja.

Leže, Ležeće, } *gerund.* ležeć, liegend, *giacendo.*

Li, *conj.* 1) ob, denn, *se*; n. p. jesi li zdrav? 2) —, sasvim tim, ipak, doch, *pero, pertanto,* (lat. *tamen*); n. p. »nut čuda velika, gdi me jad raztiče, *li* neću, do vika da mi ranu liče« (str. 10. r. 30); »znam da svoju rěč nećeš pogàrdit, *li* te molim, da mi ju opet potvàrdiš« (str. 69, r. 18); »Prem ako te smàrt udri, *li* blago jest tebi, *li* će tvá živiti duša« (str. 110. r. 10); »muči me i mori, *li* ja ću, život moj da tvori što god mu zapoviš« (str. 20. r. 23); »budi lipa već od sunca, *li* te ljubit neće« (str. 24. r. 2; 3) —, *adv.* zaisto, doisto, für wahr, *certamente:* »nje mi se *li* htiše, uticah oči *li* na nju« (str. 29. r. 19); »li visokim glasom rad bih zazvoniti« (str. 79. r. 1); 4) *pleonasmus*: ko li, to li, nego li, da li. Ovo poslědnje Lucić često razstavlja od svojih rěčih, kao: »da svak čas li krope« (str. 11. r. 4), m. da li svak čas itd.; »neg me li zanosi« (str. 13. r. 3). m. neg li me itd.; »neg se li« (str. 24. r. 12), m. neg li se; »ako rič moja li hoć da besidi« (Par. 9), m. ako li hoć itd.; »ako bi tolika li bila« (str. 29. r. 3), m. ako li bi tolika bila, itd., što sve jako muti čitatelja.

Ličiti se (česa), čim se, *v. n. imp.* (str. 80. r. 24.) lučiti se, ſich trennen, *separarsi;* meiden, *vitare.*

Lihati, am, *v. n. imp.* čim (Par. 136), Mangel leiden, *aver penuria*; ermangeln, ermatten, *venir meno, languire, esser languido*: »gàrlo ako liha« (str. 79. r. 10), wenn die Stimme matt iſt, *se la voce è languida.*

Lin, a, o, *adj.* lěn, faul, *pigro.*

Lionej, a, *m.* (Par. 406) Trojanin, kojega je Parid u igri junačkoj nadvladao; Ilioneus, *Ilioneo.*

Lipsati, pšem, *v. n. perf.* (str. 64. na dnu). ermangeln, zu nichte werden, *mancare, venir meno.*

Lisica, e, *f.* Fuchs, *volpe.*

Lisičiti, čim (komu), *v. n. imp.* (str. 60. r. 33) ſchlau umgehen (wie ein Fuchs), *praticare con astuzia (a guisa di volpe)*; ſchmeicheln, *lusingare colle parole.*

Listo, *adv.* samo (slovenski lȉstor i lestor) nur, allein, *soltanto, solamente.*

Listo, *adv.* (str. 47. r. 30) hitro, iz talianskoga *lesto*, flink, gewandt, *lestamente.*

Liš, Liše, } *adv. comp.* (od lih, a, o) t. j. više, mehr, *più*; n. p. liše ćeš pinez prijati (str. 59. r. 9), t. j. više pinez; »od onih liše« t.j. više je onih; 2) —, osim, izvan, außer, *fuori di:* »liš njega« (str. 109. r. 10), t. j. izvan njega.

Litati, am, *v. n. imp.* ſanft fliegen, *volare appiano, placidamente.*

Liti, n. p. »ne samo cić liti« (str. 101. r. 13).

Litica, e, *f.* Fels, *rupe, balza.*

Lizti (lězti), lizu. *v. n. imp.* gehen, ziehen, *andare, camminare*; kriechen, *serpeggiare.*

Lizu, m. lizem (lězem, lězti).

Ližija, e, *f.* lûg, lušia, Lauge, *lisciva, cenerata.*
Ljuben, a, o, *adj.* Liebes-, *d' amore.*
Ljubezan, zna, o, *adj.* Liebes-, *d'amore, amoroso.*
Ljut, i, *f.* Fels, *rupe, masso.*
Lovnik, a, *m.* lovac, Jäger, *cacciatore.*
Ložište, a, *n.* Lagerstätte, *covile, letto.*
Lûg, a, *m.* što pepel ili pepeo (str. 9. r. 12), Asche, *cenere.*
Lúg, a, *m.* šuma, Wald, *bosco* (str. 82. r. 19).
Lupež, a, *m.* razbojnik, Räuber, *assassino*; Dieb, *ladro.*

M.

Majčin, a, o, *adj.* majkin, Mutter-, *materno, di madre.*
Majer-Blaž (str. 74. r. 7), pravije Blaž Majer (u starih diplomah piše se Magyar). Veli Švear, da je iz priprostoga vojaka poradi velikoga junačtva g. 1470. postao banom od sve Slavonie i Bosne. Ali ja mislim, da je to kašnje moralo biti, buduć da ga kralj Matia u diplomi podatoj gradu Novomu u Vinodolu još g. 1480. zove kapitanom u Novomu. G. 1481. brodio je s izabranimi četami hàrvatskimi u Napuljsku zemlju na pomoć kralju Ferdinandu Aragonskomu protiva Turkom, odkuda vraćajući se kao dobitnik pohodi Dubrovnik.
Makar, *adv.* (str. 11. r. 12; str. 46. r. 20), es sei auch, selbst wenn, wenn auch, *sia pure, quando anche.*
Maliti, im, *v. a. imp.* (str. 61. r. 15), verkleinern, verringern, *diminuire.*
Mamiti, im, *v. a. imp.* locken, reizen, *allettare, adescare*; — se (za čim), *v. n. imp.* gelockt werden, *allettarsi.*
Mana, e, *f.* Manna, *manna.*
Mani, *adv.* zaman, umsonst, *gratis, indarno.*
Manjkati, kam, *v. n. inf.* (str. 87. r. 3 oda dna) fehlen, mangeln, *mancare.*
Mantelita, e, *f.* (ili je mantelit, a, *m.?*) str. 106. r. 30 zaklon, nasip, Schanze, *trincea.*
Mantua, e, *f.* tvàrd grad u austrianskoj Italii, rodno město najslavniega pěsnika rimskoga Virgila, Mantua, *Mantova.*
Màrsiti se, im se, *v. n. imp.* mutiti se, měšati se, nicht recht wissen, irren, *esser in oscuro, sbagliare*: »ništa se nemàrsi« (str. 95. na dnu), er sah ganz deutlich, vor seinen Augen war alles klar, *vide chiaramente.*
Martinčić Jeronim, vlastelin Splětski, najveći priatelj našega Lucića. Njemu je Lucić ne samo posvetio svoje ljubezne pěsme i prevod Paridova lista na Jelenu, nego mu je pisó i više listovah (vidi str. 93. pak do kraja), iz kojih se vidi, da je i Martinčić bio pěsnik, premda se nezna u kojem jeziku, buduć da ga nagovara Lucić (str. 94. r. 19), neka piše hàrvatski. Pogibe od rane zadobivene iz zasěde (str. 108. r. 11. i 110. r. 5), nezna se upravo koje godine; a njegova nadgrobnica čini se kao da je poslědnje pěsničko dělo našega Lucića.
Martolos, a, *m.* kradljivac ženah, ženokradica, Weiberdieb, *ladro di donne*; iz gàrčkoga *ἁμαρτωλός*, grěšnik.
Maslina, e, *f.* Oelbaum, *ulivo.*
Mašiti se, im se, *v. n. perf.* 1) sich schwingen, *lanciarsi* (str. 74. r. 2) 2); — česa, wornach greifen, *dar di mano, porre mano ad alcuna cosa.*
Matulić Nikola, Splětjanin. Što je bio, neznam; ali iz pohvalne pěsme, koju mu je Lucić načinio (str. 84), vidi se, da je on prije u jednoj pěsmi pohvalio Lucića.
Medea, e, *f.* (Par. 380) kći kralja od Kolhide, glasovita sbog svoga vilovničtva i nečuvene kàrvoločnosti. Zaljubivši se u Jazona, kraljevića od Tesalie, nauči ga,

kako će joj otcu oteti zlatno runo, i uteče š njim, uzamši sobom svoga maloga brata Assirta. Ali čujući, da ide za njom potěra od otca, ubije brata, i raztàrgne ga na komade, koje razbaca tamo amo po polju, neka se potěra zabavi beruć uda mladoga kraljevića, da ona medjutim lakše može uteći. Poslě dugoga puta dodje u Tesaliu, gdi je na molbu Jazonovu pomladila mu otca Esona. Najposlě ju odhiti Jazon, a uzme na město nje Krevzu, kćer Kreonta, kralja korintskoga. Nemogući to ona podněti izmisli slědeću opačinu: Pošlje svoju dětcu Krevzi s někakovim darom u škatuli pod izlikom, da utaže maćehu. Krevza otvori škatulu, i taki iz nje bukne plamen, od kojega se užge i izgori ona i sva kraljevska palača. Zatim na oči Jazona udari obojici sinovah, što je š njim imala, nožem u sàrdce, i poběže po zraku na kolih s upregnutimi krilatimi zmaji.

Medjaš, a, *m.* (str. 89, r. 4) medja, Grenze, *termine.*

Meu, *praep.* medju, zwischen, *trà, frà.*

Micati, čem, *v. a. imp.* rücken, bewegen, *muovere.*

Mila, (str. 106. r. 4), »ki mila ni malo« nemogu doprět što je.

Milica, kći Jeronima Koriolanovića, na koju je naš Lucić dvě pěsni načinio (vidi str. 85. i 91), bila je rodom iz Trogira od kuće Cipikah iliti Cepiah. Njezin děd Koriolan Cipik bio je kapitan bojnoga broda trogirskoga u vojsci mletačkoj protiva Turkom, i pokaza veliko junačtvo pod Kalcidom u Azii. Poslě je pako pisao preizvàrstnu dogodovštinu toga istoga rata, u kojoj je mnogo hvalio Petra Mučeniga, glavnoga vojvodu od vojske, a potlašnjega dužda mletačkoga. Koriolan imà tri sina: Lauša (po Farlatu Alojza), Ivana i Jeronima, otca Miličina. Lauš je bio biskup u Famagosti na otoku Cipru, i odande uzdignut na kardinalstvo umrě putujući u Rim okolo g. 1503., a Ivan posta g. 1504. arcibiskup od Zadra, i umrě 1505 u Rimu. Izmedju premnogih Miličinih krěpostih hvali Lucić najviše onu, da je uměla dobro hàrvatski čitati, i da je sve do slova razuměla, što joj on piše. Lěpa doisto krěpost, i svake pohvale dostojna, na koju bi se i našega tobože izobraženoga věka děvojke slobodno ugledati mogle!

Militi, lim, *v. a. imp.* (str. 80. r. 17), što ljubiti.

Milošča, e, *f.* (s. 80. r. 14) što milosàrdje, Barmherzigkeit, *misericordia.*

Milovati, lujem, *v. a. imp.* (str. 52. r. 1; str. 58. r. 8), žaliti, bedauern, *compiangere.*

Mimo, *praep.* osim, izvan, razma (Par. 304); außer, *ecceto, fuori di;* pokraj, neben vorbei, *davanti, accanto (di moto).*

Mina, e, *f.* (měna) Neumond, *novilunio.*

Minos, a, *m.* kralj od Kandie, sin Jupiterov i Evropin, o kom se priča, da je sbog svoje pravednosti izabran za sudca u paklu; Minos, *Minos.*

Mir, a, *m.* (str. 75. r. 2; str. 106. r. 9 i 23), zid, Mauer, *muro.*

Mira, e, *f.* Myrrha, *mirra.*

Mirli, lih i lah, *m. pl.* Zinnen, *merli.*

Mirisati, šem, *v. n. imp.* (str. 53. r. 30) riechen, duften, *odorare.*

Mirtil, a, *m.* (str. 31. na dnu) Merkurov sin, a kočiaš kralja Enomaja. Zaljubivši se něki Pelop u Hipodamiju, kćer Enomajevu, odluči utàrkivati se s Enomajěm na taljigah za nju, i obeća Mirtilu, da će mu dopustiti, da on pàrvi děvojku zagàrli, ako mu pomogne dobiti obkladu. Mirtil privoli na to, i udari město železnih voštene lunjke (klince) na os, sbog česa pade Enomaj sa svojimi taljigami nasrěd puta, a Pelop dobije děvojku za obkladu. Kad je Mirtil za tim iskao obećanu plaću, baci ga Pelop u more, koje se odtada Mirtilovo zove; Myrtil, *Mirtilo.*

Misalca, e, *f.* mala misao, kleiner Gedanke, *pensieretto.*

Misalju, (str. 86. r. 5) *instr. sing.* město mislju.

Mište, *adv.* měšte, statt, anstatt, *invece.*
Mištjanin, a, *m.* (měštanin) Ortsbewohner, Einheimischer, *paesano.*
Miti, mijem, *v. a. imp.* waschen, spülen, *lavare.*
Mito, a, *n.* platja, Lohn, *paga*; Bestechung, *dono per corrompere.*
Mladjahti, a, o, *adj.* što mladjahni, sehr jung, *giovanetto.*
Mlin, a, *m.* Mühle, *molino.*
Mlohav, a, o, *adj.* schwach, matt, *debole, fiacco, languido.*
Mniti, mnju (město mnim ili mnijem), *v. a. imp.* denken, *pensare.*
Mniti se, mni se (komu što), (str. 90. r. 19) *v. n. imp.* vidi mniti.
Množ, i, *f.* Menge, *quantità, moltitudine.*
Mog', t. j. moguć; ja nisam mog', (str. 16. r. 18) ich vermag nicht, ich bin nicht im Stande, *non posso, non mi è possibile.*
Molju, město molim.
Mornar, a, *m.* (str. 104. 18) Matrose, *marinajo.*
Mortar, a. *m.* mužar, prangia, Mörser, *mortajo.*
Mošnja, e, *f.* kesa, Beutel, *borsa.*
Mož, pokratjeno od možeš, kao hoć od hoćeš.
Mramor, a, *m.* Marmor, *marmo.*
Mramoriti, im, *v. a. imp.* steinhart machen, *far duro a guisa di marmo.*
Muče, *gerund.* mučeć.
Mučenig Petar, prie vojvoda vojske mletačke, pak (od 1474 — 1476) dužda u Mletcih. Njegovu dogodovštinu pisao je Koriolan Cipik, děd Milice, koju Lucić hvali.
Múk, a, *m.* múkom zamuknuti, das Schweigen, *silenzio*; múkom se ujimati (str. 95. r 9), schweigen, *tacere.*
Muka, e, *f.* Qual, Marter, *passione, travaglio*; erworbenes Gut, *ciò che si è guadagnato con travaglio.*
Mukal, kla, o, *adj.* dumpf, *rauco, roco.*
Muza, e, *f.* Muze biahu gàrčke boginje lěpih umětnostih. Svaka od njih ima věnac od lovora na glavi, i liru u ruci, uz koju pěsme pěva. Tri su gore osobito bile njim posvećene, na kojih su pribivale u gàrčkoj zemlji, t. j. Parnas, Helikon i Pindus, a izvan toga imale su rado i goru Olimpos u Maćedonii. Muzah ima svega skupa devet slědećih: 1) *Klio*, boginja historie, 2) *Melpomena*, turobnih pěsamah, 3) *Talia*, veselih i šaljivih pěsamah, 4) *Kaliopa*, junačkih pěsamah, 5) *Terpsihora*, od tanca, 6) *Evterpa*, od muzike, 7) *Erato*, ljubeznih pěsamah, 8) *Urania*, zvězdarstva, 9) *Polimnia*, govorničkoga kretanja. — Mnogi misle, da su gàrčke muze i naše vile svejedno, i zato muzam hàrvatsko ime *vila* naděvaju. Jesu do duše muze u něčem nalik na naše vile, ali se u mnogom i razlikuju. Muze su kćeri boga Jupitera, vilam se pleme nezna; muzah je samo 9, a vilah bez broja; muze su boginje znanostih i umětnostih, a vilam se napose nezna, kakov nastoje posó; tko se muzi dopade, postane umětnik, a tko vili, bude inače srětan, jer dobije prijateljicu, koja bdije nad njim čuvajući ga od pogibeli; muza uvrědjena rědko se osveti, a vila odmah strělja, i to često u sàrdce do màrtva; vila neima ni lovora na glavi ni lire u ruci kao muza, nego je uvěk u preběloj tankoj haljini obučena. Što su našemu narodu vile, to su od prilike bile Gàrkom njihove *nimfe* (νύμφαι), t. j. zaručnice, věrenice, mlâde, premda se u mnogom i od ovih razlikuju; vidi Vila.

N.

Na, *praep.* auf, in, *su, in*; Lucić slaže ovaj predlog na pitanje gdě s četvàrtim padežem u město predložnoga, n. p. na svit, město na svitu ili na světu.
Na, *interj.* da hast, *ecco ti*: »na ti moju viru« (str. 53. 7), bei meiner Treue, *a mia fè.*
Način, a, *m.* (Par. 223) Art, *modo*; — (str. 43. r. 11), što naprava, Verzierung, Ausstattung, *ornamento.*
Nàda, *praep.* nad, über, *sù, soppra.*
Nâda, e, *f.* ufanje, Hoffnung, *spe-*

ranza; (str. 22. r. 6., pak str. 59. r. 24) nadi město nade.
Nadači, nadajdem, *v. n. perf.* übertreffen, *superare.*
Nadati se, dam se (str. 101. r. 1), vidi Nadiati se.
Nadhitati, tam, *v. a. imp.* (str. 12. r. 1) übertreffen, *superare.*
Nadiati se, diu se (diam se), *v. n. imp.* (str. 55. r. 31; str. 59. r. 4), hoffen, *sperare.*
Nadimati se, am se, *v. n. imp.* sich aufblasen, anschwellen, *gonfiarsi.*
Nadvesti, dem, *v. a. perf.* (str. 16. na dnu), überziehen, *addur sopra;* — obàrvi nad oči.
Nadvišati se, šam se, *v. n. imp.* (str. 70. r. 10) sich heben über etwas, *levarsi sopra qualche cosa.*
Nadvor, *adv.* van, hinaus, *fuori (di moto).*
Nag, a, o, *adj.* gol, nackt, *nudo*
Najliše, *adv.* najviše, meistens, *massimamente, per lo piu*; navlastito, osobito, besonders, *specialmente.*
Naknaditi, dim (pravije nakladiti i naklasti), *v. a. perf.* ersetzen, *risarcire.*
Naknadjivati, djivam i djujem, *v. a. imp.* vidi Naknaditi.
Nalip, a, *m.* blauer Sturmhut, Eisenhütchen, *aconito (erba velenosa).*
Nalipati, pljem, *v. n. imp.* } (str. 106. r.
Nalipiti, im, *v. n. perf.* } 32), nahripiti, navaliti, anfallen, angreifen, *assalire, attaccare.*
Naliža (naleža), e, *f.* Finderlohn, Douceur, *dono che si dà al trovatore d' una cosa perduta.*
Namirati, ram, *v. a. imp.* (str. 19. r. 20) vidi Namiriti.
Namiriti (naměriti), rim, *v. a. perf.* (str. 60. r. 18), koga čim, lohnen, *ricompensare*; — komu što (str. 53. r. 8), verschaffen, *procacciare.*
Namitati se, am se, *v. n. imp.* sich aufdringen, *intrudersi, offerirsi con isfacciatezza.*
Nanašati, šam, *v. a. imp.* (str. 46. r. 14) što Nanositi.
Napeti, pnem, *v. a. perf.* anspannen, spannen, *stendere.*
Napiti, ijem (što ili čim komu), *v. a. & n. perf.* zutrinken, *bere alla salute di alcuno, far brindisi.*
Naprem, eš, e, vidi napriti.
Napriti (naprěti), prem, *v. n. perf.* što nalipiti, t. j. navaliti, anfallen, angreifen, *assalire.*
Naruč, a, *m.* (str. 47. r. 6) zajam, Anleihe, *prestito, imprestito.*
Nasladjivati, djujem, *v. a. imp.* (str. 63. r. 24) ergötzen, *dilettare, ricreare.*
Nava, e, *f.* (str. 105. 13) brod, tal. *nave,* Schiff.
Navadjati, am, *v. a. imp.* anleiten, zuleiten, *condurre.*
Navàrsit, a, o, *adj.* (Par. 15) osoran, ungeneigt, streng, *aspro, spietato.*
Navistiti (navěstiti), im, *v. a. perf.* verkündigen, *anunziare;* ankündigen, *intimare.*
Navlasto, *adv.* t. j. navlastito, besonders, *specialmente.*
Nazad, *adv.* zurück, *indietro*; hinten, *dietro* (str. 62. r. 2).
Nazadu, *adv.* (str. 54. r. 33) vidi Nazad.
Nazirati, ram, *v. a. imp.* (str. 87. r. 4), v. Nazriti.
Nazriti (nazrěti), nazrem, *v. a. perf.* sehen, *vedere.*
Nebog, a, o, *adj.* arm, bedauernswürdig, *povero.*
Nebore, *vocativ* od nebog, město nebože.
Neć, što nećeš.
Nehar, i, *f.* (str. 100. r. 26) Undank, *ingratitudine*; Ungnade, *disgrazia*; za nehar primiti, es übel nehmen, *avere per male.*
Neharan, rna, o, *adj.* undankbar, *ingrato.*
Nektar, a, *m.* pitje bogovah, Göttertrank, Nektar, *nettare.*
Nemoć, i, *f.* Krankheit, *malattia.*
Nemužat, a, o, *adj.* (s. 49. r. 25) neudat, ledig, Jungfer, *celibe, vergine.*
Neobičan, čna, o, *adj.* (str. 71. na dnu), verstellt, *sfigurato.*
Nepomnja, e, *f.* Unachtsamkeit, *inavvertenza*; Sorglosigkeit, *incuria.*

Nepomnjiv, a, o, *adj.* unachtsam, *inavveduto, distratto.*
Nepomnjivo, *adv.* unachtsam, *inavvedutamente.*
Nepošten, a, o, *adj.* unehrlich, *disonorato.*
Ner, *conj.* nego, sondern, *ma.*
Nesan, sna, *m.* das Wachen, *la veglia.*
Nespanje, a, *n.* vidi nesan.
Nestati, stanem, *v. a. perf.* nesastati (str. 51. r. 29), nicht begegnen, *non incontrare.*
Netjak, a, *m.* Schwestersohn (zum Onkel), *nipote dalla sorella (verso lo zio).* U robinji netjak reći će unuk, po talianskom *nipote*, koje znamenuje sinovca, netjaka i unuka.
Neuzmožan, žna, o, *adj.* (str. 61, r. 30) unmöglich, *impossibile.*
Nevišće, *adv.* nevěšto, unkündig, *imperitamente.*
Nevolja, e, *f.* (str. 83. r 19) Noth, *necessità.*
Nezahodan, dna, o, *adj.* »što si tu, goste nezahodni?« (str. 7. r. 10), warum bist du hier, o Gast, der du dich sonst nie verirrst? *perchè sei qui, o forestiere, che non suoli altre volte giammai sviarti?*
Nezdrav, i, *f.* t. j. bolest, Krankheit, *malattia*; u nezdrav upasti, (str. 63. r. 16), in die Krankheit verfallen, *cader in malattia.*
Nice, *adv.* (str. 70. r. 20) auf die Erde (mit dem Gesicht, mit den Augen), *abbasso, in terra (col viso).*
Nič, *adv.* (něšto), etwas, *un poco.*
Nić, (str. 26. r. 20) pokratjeno od nì ćeš iliti: niti ćeš.
Nidra (nědra), nidarah, *n. pl.* Busen, *seno.*
Niga (něga), e, *f.* Zartheit, *tenerezza.*
Nigdar,) *adv.* nie, *giammai, mai*
Nigdare,) *no.*
Nigovati (něgovati), gujem, *v. a. imp.* zärtlich pflegen, *aver tenera cura.*
Nikakor, *adv.* nikako, auf keine Art, *in niuna maniera.*
Niki, a, o, *adj.* (něki), ein, ein gewisser, jemand, *uno, alcuno.*

Nilo, a, *m.* Nil, rěka u Egiptu, Nilfluß in Egypten, *Nilo, fiume in Egitto.*
Nišati, am, *v. a. imp.* (str. 91. r. 8), nihati, ljuljati, lullen, wiegen, *cullare.*
Nišće, *adv.* ništa, nichts, *niente*; za nišće, um keinen Preis, *per niente.*
Nišćeta, e, *f.* (str. 60. r. 8) siromaštvo, nevolja, Noth, Armuth, Elend, *povertà.*
Ništo, | *adv.* 1) što něšto, etwas, *al-*
Ništor, | *quanto*; 2) što ništa, ništar,
Ništore, | ili ništare, nichts, *niente*
Nitkor, nikogar,) *m.* Niemand, *ni-*
Nitkore, nikogare,) *uno.*
Nizašto, *adv.* za ništa, wegen nichts, für nichts, *per niente.*
Nizoko, *adv.* nizko, tief, *profondamente.*
No, suvišna slovka, koja se někojim rěčim pridaje na koncu, i něznamenuje ništa, n. p. kadno, kakono, gděno itd.
Noćašnji, a, e, *adj.* von dieser Nacht, *di questa notte.*
Nohat, hta,) *m.* Nagel (an Fingern
Nokat, kta,) und Zehen), *unghia.*
Nošu, t. j. nosim.
Novcat, a, o, *adj.* nagelneu, *affatto nuovo.*
Novi Hvar, glavni grad na otoku Hvarskom, koi se danas prosto samo Hvar zove, Stadt Lesina, *città di Lesina.*
Noviti, im, *v. a. imp.* vidi ponoviti.
Nu, | *inter. adhortantis*, nun, wohlan, *orsù, sù via*: nu mi reci,
Nudir, | nudir procini (str. 59. r. 13).
Nuti, *interj.* nut, sieh da, *ecco.*

O.

Obaći,) obajdu ili obajdem, *v. n.*
Obajti,) *perf.* (obiti, obidem), umgehen, *circuire*; besichtigen gehen, *andar a vedere.*
Obal, bla, o, *adj.* lang und rund, cylinderförmig, *lungo e rotondo*, (lat. *teres*), *a guisa di cilindro.*
Obazriti se (obazrěti se), zrem se,

v. n. perf. sich umsehen, sich wenden, *voltar lo sguardo indietro.*
Obćiti, im, *v. n imp.* pflegen, *usare*; umgehen, *conversare.*
Obećaj, a, *m.* das Versprechen, *promessa.*
Obeza, e, *f.* (obveza), Verbindlichkeit, *obbligo.*
Običan, čna, o, *adj.* ugodan, angenehm, annehmlich, *piacevole, grato* (str. 8. r. 5; str. 51. r. 19; str. 63. na dnu; str. 71. na dnu).
Obijati, jam, *v. a. imp.* vidi Obiti.
Obilat, a, o, *adj.* reichlich, *abbondante.*
Obistraniti, im, *v. a. perf.* (str. 56. r. 33), obstraniti, obkoliti, umzingeln, *attorniare.*
Obitati, am, *v. a. perf.* (str. 65. r. 9), obětati, obećati, versprechen, *promettere.*
Obìtati, tam, *v. a. imp.* (str. 65. r. 13), obećavati, versprechen, *promettere.*
Obiti, bijem, *v. a. perf.* (str. 49. r. 8) klance, durchstreichen, durchstreifen, *scorrer, girar.*
Oblačac, čca, *m.* mali oblak, Wölkchen, *nuvoletta.*
Obladati, dam, *v. n. perf.* čim (str. 96. r. 32) besiegen, *vincere, superare.*
Obležati, žim, *v. n. perf.* unterliegen, *soggiacere.*
Obličiti, im, *v. a. perf.* bekannt machen, *palesare* (str. 26. r. 4); wahrnehmen, gewahr werden, *osservare*; — se, *v. n. & pass.* (st. 5. na dnu; Par. 214) bekannt werden, *scoprirsi.*
Obličje, a, *n.* Gestalt, Form, *forma, figura;* Gesicht, Miene, *aspetto, sembianza.*
Obličja, *n. pl.* vidi Obličje.
Obnaći se, adjem se, *v. n. & pass.* (str. 48. r. 16) beschieden werden, *darsi, accordarsi.*
Obrok, a, *m.* festgesetzte Zeit zum Essen, *tempo stabilito per mangiare;* —, (Par. 182) Gastmahl, Mahlzeit, *convivio, pasto.*
Obrov, a, *m.* Graben, *fosso.*
Obstraniti, im, *v. a. perf.* vidi Obistraniti.
Obstupiti, im, *v. a. perf.* umgeben, *circondare.*
Obuziti, im, *v. a. perf.* obezati ili obvezati, svezati, binden, *legare.*
Obzivati, am, *v. a. imp.* (str. 22. r. 27) den Rachen aufreißen um einen Gegenstand, als wenn man ihn verschlingen wollte, *andar spalancando la bocca attorno qualche cosa, come se se la volesse divorar.*
Ociriti, im (zube), *v. a. perf.* okesiti, ocěriti, die Zähne zeigen vor Lachen oder Weinen, *ridendo o piagnendo mostrar i denti*; —, *fig.* sterben, *morire* (str. 106. r. 10).
Očahtati, am, *v. a. perf.* (str. 108. r. 4) poderati, izderati, abnützen, *logorare, consumare.*
Očev, a, o, *adj.* (str. 53. r. 1) očin, Vater-, *del padre.*
Očititi, im, *v. a. perf.* očitovati, veröffentlichen, *palesare;* — se, *v. n. & pass.* bekannt werden, *divenir noto.*
Očitjati, tjam, *v. a. imp.* vidi očititi.
Oći, ojdem ili odjem, *v. a. perf.* ostaviti, stehen lassen, *lasciare, abbandonare.*
Oda, *praep.* što od, von, *da.*
Odagnati, odrenem, *v. a. perf.* (str. 57. r. 10) davon jagen, treiben, *discacciare.*
Odar, dra, *m.* Bett, *letto.*
Odbignuti se, nem se (komu), *v. n. perf.* (str. 18. r. 10) uteći, entfliehen, *fuggire.*
Odića (oděća), e, *f.* Kleidung, *vesti.*
Oddiliti (odděliti) se, lim se, *v. n. perf.* abreisen, *partire*; sich trennen, scheiden, *dividersi, staccarsi.*
Oditi (oděti), odijem, *v. a. perf.* umkleiden, *vestire.*
Odmiti, ijem, *v. a. perf.* abwaschen, *lavare.*
Odniknuti, nem, odnikao, *v. n. perf.* entwachsen, *crescer oltre misura*; —, (s. 99. r. 1) sich abwenden, *distornarsi.*
Odnositi, im, *v. a. imp.* forttragen, wegtragen, *portar via.*
Odpokloniti se, im se, *v. n. perf.* die Verbeugung erwiedern, *contracambiar l' inchino.*
Odpraviti se, lju se, *v. n. perf.* sich auf die Reise begeben, *mettersi in viaggio.*
Odpričiti, im, *v. a. perf.* aufriegeln, aufsperren, *aprire il catenaccio.*

Odrišiti, šim, *v. a. perf.* (str. 61. r. 31) razrěšiti, auflösen, enträthseln, *risolver, spiegare.*
Odsîvati, vam, *v. n. imp.* (str. 22. r. 28) suncu, den Schein, das Licht zurückwerfen, *riffletter la luce, risplender*; — zlatu (str. 16. r. 8) troß dem Golde glänzen, *risplender al pari d' oro.*
Odtišćen, a, o, *adj.* weggeschoben, *respinto.*
Odtudje, *adv.* odtuda, von da, daher, *di qua, quindi.*
Odustati, anem, *v. n. perf.* abstehen, abtreten, *desistere, astenersi;* — sanka (str. 56. r. 29), erwachen, *destarsi.*
Oduziti, im, *v. a. perf.* odvezati, losbinden, *slegare.*
Ogàrnuti, nem, *v. a. perf.* bedecken, einhüllen (mit dem Mantel), *coprire, velare (col mantello).*
Ogled, a, *m.* (str. 47. r. 26) Besichtigung, *esame oculare, rivista.*
Ohoditi, ohodim ili ohodju, *v. a. imp.* (str. 70. r. 8) ostavljati, vidi Oči.
Oholast, i, *f.* što oholost, Hoffart, *superbia.*
Oholia, e, *f.* oholost, Hoffart, *superbia, orgoglio.*
Oholjahti, a, o, *adj.* (str. 62. r. 24) ohol, hoffärtig, *orgoglioso.*
Oklopiti, im, *v. a. perf.* bepanzern, rüsten, *metter l' armadura, armar di corazza.*
Okol, a, *m.* (str. 81. r. 21) Länder-Kreis, *paesi* (lat. *orbis*).
Okoliš, a, *m.* (str. 96. r. 34) krug, Kreis, *circolo, circuito.*
Okon, a, *m.* konac (Par. 308), Ende, *fine;* Tod, *morte.*
Okusiti, kušu (sim), *v. a. perf.* kušati, kosten, *assaggiare.*
Omàrznuti (tko komu), nem, znuo i zao, *v. n. perf.* (str. 66. r. 3) verhaßt werden, *divenir esoso.*
Omaziti, im, *v. a. perf.* (str. 22. r. 16) omazati, beschmieren, *ungere.*
Omiliti, im, *v. n. perf.* lieb werden, *divenir caro.*
Omraza, e, *f.* Feindseligkeit, *inimicizia*; Haß, *odio.*
Onada, *adv.* onda, damals, dann, *allora.*
Onaki, a, o, *adj.* onakov, jener Art, jener Beschaffenheit, *di quella guisa.*
Ondeka, *adv.* ondě, dorten, *ivi.*
Opak, a, o, *adj.* verkehrt, schlimm, *perverso, pravo.*
Opašaj, a, *m.* debljina čověka u pasu (str. 74. r. 17), Gürtel, *cintura.*
Opirati, am, *v. a. imp.* prati, auswaschen, *lavare.*
Oplovit, a, o, *adj.* (str. 43. r. 21) vom Wasser umgeben, *circondato d' acqua* (*περίπλοος*).
Opojiti se, jim se, *v. r. perf.* sich berauschen, *inebriarsi.*
Oporučiti, im, *v. a. perf.* (str. 4. r. 17) vielleicht: weihen, widmen, *didicare?* oder: anvertrauen, *confidare?*
Oprava, e, *f.* (str. 97. na dnu) posó, Verrichtung, *affare, faccenda.*
Opravno, *adv.* (str. 106. r. 7) bereit, *in pronto.*
Orih (orěh), a, *m.* orah, Nuß, *noce*; Nußbaum, *noce.*
Oružan, žna, o, *adj.* Waffen-, *d' arme.*
Osići (oseći), čem, *v. a. perf.* abhauen, *tagliare.*
Osičen, a, o, *part.* od osići, abgehaut, *tagliato.*
Oskvàrniti, im, *v. a. perf.* bolje oskvàrnuti, nem, beflecken, bemakeln, *macchiare.*
Oslačati, am, *v. a. imp.* (str. 49. r. 10) osladjivati, versüßen, *raddolcire.*
Osladiti, im, *v. a. perf.* versüßen, *raddolcire*; laben, *ristorare.*
Osladjivati, djivam i djujem, *v. a. imp.* vidi Osladiti.
Osoba, *adv.* (str. 76. r. 2) napose, besonders, *specialmente, particolarmente*; einzeln, *a uno a uno.*
Osobojno, *adv.* (str. 43. r. 18) osobito, besonders, *specialmente.*
Ostajati, jem, *v. n. imp.* bleiben, *rimanere.*
Ostati, anem, *v. a. perf.* (str. 51.

r. 30) ostaviti, verlassen, *abbandonare.*

Ostinuti, nem, *v. n. perf.* (od ostidnuti ili ostudnuti), erkalten, *divenir freddo.*

Ostraviti se, im se, *v. n. perf.* (Par. 381) sich verlieben, *innamorarsi.*

Osud, a, *m.* Sentenz, Richterspruch, *sentenza.*

Osveta, e, *f.* Rache, *vendetta.*

Osvetiti, im, *v. a. perf.* rächen, *vendicare*; — se, sich rächen, *vendicarsi.*

Otaći, tadjem, *v. n. perf.* v. Otajti.

Otadjem, Otajdem, } vidi Otajti.

Otajti, otadjem ili otajdem, *v. n. perf.* (str. 65. r. 12) oditi, otići, weg gehen, fortgehen, *partire, andarsene.*

Otavan, vna, o, *adj.* (str. 83. na dnu) erquickt, *ricreato, confortato.*

Otići, otidem, *v. n. perf.* vidi otajti.

Oto, *pronom.* to, das, *ciò, questo, cotesto.*

Otogaj, *adv.* kaum, leise, *appena, superficialmente.* U pàrvom izdanju stoji štampano *otognaj*, ali ja mislim, da je ono štamparska pogrěška, buduć da niti sam kada čuo niti čitao rěči *otognaj*, a *otogaj* poznata je rěč u Vinodolu u tom znamenovanju. Ako nije od dubrovačkoga *tegnuti*? t. j. taknuti ili dirnuti.

Ovdeka, Ovdike, } *adv.* ovdě, hier, *qui.*

Ovid, a, *m.* latinski pěsnik, rodjen g. 42. prie Isusa. On je mnoga pisao, kao *a*) pretvore, *b*) turobne liste iz Ponta, *c*) ljubezne liste iliti Heroide itd. Onaj ljubezni list iliti heroida, što je naš Lucić preveo, nalazi se pod br. 16. Ovid, *Ovidio.*

Ovoj, *pronom.* ovo, dieß, *questo.*

Ozirati se, am se, *v. n. imp.* (str. 80. r. 15) sich umsehen, *voltarsi, guardar indietro, volger lo sguardo.*

Ozirom, *adv.* (str. 44. r. 4) in Rücksicht, *in riguardo.*

Ozriti se, ozrem se, *v. n. perf.* (str. 51. r. 5) vidi ozirati se.

Ozubiti se, im se, *v. n. perf.* zube pokazati, die Zähne zeigen, *mostrar i denti.*

P.

Paladinić Francisko, odkuda i što li je bio, nemogu znati: nu valja da je bio učen i znamenit čověk, kad mu je Lucić svoju Robinju posvetio.

Palas, inače Palada, e, *f.* u starih Gàrkah boginja mudrosti i krěposti vojničke; zove se takodjer drugimi imeni Minerva i Atina, Pallas, *Pallade.*

Paljati, am, *v. a. imp.* Wasser schöpfen, *attignere (acqua)*; — se, (str. 104. r. 29) gàrnuti se, strömen, sich versammeln, *concorrer, raunarci.*

Pariž, a, *m.* (inače Paris po gàrčki, a hàrvatski bi se pravie moglo izgovarati Parid), sin Prijama kralja trojanskoga u Frigii. O njem se pripověda ovako: Budući kraljica Hekuba s njim noseća, snivala je, da je rodila zublju, koja je zapalila i razsula svu Troju. Razžaljen sbog toga Prijam pojde da se savětuje s proročištem Apolonovim, što to znamenuje, i dobije odgovor, da će ovaj sin, koi mu se ima roditi, doněti rasap Troji. S toga zapovědi Prijam Hekubi, neka smakne ono děte, čim ga porodi. Rodivši Hekuba sina, i vidivši ga čudne lěpote, smiluje mu se, i dade ga na dojačtvo kraljevskim pastirom na gori Idi. Kad je narasó, bio je najpravičnii sudac medju svimi pravdaši, i tolik se je glas uzdigó od njegove pravice, da, pravdajući se Minerva, Junona i Venera za zlatnu jabuku, koju je boginja Nesloga pri jednom gošćenju bacila na stol s napisom: »Neka se da najlěpšoj,« pošlje ih Jupiter k Paridu, neka im su-

di. Boginje pojdu k njemu, a ovaj gorski sudac odsudi jabuku Veneri. — Budući se pak obnašlo, da je Parid sin Prijamov, bi prijet u kraljevsku palaču. Sada oruža otac 20 brodovah, i pošlje š njimi Parida, neka si ide po tetu Hesionu, koju su Gàrci bili oteli. Parid pojde, zaljubi se u Sparti u Jelenu i otme ju, sbog česa nastane rat, i svàrši se poslě 10 godinah s raspom trojanskim.

Parnaž, a, *m.* inače Parnas, jedna gora u Gàrčkoj, o kojoj se je vérovalo, da na njoj muze stanuju. Parnassus, *Parnasso.*

Parnažki, a, o, *adj.* od parnaža ili parnasa.

Pàrstenčac, čca, *m.* Ringlein, *anelletto.*

Paruč, na paruč (str. 47. r. 5) im Auftrag, *in commissione.*

Pàrvanji, a, e, *adj.* vorig, vorherig, *priore, antecedente.*

Pasji, a, e, *adj.* Hunds=, *di cane.*

Pasti, adem, *v. n. perf.* fallen, *cadere*; sich lagern, *coricarsi* (str. 56. r. 7).

Pasti se, adem se, *v. recipr.* što pasti, fallen, *cadere.*

Pav, a, *m.* (Par. 144) paun, Pfau, *pavone.*

Pazar, a, *m.* (str. 47. r. 25) tàrg, Marktplatz, *piazza*; Markt, *mercato.*

Pečal, i, *f.* briga, Kummer, *affanno.*

Pečaliti se (čim), lim se, (str. 63. r. 34) sich betrüben, *affannarsi.*

Peći, pečem, *v. a. imp.* (sunce koga) brennen, *bruciare.*

Pedipsa, pedipsan, pedipsati, što pedepsa, pedepsati itd. Strafe, *castigo.*

Pegaski, a, o, *adj.* dem Pegasus gehörig, *di Pegaso.* — Pegas je bio konj krilati, koi je bio poletio na goru Helikonu, pak udarivši kopitom o zemlju izvabi ondě živu vodu, koja se je poslě Hippokrena, t. j. konjsko vrělo zvala. Tko se napije ove vode, kaže se, da odmah postane pěsnik. Na tom konju je odande něki Belorofonat hotio poletěti na nebo, ali je pao stàrmoglav na zemlju, a konj je poletio sam na nebo, gdě su ga stavili u zvězde medju ribe i labuda.

Pehar, a, *m.* Becher, *coppa.*

Peljati, am, *v. a. imp.* leiten, führen, *menare.*

Penelopa, e, *f.* Ulisova, t. j. Odisejova žena, mati Telemahova, věrna svomu mužu, kralju od otoka Itake, koga cělih 20 lětah nije bilo doma. Kad su ju silili rodjaci, da se udá za drugoga, ona nesmijući protivit se očito, obeća da će se udati, kada satke platno, što ima na krosnih. A da to nikad nebude, razatkala bi svaku noć ono, što bi satkala ob dan. Penelope, *Penelope.*

Perast, a, o, *adj.* (str. 100 na dnu) mèsto krilat, beflügelt, *alato.*

Perivoj, a, *m.* vàrt (*περιβόλιον*), Garten, *giardino.*

Perla, e, *f.* biser, Perle, *perla.*

Peti (pěti), pojem, *v. a. imp.* što pěvati, singen, *cantare.*

Pića, e, *f.* hrana, od pitati, t. j. hraniti ili kàrmiti, Nahrung, *cibo.*

Pina (pěna), e, *f.* Schaum, *schiuma.*

Pir, a, *m.* svatba, Hochzeit, *nozze.*

Pisan (pěsan), sni, *f.* Gedicht, *poesia.*

Pisma (pěsma), e, *f.* Lied, *canzonetta.*

Pisnik (pěsnik), a, *m.* Dichter, *poeta.*

Pisnivac, vca, *m.* vidi pisnik.

Pišu (str. 84. na dnu), město pišem, od pisati.

Pîtati, am, *v. a. imp.* prositi, bitten, *pregare*; zahtěvati, iskati, verlangen, *richiedere.*

Pitomo, *adv.* (str. 6. r. 15) zahm, *mansuetamente.*

Platno, a, *n.* (str, 98. r. 16) Leinwand, *tela.*

Pleća, e, *f.* (str. 65. r. 12) město pleća, plećah, *n. pl.* Achsel, *le spalle.*

Plesati, šem, *v. n. imp.* tanzen, *ballare*; mit Füßen treten, *calcare, calpestar.*

Plesti, etem, *v. a. imp.* stricken, *lavorar a maglia*, mletački: *gucchiare.*

Plin (plěn), a, *m.* Beute, *bottino.*

Pobesiditi, im, *v. a. perf.* (str. 49. na dnu) reden, *discorrere*, *parlare.*

Pobiti, ijem (što čim), *v. a. perf.* posuti, uresiti, besäen, ausschmücken, *addobbare*, *fregiare*; nebo je zvězdami pobijeno.

Pobjen, a, o, *partic.* posut, město pobijen, vidi pobiti.

Pobluditi, im, *v. a. perf.* verirren, *far errare.*

Pobrajati, jam, *v. a. imp.* (Par. 127) od pobrojiti.

Počalo, a, *n.* vidi počelo.

Počan, *gerund. praet.* (str. 105. r. 19) od počati ili početi, što počanši ili počamši; »odande počan zemlju meću van,« von dorten angefangen, werfen sie die Erde hinaus, *di là comminciando ecc.*; »biše svakomu, počan od kralja, udražan« (str. 73. r. 34) vom Könige angefangen war er allen lieb, *comminciando dal rè, tutti gli volevano bene.*

Počati, počnem, počah, *v. a. perf.* što početi.

Počel, a, *m.* (str. 96. r. 2) město počelo.

Počelo, a, *n.* (str. 47. r. 21) početak, Anfang, *principio.*

Počitati, am, *v. a. imp.* poštovati, verehren, *onorare.*

Poći zaman, zu Grunde gehen, umsonst aufgehen, *andar in malora.*

Podhàrvati, vam, *v. a. perf.* bezwingen, einnehmen, *espugnare.*

Podhiban, bna, o, *adj.* heimtückisch, arglistig, *maligno*, *falso.*

Podirati, rem, *v. a. imp.* reißen, *strappare, sbranare.*

Podjaman, mna, o, *adj.* aufsätzig, falsch, *infesto, falso.*

Podjamnik, a, *m.* heimlicher Feind, der einen zu untergraben sucht, *un uomo astuto ed infesto.*

Podkladati, am, *v. a. imp.* unterwerfen, *sottomettere.*

Podkov, i, *f.* (str. 108. r. 4) město podkova, e, *f.* Hufeisen, *ferro da cavallo.*

Podobati se, am se, *v. n. imp.* (str. 61. na dnu) pristojati se, geziemen, *convenire.*

Podplat, a, *m.* Fußsohle, *pianta del piede.*

Podstrizati, zam, *v. a. i.* od podstrići, mit der Schere unterhalb kürzer machen (z. B. ein Kleid), *tagliar colle forbici il soverchio di sotto.*

Podvići, vignem, *v. a. perf.* vidi Podvizati.

Podviti, vijem ruke, t, j. prekàrstiti je, staviti na križ, die Hände ins Kreuz legen, *metter le mani in croce.*

Podvizati, žem, *v. a. imp.* heben, *levare*; — se, sich heben, aufstehen, *alzarsi.*

Poganski, a, o. *adj.* den Heiden gehörig, *appartenente ai pagani.*

Poganstvo, a, *n.* das Heidenthum, *paganesimo.*

Pogàrditi, im, *v. a. perf.* verachten, *disprezzare*; beschimpfen, *strapazzare.*

Poglavit, a, o, *adj.* hauptsächlich, vornehm, *principale*; — čověk, ein ansehnlicher Mensch, *uomo cospicuo.*

Pogojiti, im, *v. a. perf.* (str. 69. r. 8) fett machen, mästen, *ingrassare.*

Pogruziti se (meu vali), im se, *v. n. perf.* (str. 94. r. 10); sich niedersenken, untersinken, *sommergersi.*

Pohit, a, *m.* Begehren, *cupidigia*; *brama, desiderio.*

Pohîtati, am, *v. n. perf.* (str. 90. r. 21) pohîtiti, pospěšiti, sich beeilen, *affrettarsi.*

Pohitati, am, *v. n. imp.* (str. 81. r. 22) posigati, mašati se, die Hand strecken, greifen, *sporger la mano*, *comprendere, arrivare*, v. Pohititi.

Pohititi (pohvatiti), tim ili pohitju, *v. a. imp.* (str. 83. r. 20) pograbiti, primiti, ergreifen, *prendere.*

Poj, t. j. pojdi (str. 67. r. 7) geh, *va.*

Pojati, pojamem (i pojmem?), *v. a. perf.* uzeti, nehmen, *prendere*; — se (str. 61. r. 13), t. j. primiti se, ergreifen, *appigliarsi.*

Pojem, eš, e, (str. 64. r. 28) t. j. pěvam, vidi peti.
Pokàrzmati, am, *v. n. perf.* pošten-tati, verweilen, *induggiare.*
Pokojiti, im, *v. n. imp.* (str. 47. r. 2) u miru biti, mirovati, friedlich leben, im Frieden sein, *esser in pace*; —, (str. 69. r. 7) počinuti, rasten, *riposare.*
Pokolu, *conj.* pokle, nachdem, *poichè.*
Pokriliti, im, *v. a. perf.* pokriti, mit Flügeln bedecken, *coprir d' ale.*
Pokrov, a, *m.* krov, Dach, *tetto;* Deckel, *coperto.*
Pol (i), *f.* (str. 81. r. 22) pola, po-lovica, polovina, Hälfte, *metà.*
Polatiti, im, *v. a. perf.* (str. 73. r. 16) potěrati, etwas jagen, *inseguir alquanto.*
Poldnjeni, a, e, *adj.* Mittags=, *di mezzodi.*
Pomistiti se, stim se, *v. n. perf.* sich rücken, den Standort verändern, *muoversi.*
Pomišljaje, *gerund.* (str. 64. r. 3) *m.* pomišljajuć, wähnend, *pensando, immaginando.*
Ponašati se, šam se, *v. n. imp.* (str. 47. na dnu) ponositi se, stolz sein, *superbire.*
Ponavljati, am, *v. a. imp.* vidi Ponoviti.
Ponik, a, *m.* das Niederschlagen der Augen (zur Erde), *abbassamento degli occhi in terra*; Herablassung, Niederlassung des Kopfes, *calamento della testa*; ponikom, abwärts, hinab, *all'ingiù* (str. 54. r. 24).
Poniti (poněti, ponesti), ponesem, *v. a. perf.* tragen, *portare*; —, (str. 100, r. 23) stolz machen, *far superbo.*
Ponoviti, vim, *v. a. perf.* erneuern, *rinovare.*
Popeljati, am, *v. a. perf.* povesti, führen, *condurre.*
Popratiti, tim, *v. a. perf.* provesti, geleiten, begleiten, *scortare, condurre.*
Popuzljiv, a, o, *adj.* (str. 89. r. 34) schlüpferig, *lubrico.*
Porabiti, im, *v. a. perf.* (str. 80. r. 4) u robstvo metnuti, unterjochen, in die Knechtschaft bringen, *soggiogare, metter in ischiavitù.*
Porat, rta, *m.* luka, Hafen, *porto.*
Poraz, a, *m.* Vernichtung, *esterminio*; Niederlage, *sconfitta.*
Poraziti, im, *v. a. perf.* schwer verwunden, *ferire, piagare gravemente* (str. 108. r. 11).
Poreda, *adv.* redom, nach der Reihe, *ordinatamente.*
Poshitati, tam, *v. a. perf.* (str. 65. r. 10) pobacati.
Poslišati, šam, *v. a. perf.* (str. 60. na dnu) što poslušati.
Posoba, e, *f.* (str. 80. r. 11). Meni je rěč u nas nepoznata. Kod Rusah *posob* i *posobje* znači što pomoć, Hülfe, Hülfsmittel, *sollievo, mezzo.*
Pospih, a, *m.* pospěh, hitnja, Eile, Schnelligkeit, *fretta.*
Postilja (postělja), e, *f.* Bett, *letto.*
Postupiti, im, *v. n. perf.* (str. 56. r. 23) koračiti, einen Schritt machen, *far un passo.*
Posuti, spem, *v. a. perf.* bestreuen, *asperger.*
Posvistiti, im, *v. a. perf.* (str. 99. r. 19), belehren, warnen, *assenare, istruire.*
Posvititi, posvitju, *v. n. perf.* posvětiti, leuchten, *far lume.*
Posvojiti, im, *v. a. perf.* sich aneignen, erobern, *occupare.*
Poštiti, ijem, *v. a. perf.* (str. 101. r. 14) poštovati, ehren, *onorare.*
Pot, a, *m.* (Par. 180) znoj, Schweiß, *sudore.*
Potajan, jna, o, *adj.* geheim, *secreto.*
Potira (potěra), e, *f.* das Nachsetzen dem Feinde, *l' inseguimento di nemico*; die nachsetzende Streitmacht, *armati, che inseguono il nemico.*
Potišćati, potišćem, *v. n. imp.* unterdrücken, *deprimer*; stoßen, schieben, *spignere.*
Potišten, a, o, *adj.* unterdrückt, *depresso*; niedrig, *vile.*

Potiti se, tim se, *v. n. imp.* (str. 45. r. 11) znojiti se, schwitzen, *sudare.*
Potočiti, im, *v. a. perf.* spustiti, herablassen, *abbassare, calare.*
Potok, a, *m.* Bach, *torrente, ruscello*; Canal, *canale.*
Potratiti, im, *v. a. perf.* (vrěme) zubringen, *passare*; vernichten, *esterminare*; verzehren, verbrauchen, *consummare.*
Potušiti, im, *v. a. perf.* unterdrücken, *sopprimere.*
Poutišati, šam, *v. n. perf* (str. 60. r. 33) město utišiti se; poutišaj, t. j. utiši se.
Poviditi, dim, *v. a. perf.* što pověditi i povědati.
Povoljno, *adv.* (str. 11. r. 24) dobrovoljno, freiwillig, *volontariamente.*
Povrat, a, *m.* Rückkehr, *ritorno*; da mi je na —, ili da bi mi na —, hätte ich neuerdings zu wählen, wenn ich jetzt in dem Falle wäre, *se ora fosse in quella situazione.*
Pozabiti, im, *v. a. perf.* zaboraviti, vergessen, *dimenticare.*
Pozaći, djem, } pozašao, *v. n. perf.*
Pozajti, jdem, } (str. 64. r. 12) den Weg verlieren, sich verirren, *sviare.*
Pozaviditi, im, *v. n. imp.* (str. 86. r. 8), v. Zaviditi.
Pozinuti, nem, *v. a. perf.* (str. 107. r. 24) pogutnuti, verschlingen, *inghiottire.*
Poziraj, a, *m.* pogled, Blick, *sguardo*; vidi Pozor.
Poziraje, *gerund.* pozirajuć, gledajuć, vidi Pozirati.
Pozirati, am, *v. a. imp.* gledati, schauen, blicken, *guardare, rimirare.*
Poznije, *adv. comparat.* od pozno, später, *più tardi.*
Pozno, *adv.* kasno, spät, *tardi.*
Pozor, a, *m.* (str. 8. r. 2) pogled, Blick, *sguardo.*
Pozriti (pozrěti), pozrem, *v. a. perf.* (str. 58. na dnu) što pogledati.
Požriti požerem, *v. a. perf.* fressen, *divorar.*
Prah, a, *m.* Staub, *polvere*; — puškeni, Schießpulver, *polvere d' armi da fuoco.*
Prav, *adv.* što pravo, recht, *giustamente.*
Praviti, vim i pravlju, *v. a. imp.* povědati, kazati, erzählen, *raccontar.*
Pravlju, město pravim, (str. 61. r. 1) ich sage, erzähle, *dico, racconto.*
Praznovati, nujem, *v. n. imp.* dangubiti (str. 107. r. 3) müßig stehen, *star ozioso.*
Pražiti, žim, *v. a. imp.* žeći, žgati, brennen, *bruciare.*
Prebroditi, dim, *v. a. perf.* überschiffen, *trasportar in nave.*
Prèdati, am, *v. n. imp.* (str. 109. r. 15) dàrhtati, zittern, *tremare.*
Preden, a, *m.* (str. 11. r. 27) što predeno, a, *n.* Strähne, *mattassa.*
Prednji, a, e, *adj.* voriger, *anteriore.*
Predubsti, bem, *v. a. perf.* (str. 46. r. 12) m. produbsti, durchgraben, *scavare.*
Prehiniti, im, *v. a. perf.* hintergehen, täuschen, *ingannare, sedurre.*
Prekročiti, im, *v. a. perf.* (str. 107. r. 26) überschreiten, mit auseinander gestreckten Füßen über etwas stehen, *far un passo oltre qualche cosa, star a piedi slargati su qualche cosa.*
Preljut, a, o, *adj.* (str. 97. r. 15) grausam, *crudele.*
Prem, *adv.* doisto, wohl, *bene.*
Premàrli, a, o, *adj.* (str. 69. r. 10) — od glada, heißhungrig, *avente la fame canina.*
Premedan ,dna, o, *adj.* presladak, übersüß, *dolcissimo.*
Premoći, premogu i premorem, *v. a. perf.* nadjačati, überwältigen, *superare, vincere.*
Preobuka, e, *f.* Umkleidung, *travestimento.*
Preplaviti, im, *v. a. & n. perf.* prebroditi, überschiffen, *trasportare in nave*; sich überschiffen, *tragittare, trasportarsi (in nave).*
Preplaviti se, vim se, *v. n. perf.* (str. 74. r. 12) v. Preplaviti.

Prezali, a, o, *adj.* sehr böse, *cattivissimo, pessimo.*

Pri, *adv.* prije, eher, vor, *pria, prima.*

Priča, e, *f.* (str. 82. r. 20) zaprěka, Hinderniß, *ostacolo.*

Pričàti, čnem, *v. a. perf.* što pričeti, anfangen, *comminciare.*

Pridàrt, a, o. *adj.* halb verrissen, abgenutzt, *logoro*; gebrochen, *rotto, franto.*

Pridavati, am, *v. a. imp.* (str. 18. r. 14) pravije predavati, übergeben, *render consegnar.*

Pridnji, a, e, *adj.* vidi prednji.

Prigoda, e, *f.* Vorfall, Ereigniß, *caso, avvenimento.*

Prijam, a, *m.* (Par. 1) kralj od Troje, a muž Hekubin; imao je pedeset sinovah i više kćerih, a to stranom od svoje zakonite žene, a stranom od službenicah. Najglasovitii su mu sini bili Parid i Hektor, zatim Polidor, Helen, Deifob i Esak (*Aesacus*), a kćeri: Kassandra i Iliona; Priamus, *Priamo.*

Prijati, prijamem (i prijmem?) *v. a. perf.* što prijeti.

Prijazan, zni, *f.* prijateljstvo, Freundschaft, *amicizia.*

Prijaznovati, nujem, *v. n. imp.* prijateljevati, in Freundschaft leben, *star in amicizia.*

Prikazati, žem, *v. a. perf.* (str. 91. r. 4) darovati, podariti, schenken, *donare*; — (str. 100. r. 8), vorstellen, *rappresentare.*

Prikladati se, am se, *v. n. imp.* (str. 66. r. 25) pristojati se, sich schicken, *convenire.*

Prikor, a, *m.* Tadel, *rimprovero*; Spott, *scherno, ludibrio.*

Prikresti se, dem, se, *v. a. perf.* što prikrasti se, verstohlens herbeischleichen, *avvicinarsi furtivamente.*

Prima, *praep.* prama i prema, gegen, *verso.*

Primiliti, im, *v. a. perf.* lieblich machen, *render aggradito*; hrabrost otca moga je kralja k sebi primilila (str. 50. r. 14), die Tapferkeit meines Vaters zog sich die Liebe des Königs zu, *il valor del mio padre attirossi l' amor del rè*; — se, sich einschmeicheln, *insinuarsi con lusinghe.*

Prinicati, čem, *v. n. imp.* (str. 83. r. 21) prigibati glavu, den Kopf herablassen, niederlassen, *abbassare, calar il capo.*

Prionuti (za što), nem, *v. n. perf.* prihvatiti se, prilěpiti se, kleben, *appiccarsi*; ergreifen, *appigliarsi.*

Pripivati (pripěvati), vam, *v. a. p.* } mitbesingen, *cantar insieme.*
Pripîvati (pripiêvati), vam, *v. a. i.* }

Pripriti, idem, *v. n. perf.* v. Priti.

Prisegnuti se, nem se, (Par. 343) schwören, *giurare.*

Pristal, a, o, *adj.* schön, artig *avvenente.*

Pristati, anem, *v. n. perf.* (str. 65. r. 1) beistimmen, beipflichten, *acconsentire.*

Pristâti (pravije pristojati), pristojim, *v. n. imp.* (str. 83. r. 33) geziemen, *convenire.*

Priša, e, *f.* (str. 70. r. 9) Eile, *fretta.*

Priti, pridem, *v. n. perf.* dojti, kommen, ankommen, *venire, arrivare.*

Priti se (prěti se), prem se, *v. n. imp.* (Par. 395) pravdati se, rechten, *litigare*; streiten, *contendere.*

Prititi (prětiti), im, *v. n. imp.* groziti se, drohen, *minacciare.*

Priurešiti, im, *v. a. perf.* noch mehr verschönern, *vie più abbellire.*

Probirati, rem, *v. a. imp.* (Par. 141) od probrati, auswählen, *sceglie-re.*

Procinjivati, njujem, *v. a. imp.* cěniti, schätzen, *estimare.*

Proctiti, ctim, *v. n. perf.* (str. 10. r. 8) procvasti, anfangen zu blühen, *comminciar a fiorire.*

Procvitati, am, *v. n. imp.* vidi proctiti.

Prodol, a, *m.* (str. 22. r. 5) Thal, *valle.*

Produmisliti se, im se (čim), *v. n. perf.* (str. 52. r. 6) žalostiti se, sich kränken, *affliggersi.*

Prohira, e, *f.* (str. 50. r. 8) licemĕrstvo, lukavština, vuhvenstvo, Verstellung, List, *dissimulazione.*
Prohoditi, dim, *v. a. imp.* (str. 72. na dnu) prolaziti, passiren, *passare.*
Proletiti (proletĕti), tim, *v. n. perf.* durchfliegen, *volar oltre*; —, *fig.* durchgehen, passiren, *passar oltre*; —, *v. a. perf.* (str. 62. r. 27) strĕlom, durchbohren, *passare.*
Prolitati, am, *v. n. imp.* vidi proletĕti.
Prominiti (promĕniti), im, što za što (str. 62. r. 8), i što na čem (str. 8. r. 12; str. 9. r. 8) vertauschen, *cambiare.*
Promirati (promĕrati), am, *v. a. imp.* promĕriti, messen, durchmessen, *misurare.*
Proniknuti, nem, *v. n. perf.* prorasti, aufkeimen, *germogliare.*
Pronitjivati se, tjujem se, *v. r. imp.* od pronititi se (str. 58. r. 32), sich anfachen, *avvamparsi.*
Propasti, dem, *v. n. perf.* durchfallen, zu Grunde gehen, *cascare, rovinarsi*; —, *v. a.* (str. 18. r. 1) probiti, durchstechen, *trafiggere, trapassare.*
Proplatiti, tim, *v. a. perf.* (str. 98. r. 30) durchbohren, *trafiggere.*
Propustiti, tim, *v. a. perf.* durchlassen, vorbeilassen, *tralasciare.*
Prorizati (prorĕzati), žem, *v. a. perf.* durchschneiden (mit einem Messer), *tagliar oltre per oltre.*
Prosipati, pam, *v. a. perf.* (str. 69. r. 21) što prosuti, verschütten, *spandere.*
Prositi se, sim se, *v. r. i.* (str. 66. r. 19) hotĕti se, sich gehören, *convenire, richiedersi.*
Proteći, čem, *v. a.* & *n. perf.* (str. 57. r. 13) durchlaufen, *percorrere.*
Protiviti, im, *v. n. imp.* što protiviti se, widerstehen, *resistere.*
Protivšćina, e, *f.* (Par. 402) protivština, Widerwärtigkeit, *avversità.*
Prozriti (prozrĕti), zrem, *v. a. perf.* durchsehen, durchblicken, *veder a traverso.*
Prud, a, *m.* (str. 50. r. 12) korist, Nutzen, Vortheil, *utile, pro, vantaggio.*
Pruditi, dim, *v. n. imp.* nützen, *giovare, essere utile.*
Prudno, *adv.* nützlich, vortheilhaft, *vantaggiosamente.*
Prut, a, *m.* deblja šiba, Ruthe, Gerte, *verga, bacchetta.*
Psiti, psim, *v. n. imp.* (str. 85. r. 18) schmeicheln, übertrieben loben, *adulare, lusingare.*
Psost, i, *f.* Schimpf, *ingiuria, oltraggio.*
Pucati, cam, *v. n. imp.* (Par. 187) bersten, *crepare.*
Puškar, a, *m.* vojnik, što pušku nosi, Füsilier, *fuciliere.*
Put, a, *m.* (str. 50. r. 17) način, Art, *maniera, guisa.*
Put, i, *f.* Leib, Menschenfleisch, *corpo, carne (umana).*
Puziti, im, *v. n. imp.* kriechen, *serpeggiare.*

R.

Raba, e, *f.* Magd, Sklavin, *serva, schiava.*
Rabiti, im, *v. n. imp.* (str. 80. r. 3) truditi se, sich bemühen, *affaticarsi*; —, *v. a.* arbeiten, *lavorare.*
Račiti, im, *v. n. imp.* dostojati se, račiti se, geruhen, *degnarsi.*
Rad, *adv.* gern, *di buon grado, volentieri*; —, *adj. indecl.* v. Rad, a, o.
Rad, a, o, *adj.* — biti (str. 75. r. 29), gern mögen, wünschen, *volere*; n. p. ja sam rad, ich möchte gern, *vorrei con piacere.*
Rakoliti se, im se, *v. n. imp.* (str. 68, r. 12) tugovati, klagen, *rammaricarsi*; od talianskoga *rancurarsi?*
Rat, i, *f.* što rat, a, *m.* Krieg, *guerra.*
Razamčati, am, *v. a. perf.* rĕč sastavljena od *raz* ili *raza* i *m'čati*, što znači otimati, dakle razgrabiti, razoteti, mit Gewalt nehmen, entreißen, *rapire.*

Razaviditi, im, *v. a. perf.* razviděti, besichtigen, beschauen, *guardar attentamente, esaminare.*
Razbaljati, am, *v. a. imp.* (str. 62. r. 16) krank machen, *far malato*; od razboleti.
Razbijati se (u sebi), am se, *v. n. imp.* (str. 4. r. 7) unschlüssig sein, *esser irresoluto.*
Razbiti se, ijem se, *v. r. i.* abstehen, abtreten von dem Vorsatze, *desister dal proposito.*
Razbluditi, im, *v. a. perf.* razmaziti, verweichlichen, verzärteln, *render molle, effeminato.*
Razbor, a, *m.* razum, Verstand, *discernimento.*
Razgovor, a, *m.* Unterhaltung, *divertimento.*
Razjaziti se, im se, *v. a. perf.* (str. 6. r. 6) n. p. rana, zemlja, sich öffnen, auseinandergehen, *aprirsi, spalancarsi, dilatarsi (detto di piaga ecc.)*
Razjiditi (razjěditi), im, *v. a. perf.* razljutiti, razsàrditi.
Razkoša, e, *f.* Vergnügen, Ergötzung, *diletto, piacere.*
Razkošiti se, im se *v. r. i.* (Par. 139), sich den Vergnügungen übergeben, *deliziarsi.*
Razlik, a, o, *adj.* verschieden, *differente.*
Razlog, a, *m.* (str. 4. r. 16) ruka ili vàrsta, Art, Gattung, *qualità.*
Razložno, *adv.* vernünftig, *con ragione.*
Razmaknuti se, nem se, *v. r. p.* (Par. 71) razrěšiti se, sich auflösen, *sciogliersi.*
Razmàrsiti, im, *v. a. perf.* aufwickeln, loswickeln, *sviluppare*; — grěhe, die Sünden verwischen, *cancellar i peccati.*
Razmi, *praep.* van, izvan, außer, *fuor di.*
Razmirje, a, *n.* nemir, Unfriede, Krieg, *guerra.*
Razpan, *part. gerundiv. praet.* od razpeti, razpnem ili razapnem, što razpanši, nategnuvši: »i (ljubav) razpan luk neće moć jur obladat ženski puk« (str. 102. r. 1) und nachdem Amor den Bogen gespannt haben wird, d. h. mit gespannten Bogen, *avendo teso l' arco, coll' arco teso.*
Razpàrtiti se, tim se, *v. r. p.* raztovariti se, sich entladen, *scaricarsi.*
Razpleće, a, } *n.* Schultern, *le spalle.*
Razplećje, a, }
Razsedlati, am, *v. a. perf.* absatteln, *disellare, levar la sella.*
Raztàrkan, a, o, *part.* (str. 82. r. 12) zerstreut, *dissipato.*
Raztàrkati, kam, *v. a. perf.* zerstreuen, *dissipare, dispergere.*
Razticati, čem, *v. a. imp.* (str. 10. r. 29) zerreißen, *lacerare.*
Razumiti čemu, město razuměti što, verstehen, *capire, intendere.*
Razumnik, a, *m.* Weiser, *savio.*
Razzidati, djem, *v. a. perf.* eine Mauer niederreißen, *demolire.*
Razzivati, am, *v. a. imp.* razglabati čeljusti, den Rachen aufsperren, *andar aprendo la bocca.*
Razžaliti se, im se, (komu na što) *v. n. perf. impers.* (str. 85. r. 19) dati se na žao, leid werden, *rincrescere.*
Resa, e, *f.* Franse, *frangia.*
Rič, i, *f.* stvar (str. 8. r. 9) Sache, Ding, *cosa.*
Ričca, e, *f.* Wörtchen, *paroletta.*
Rih (rěh), t. j. rekoh, od riti ili reći.
Ris, a, *m.* Luchs, *lince.*
Riti (rěti, reći), rečem, *v. a. perf.* sagen, *dire.*
Riti, rijem, *v. a. imp.* (str. 87. r. 29; str. 106. r. 15) kopati, graben, hauen, *zappare.*
Rizu, na rizu (str. 61. r. 18), nemogu dosěći, što je.
Rob, a, *m.* Sklave, *schiavo.*
Robinja, e, *f.* Sklavin, *schiava*; — Robinja našega Lucića veli da je bila kći bana Vlaska (str. 55. r. 13), a unuka bana Blaža Majera (str. 73. r. 28; str. 74. r. 7). Od Vlaska bana u historii neima traga, a Blaž Majer nije imao dětce neg jedinu kćer Beninju, koju je udao za Pavla Kiniža, t. j. kneza Brankovića. Od ovuda se vi-

di, da Lucić nije mnogo mario za historiu, premda je pisao stvar novu za onda

Roda, e, *f.* } bolje Rod, a, *m.* otok
Rodi, a, *m.* } u arkipelagu gàrčkomu, Insel Rhodos, *Rodi (isola).*

Rodioti, tah, *m. pl.* bolje Rodjani, die Einwohner von Rhodos, *rodioti, abitanti di Rodi.*

Rodiotski, a, o, *adj.* rodski, von Rhodos, *di Rodi*; — otok, die Insel Rhodos, *isola di Rodi.*

Rok, a, *m.* (str. 97. r. 22) Termin, *termine*; —, (str. 9. r. 5) udes, srěća, naměra, Schicksal, *destino, sorte*; »da bi se š njim stala gdi roci kojimi« (str. 71. r. 28) wenn du zufälligerweise mit ihm zusammen kämest, *se tu lo incontrassi a caso.*

Rota, e, *f.* Eid, Schwur, *giuramento.*

Rugo, a, *n.* (str. 61. r. 22); Spott, *schernimento*; vàrći na — (str. 63. r. 3) verspotten, *schernire.*

Ruho, a, *n.* (str. 57. r. 32) Anzug, Kleider, *vestito, le vesti.*

Ruka, e, *f.* Hand, *mano*; vàrsta, (str. 80. r. 28) Art, Gattung, *specie.*

Rumenjahan, hna, o, *adj.* lěpo rumen.

Rupa, e, *f.* (str. 106. r. 34) Loch, *buco.*

Rus, a, o, *adj.* pridavak glave, vlasih, kosah i brade.

Rusag, a, *m.* (Par. 393) što orsag, zemlja, Land, *paese.*

Ružiti, im, *v. a. imp.* (str. 60. r. 8) gàrditi, verspotten, beschimpfen, *schernire.*

S.

S (sa), *praep.* n. p. s prozora, vom Fenster weg, oder vom Fenster herab, *dalla fenestra;* s drugu stran, m. s druge strane, von der andern Seite, anderseits, *d' altra parte.*

Sabin, a, *m.* (str. 94. r. 30) Něki latinski pěsnik, A. Sabin, pisao je odgovore na Heroide Ovidove (od tih odgovorah nalaze se još samo tri, t. j. odgovor na 1., 2. i 5. heroidu), pak valja da je i Martinčić napisò koi odgovor na koju Lucićevu ljubeznu pěsmu, kad ga zove svojim Sabinom.

Sag, a, *m.* Teppich, *tappetto.*

Saj, sa, se, *gen.* sega, se, sega, *pronom.* dieser, *questo.*

Sakriti, ijem, *v. a. perf.* što skriti.

Samotati, am, *v. a. perf.* (str. 66. r. 21) smotati, sviti, einwickeln, einwinden, *involger, avvolger.*

Sanak, sanka, *m.* (str. 56. r. 29) što san, Schlaf, *sonno*; Traum, *sogno.*

Sàrp, a, *m.* Sichel, *falciula.*

Saspiti, im, *v. n. perf.* (str. 54. r. 7; str. 81. r. 34) aushauchen, aussterben, *espirare.*

Saspivati, am, *v. n. imp.* (str. 81. r. 16) vidi saspiti.

Sat, *num.* sto, hundert, *cento.*

Satvoriti, rim, *v. a. perf.* (str. 108. r. 14) učiniti, verüben, machen, *fare, comettere.*

Sbiti se, ijem se, *v. n. perf.* werden, geschehen, *divenir.*

Sbor, a, *m.* Versammlung, *adunanza*; Rath, *consiglio.*

Sebar, bra, *m.* (Par. 111) gemeiner Mensch, *uomo ordinario.*

Segalitnji, a, e, *adj.* dießjährig, heurig, *di questo anno.*

Senj, a, *m.* grad hàrvatski, na moru, u ono vrème jako bogat i slavan; Stadt Zeng, *Segna.*

Selo (str. 104. na dnu), m. silo (sèlo), vidi sisti.

Sgadjati se, djam se, *v. r. i.* (str. 87. r. 32) sich treffen, sich ereignen, *accadere, avvenire.*

Sgara, *adv.* sgora, odsgora, von oben, *di sopra.*

Sgibal, bla, o, *adj.* (str. 58 r. 32; str. 103. r. 6) sginut, umgekommen, zu Grunde gegangen, *perito (da perire).*

Sginutje, a, *n.* vidi zginutje.

Sgodati se, am se, *v. n. perf.* sgoditi se, geschehen, vorfallen, *accadere, avvenire.*

Sgoditi, im (komu), *v. n. perf.* (str. 70. r. 4) t. j. ugoditi, po volji

učiniti, Gefälligkeit erweisen, den Gefallen thun, *compiacere*.
Sgodjaj, a, *m.* (str. 58. r. 17) Gefallen, *compiacimento*.
Sgon, a, *m.* (str. 89. r. 1) Zusammentreibung, *lo spingimento di più cose insieme*.
Sgubiti, im, *v. a. perf.* izgubiti, verlieren, *perdere*.
Sharati, am, *v. a. perf.* vernichten, *distruggere*.
Shoditi, im, *v.a.p.* (str.46.r.10) proći, durchgehen, durchwandern, *passar per*.
Sidati (sědati), dam, *v. n. imp.* sich setzen, *mettersi a sedere*; vidi Sisti.
Sidro, a, *n.* Anker, *ancora*.
Sigati, am, *v. a. imp.* dosizati, reichen, erreichen, *arrivare*.
Silovati, lujem, *v. a. imp.* zwingen, nöthigen, *sforzare*.
Sinj, a, e, *adj.* schwarz, dunkel, *nero*, *oscuro*; »tko bilo zna dilit od sinja« (str. 66. r. 17), wer das Weiße vom Schwarzen unterscheiden kann, *chi sa distinguer il bianco dal bruno*.
Sinočke, *adv.* sinoć, gestern Abends, *jeri sera*.
Sisti (sěsti), sidem, *v. n. perf.* sich setzen, *mettersi a sedere*; — komu u oku (str. 104. na dnu), jemand in die Augen stechen, *dar nell' occhio ad alcuno*.
Sitan, tna, o, *adj.* klein, kleinkörnig, *minuto*; *fig.* — kruh (str. 72. r. 20), načet, razlomljen, sdrobljen, angegänzt, angefangen, *manomesso*, *incomminciato*.
Sjahati, šem, *v. a. perf.* (str. 101. r. 31) überwältigen, unterwerfen, *sottomettere*.
Sjati, sjamem, *v. a. perf.* einnehmen, fassen, *comprendere*, *contenere*.
Skazan, zni, *f.* (str. 56. r. 30) Erscheinung, Phantasma, *visione*, *fantasima*.
Skender, a, *m.* (str. 66. r. 29) vàrsta haljine, Art Kleidungsstückes, *sorta di vesta*.
Sklad, a, *m.* Harmonie, Eintracht, *concordia*, *armonia*.
Skladanje, a, *n.* das Reimen, die Reime, Verse, *verseggiare*, *rime*, *versi*.
Skočan, čna, o, *adj.* (str. 73. r. 33) flink, *lesto*, *svelto*.
Skončanje, a, *n.* Ende, *consumazione*, *fine*.
Skončavati, čajem (m. skončavam), *v. a. imp.* verzehren, vernichten, *consumare*, *distruggere*; — se, sich zu Grunde richten, *distruggersi*; sich grämen, *affannarsi*.
Skončina, e, *f.* (str. 73. r. 19) Ende, Tod, *fine*, *morte*.
Skoreniti, im, *v. a. perf.* (str. 17. r. 16) izkoreniti, auswurzeln, *sradicare*.
Skori, u skori, *adv.* (str. 103. r. 19) doskora, domala, bald, *fra poco*, *tosto*.
Skucati, am, *v. n. imp.* (str. 18. r. 22) stenjati, stöhnen, *gemere*, *gemire*.
Skûčiti, im, *v. n. imp.* (str. 96. r. 26) cviliti kao pas, winseln wie ein Hund, *mugolare*.
Skut, a, *m.* kraj halje (Par. 27), Schoß, *grembo*, *seno*.
Slačati, am, *v. a. imp.* (str. 95. r. 4) süß finden, *sentir dolce*.
Sladkost, i, *f.* Süße, *dolcezza*.
Slana, e, *f.* eine Art Frostes, *sorta di pruina*.
Slavaj, vja, *m.* (str. 91. r. 2) slavuj, slavic, slavić, Nachtigall, *lusignolo*, *rosignolo*.
Slid (slěd), a, *m.* trag, Spur, *traccia*.
Slišati, šim, *v. a. imp.* slušati, hören, *ascoltare*.
Slobod, i, *f.* (str. 63. r. 9) sloboda, Freiheit, *libertà*.
Sloboditi, dju i dim, *v a. imp.* befreien, *liberare*; —. *v. a. perf.* što osloboditi, befreien, *liberare*.
Slobodju (str. 65. r. 4), m. slobodim, t. j. oslobodim.
Sloviti, vem, *v. n. imp.* (str. 82. r. 29) na glasu biti, berühmt sein, in gutem Rufe stehen, *esser rinomato*, *venir lodato*.
Sluh, a, *m.* (str. 79. r. 8) Gehör, *udito*.

Sluti, slujem, *v. n. imp.* vidi sloviti.
Smanjkati, am, *v. a. perf.* ersticken, erlöschen, *soffocare.*
Smàrtca, e, *f.* što smàrt, Tod, *morte.*
Smažiti, im, *v. a. imp.* (str. 25. r. 20; str. 26. r. 10; str. 47. r. 23) s pohlepom želěti, smagnuti, čeznuti za čim, sehnlich wünschen, *bramar ardentemente.*
Smih (směh), a, *m.* das Lachen, *riso.*
Smijati směh (str. 11. r. 14), što smijati se.
Smiliti se, lim se (na koga), *v. n. perf.* sich erbarmen, *aver pietà, misericordia.*
Smiljivati, ivam, *v. a. imp.* na milost ili na pomilovanje gibati, zur Barmherzigkeit bewegen, *commnover alla misericordia.*
Smin, a, o, *adj.* kühn, *audace, ardito.*
Smišljati, am, *v. a. imp.* (str. 57. r. 1) denken, *pensare.*
Smoknuti, knem, smokó i smoknuo, *v. n. perf.* naß werden, *divenire bagnato.*
Snaga, e, *f.* Stärke, *forza.*
Snažan, žna, o, *adj.* jak, stark, *forte.*
Sni, u sni, m. u snu (od san, sna), im Schlaf, *in sonno.*
Sočan, čna, o, *adj.* vlažan, mokar, feucht, *umido.*
Sočiti, im, *v. n. imp.* moknuti, suziti, feuchten, *gemere, umettare;* —, *fig.* Thränen vergießen, *versar lagrime.*
Sok, a, *m.* Saft, *succo.*
Spahija, e, *m.* Reiter, *cavalliere;* ein Grundherr bei den Türken, *possidente di terreni presso i Turchi.*
Spametan, tna, o, *adj.* pametan, vernünftig, *ragionevole.*
Spenza, e, *f.* Geld, *danaro;* od tal. *spesa.*
Spingarda, e, *f.* eine Maschine um die Mauern zu brechen, *machina da romper le mura;* ein Geschütz, *un cannone.*
Spišiti (spěšiti), im, *v. n. imp.* eilen, *affrettarsi.*
Splesati, šem, *v. a. perf.* niedertreten, *conculcare.*
Split (Splět), a, *m.* grad u Dalmacii, sagradjen u někadašnjoj palači rimskoga cara Diokleciana nedaleko od Solina, Spalato, *Spalato.*
Spomen, a, *m.* (str. 86. r. 22) Andenken, *memoria.*
Sposob, a, *m.* način, Art, *maniera;* sposobom, in der Art, *di maniera.*
Spridu, *adv.* (str. 56. r. 22) sprida, von vorn, *d' avanti.*
Sredan dna, o, *adj.* (str. 44. r. 6) geordnet, *ordinato.*
Srići se (srětiti ili srěsti se), *v. n. perf.* sich begegnen, *incontrarsi;* ali što će reći na str. 98. r. 24?
Sridu, *praep.* srěd, mitten in, *in mezzo.*
Srok, a, *m.* (Par. 222) glas, věst, Bericht, Nachricht, *rapporto, notizia.*
Sta (str. 105. r. 13), *dual.* od sat, t. j. sto, n. p. dvě sta, tri sta, četiri sta, pet sat ili pet stotinah.
Stanišće, a, *n.* (str. 81. r. 2) stan, Wohnsitz, *domicilio.*
Stanovit, a, o, *adj.* (Par. 105; pak str. 55. r. 4. i 7) stalan, postojan, fest, standhaft, unverrückt, *fermo.*
Stari Hvar, danas Stari (grad) na otoku Hvarskom, *Cittavecchia* auf der Insel Lesina in Dalmatien.
Stàrmiti, im, *v. a. imp.* (str. 58. r. 10) put, den Weg abschüssig machen, *far declive la strada;* »stàrmi rič božju« (str. 80. r. 23) fürchten, achten, *temere, rispettare.*
Stàrmoglav, *adv.* na glavu, glavom dolě, mit dem Kopfe hinab, häuptlings, *a capo in giù.*
Stati se, stanem se, *v. n. perf.* (str. 71. r. 6) sastati se, zusammenkommen, begegnen, *convenire, incontrarsi.*
Stěć, *gerund.* stojeć, stehend, *stando.*
Steći se, stečem se, *v. n. perf.* in Menge zusammenlaufen, sich zusammenrotten, *adunarsi, ragunarsi, concorrer.*

Sterati, am, *v. a. imp.* što strèti, ausbreiten, *distender*; — svilicu, sticken, *ricamare.*
Steriti, steriše, (str. 69. r. 27) město sterati, sterahu.
Sticati se, stičem se, *v. n. imp.* zusammenlaufen, *concorrere*; vidi Steći se.
Stid, a, *m.* sram, Scham, *vergogna.*
Stig, a, *m.* (str. 87. r. 10) steg, stěg, zastava, Fahne, *bandiera, drappello.*
Stina (stěna), e, *f.* Felsen, *balza, rupe.*
Stiska, e, *f.* (str. 89. r. 1) Gedränge, *calca.*
Stratiti, im, *v. a. perf.* pogubiti, hinrichten, *giustiziare*; potrošiti, verzehren, verbrauchen, verwenden, *spendere, consumare.*
Stril, a, *m.* (str. 25 r. 32; str. 101 r. 30; str. 102. r. 3) što strèla, Pfeil, *freccia.*
Strilica, e, *f.* strělica, mala strèla.
Strûka, e, *f.* (Par. 171) Art, *sorta.*
Stup, a, *m.* (Par. 361) stopa, Tritt, *passo, pedata*; Fuß, *piede*; v. Stupljaj.
Stupljaj, a, *m.* (str. 16. r. 6) što stup, stupaj, stopa, Tritt, *passo, pedata*; noga od gležnja pak dolě do kraja, Fuß, *piede*, v. Stup.
Stvoriti, im, *v. a. perf.* učiniti, machen, *fare*; erschaffen, *creare.*
Suknja, e, *f.* (Par. 227) ein wollenes bis auf die Erde reichendes Kleidungsstück (bei Frauen), *veste talare.*
Sulica, e, *f.* Speer, *lancia.*
Sumnjiti, im, / Sumnjiti se, im se, } *v. n. imp.* (str. 24. r. 28; str. 25. r. 9) argwöhnen, Verdacht haben, *sospettare.*
Susriću, m. susritim ili susrětim, od susrěsti ili susrětiti, begegnen, *incontrare.*
Sustati, anem, *v. n. perf.* utruditi se, nemoći dalje, ermüden, *stancarsi, non poter più.*
Suton, a, *m.* Dämmerung, *crepuscolo*; sutonom, mit der Dämmerung, *abbujandosi, comminciando a far notte*; *spuntando il giorno.*
Suzeti, suzmem, *v. a. perf.* (str. 96. r. 34) što sjati, sjamem.
Sužan, žna, *m.* (str. 63. r. 8) što sužanj, Gefangener, *prigioniero.*
Svada, e, *f.* (str. 65. r. 28) što svadja i svadnja, Feindseligkeit, Zwietracht, *inimicizia, discordia*: »da moja slava nepade, a s moga uzroka, kraljeve cić svade,« damit mein Ruhm nicht falle, und zwar durch mich selbst, wenn ich mich mit dem König verfeinden sollte, *affin chè non cada la mia gloria se a mia causa perdessi la grazia del rè.*
Svakojaki, a, o, *adj.* allerhand, *d' ogni sorta.*
Svârnuti se, nem se, *v. r. perf.* (Par. 215) suze, ausbrechen (die Thränen), *sciogliersi (le lagrime).*
Svâršan, šna, o, *adj.* (str. 86. r. 8) vidi Svâršen.
Svâršen, a, o, *adj.* geendet, *finito*; endlich, *finale*; vollkommen, *perfetto.*
Svâršeći, a, e, *adj.* (str. 87. r. 23) v. Svâršen,
Svâršno, *adv.* vollkommen, *perfettamente.*
Svekar, kra, *m.* mužev otac, Schwiegervater (zur Schwiegertochter), *suocero (verso la nuora).*
Svidati se, am se, *v. n. imp.* (str. 13. r. 3) vidi Sviditi se.
Sviditi se, im se, *v. n. perf.* zum Bewußtsein kommen, *ravvedersi, rientrar in se.*
Svijati, jam, *v. a. imp.* biegen, *piegare*; winden, *volger.*
Svikati, čem, *v. a. perf.* zusammenberufen, *convocare*; — se, zusammen berufen werden, *venir convocato.*
Svilica, e, *f.* što svila, Seide, *seta.*
Svist (svěst), i, *f.* Vernunft, *mente.*
Svistiti se, im se, *v. n. imp.* lernen, *imparare, apprendere.*
Svit, a, o, *part. pass.* od sviti, saviti, gewunden, *involto.*
Svita, e, *f.* (str. 93. r. 18) ein brei-

tes und langes Kleidungsstück, *veste talare*; vidi Suknja.

Svoditi, dim, *v. a. imp.* (str. 16. r. 14) skladanja, Verse machen, *verseggiare.*

Svudie, *adv.* svudi, überall, *dappertutto.*

Š.

Šaran, a, o, *part.* (str. 17. r. 27) bunt, verschiedenfarbig, *di più colori.*

Šarati, am, *v. a. imp.* bunt machen, *far di più colori.*

Šćediti, im, *v. a. imp.* štediti, schonen, sparen, *risparmiare, sparagnare.*

Šćeta, e, *f.* šteta, Schaden, *discapito, danno.*

Šćititi, tim, *v. a. imp.* inako štititi, beschirmen, beschützen, *coprir con uno scudo; protegger, difender.*

Šćopita, e, *f.* vàrsta puškc, od talianskoga: *schioppo, schioppetto,* ein Geschütz.

Šetnja, e, *f.* (str. 55, r. 33) Spaziergang, *passeggio.*

Šibati, am, *v. a. imp.* šibom tući, mit der Ruthe hauen, *vergheggiare.*

Šinuti (šibnuti), nem, *v. a. perf.* šibom udariti; vidi Šibati.

Širati, ram, *v. a. imp.* (str. 84. r. 14) pravije širiti, ausbreiten, *dilatare.*

Štala, e, *f.* (str. 108. r 6) Stall, *stalla.*

Šteći, a, e, *part.* m. štijući, t. j. čitajući, lesend, *leggente.*

Štiti, štijem, *v. a. imp.* čitati, lesen, *leggere.*

T.

Tač, } *adv.* tako, so, also, *cosi, si.*
Tak, }

Takmen, a, o, *adj.* jednak, gleich, *uguale.*

Takoje, *adv.* takodjer, auch, *eziandio, anche.*

Tamjan, a, *m.* Weihrauch, *incenso.*

Tanci, ih, *adj. plur.* město tanki, od tanak.

Tàrpeza, e, *f.* (Par. 178) τράπεζα, stol, Tisch, *tavola.* Tárpeza je Luciću jednako dobra rěč kao i stol (Par. 154).

Tàrpinje, a, *n.* što tàrpjenje ili tàrpljenje, Leiden, *passione.*

Tàrpiti, im, *v. n. imp.* (str. 85. r. 3. oda dna) što trajati, dauern, währen, *durare.*

Tàrzan, zni, *f.* (str. 86. r. 17) čuo sam, da u jednom kraju Bosne znači što ravnica, Ebene, *pianura.*

Tašćina, e, *f.* (str. 57 r. 21) izpraznost, taština, Eitelkeit, *vanità.*

Teg, a, *m.* dělo, radnja, Arbeit, *lavoro.*

Tega, m. toga.

Tegota, e, *f.* (str. 51. r. 10) Last, *peso.*

Teofrast, a, *m.* (str. 44. r. 2) mudroljubac iz Lesba, učenik Aristotelov, i njegov nastupnik u školi, rodjen g. 371. prie Isusa. On je napisao do 200 knjigah, od kojih se nalaze još samo tri. Theophrast, *Teofrasto.*

Teplina, e, *f.* toplina, Wärme, *calore.*

Teseo, a, *m.* inako Tezej, sin Egeja (Aegeus), kralja od Atene. Ovaj mladić bio je veoma jak i hrabar. Uze najprie za ženu Hippolitu amazonku, s kojom imà sina Hippolita. Ubì kod Maratone bika, kojega biaše poslò Evristej, neka pohara polja atenska. Tako isto učini s razbojnici Skironom i Prokustom. Predobi zatim Minotavra, i otme kralju Minosu kćeri Ariadnu i Fedru, pak ostavivši Ariadnu uze Fedru za ženu, koja mu rodi několiko sinovah. Na piru svoga priatelja Piritova, kralja Lapitskoga, podně se junački proti Centavrom. Kad je pak Piritovu umàrla žena, nakani Plutonu oteti Proserpinu u paklu, i na tom putu pratio ga je Tesej u pakó, gdě

poginu Piritov, a Téseja izbavi od očite smàrti uprav tamo prispěvši Hiraklej (Herkul). Vladao je u Ateni 19 godinah, a za tim iz domovine protěran umrě na otoku Skiru. Theseus, *Teseo.*

Težati, žim, *v. a. imp.* (str. 106. r. 27) dělati, raditi, arbeiten, *lavorare.*

Ti, taj, toj, *pron.* taj, ta, to.

Ticati, čem, *v. a. imp.* (str. 103. na dnu) berühren, greifen, *palpare, toccare.*

Ticati, tičem, *v. n. imp.* teći (str. 24. r. 23; str. 74. r. 3; str. 21, r. 12) laufen, *correre.*

Tiče (str. 24. r. 23; str. 21. r. 12), 3. osoba od ticati, město teče.

Timar, a, *m.* (str. 104. r. 27; str. 47. r. 10) dobro ili imanje, što su davali turskì cari onim spahijam, koji su u vrěme rata o svojem trošku morali na konju ići na vojsku s drugimi platjenimi spahijami. Naš Lucić razuměva pod ovom rěčju obćenito što: dobro, imanje, gospodština, dàržava, leno darovano s pogodbom věkovite věrnosti, Lehngut, *feudo.*

Tiro, a, *m.* danas Sur, grad u današnjoj Surii iliti Sirii, a to u pokrajini Fenicii. Tyrus, *Tiro.*

Tisnuti, nem, *v. a. imp.* (Par. 192) rinuti, schieben, stoßen, *spignere.*

Tisuća, e, *f.* broj 1000, magjarski: jezero, gàrčki: hiljada, němački: taužend, Tausend, *mille.*

Tisući (str. 62. r. 12), město tisuća, što vidi.

Tisućkrat, *adv.* tisuću krat, tausendmal, *mille volte.*

Tišćati, tišćem (Par. 42. i 70), ili tišćati, tišćim (Par. 176, str. 89. r. 6) *v. a. imp.* tiskati, drücken, *coprimere*; festhalten, *tener sodo, fermamente.*

Titi, tijem, *v. n. imp.* (Par. 197) toviti se, gojiti se, fett werden, *divenir grasso.*

Titon, a, *m.* (Par. 155) plemenit Trojanin, brat kralja Prijama, mladić od velike lěpote. Njegova žena je bila Zora (Aurora), i zato veli Ovid, da je bio muž one, koja dan čini. Tithonus, *Titono.*

Tja, *adv.* ća, fort, *via.*

Tlačiti, im, *v. a. imp.* gaziti, treten, *calcare.*

Tle, tleha, *n.* (str. 93. r. 20) Boden, *terra, pavimento.*

To, *adv.* theils, *parte* (str. 68. r. 5).

Toj, *pron.* město to, das, *ciò, questo.*

Tóki, tóka, ó, *adj.* t. j. tolki ili toliki, so groß, *tanto.*

Tokoje, *conj.* (tolikodjer) takodjer, auch, ebenso, *anche.*

Tolikoj, *conj.* (str. 94. r. 21) vidi Tokoje.

Toliti, im, *v. a. imp.* (str. 72. r. 11) tažiti, stillen, besänftigen, *placare, calmare, acchettare.*

Tonato, a, *n.* (str. 10. r. 20) / Tonoto, a, *n.* (str. 24. na dnu) } velika mrěža ili vlak za lovit ptice i zvěri, Netz für die Jäger, *rete di cacciatori.* Prispodobi ruski i česki teneto.

Topiti, im, *v. a. imp.* (str. 62. r. 30) wärmen, *scaldare.*

Toteka, / Toti, } *adv.* totu, da, *costì.*

Tovarac, rca, *m.* magarčić, Eselein, *asinello.*

Traci, trakah, *m. pl.* ljudi iz Trakie ili Tracie, Thrazier, *Traci.*

Trag, a, *m.* (str. 63. r. 32) Spur, *traccia, vestigio.*

Trag, a, *m.* (Par. 113) pokolenje, pleme, Geschlecht, *schiatta.*

Trajati, jem, *v. n. imp.* durati, dauern, *durare*; — dni, vrěme, die Tage, die Zeit zubringen, *passar i giorni, il tempo.*

Trak, a, *m.* (str. 102. r. 8) Band, *nastro.*

Traviti, im, *v. a. imp.* verliebt machen, *innamorare.*

Triskati (trěskati), am, *v. a. imp.* udarati (munja), einschlagen, *fulminare.*

Trogir, a, *m.* grad u Dalmacii na moru, Trau, *Traù.*

Troja, e, *f.* glasovit grad nègda u Maloj Azii na arkipelagu gàrčkom kod gore Ide, ne daleko od tĕsna od Galipolja, naprema otoku Tenedu, porušen od Gàrkah radı otete Jelene. Troja, *Troja.*
Trup, a, *m.* (str. 57. r. 2) Rumpf, *tronco.*
Trus, a, *m.* (str. 83. r. 1) potres, trešnja, Erdbeben, *terremoto.*
Truti (str. 51. na dnu), pravie tàrti ili trĕti, tarem ili trem (dakle »nesrića te je trula« (str. 74. r. 28) mĕsto: tàrla) zerbrechen, zerreiben, zermalmen, *tritare, stroppicciare.*
Tući se, čem se, *v. n. imp.* (str. 22. r. 22) klatit se, skitat se, herumstreichen, *girar attorno.*
Tudjin, a, *m.* ein Fremder, *ospite, straniero.*
Tugovati, gujem, *v. n. i.* (na koga, str. 61. r. 5) klagen über jemand, *lagnarsi contro d' alcuno.*
Tulica, e, *f.* Köcher, *turcasso, faretra.*
Tužica, e, *f. dimin.* od tuga, Mißmuth, Traurigkeit, Betrübniß, *tristezza.*
Tvàrditi, dim, *v. a. imp.* befestigen, *fermare, assodare.*
Tvoriti, rim, *v. a. imp.* činiti, machen, *fare.*

U.

U, *praep.* in, *in, à*; nach, *à*; bei, *presso, da.* Kod našega Lucića stoji predlog »u« s četvàrtim padežem, kao što Kotorani i Càrnogorci govore, n. p. u san, u noć, u knjige, u slobod, u linost, mĕsto: u snu, u noći, u knjigah, u slobodi, u linosti; tako »Jove je u moj rod« (Par. 115), mĕsto: u mojem rodu;« u knjige štio si« (str. 101. r. 5) mĕsto u knjigah.
Ubog, a, o, *adj.* arm, *povero.*
Ubraniti, im, *v. a. perf.* beschützen, *difender.*
Uckniti, im, *v. n. perf.* (od česa) zakasniti, zaostati, verspäten, zurückbleiben, *ritardare.*
Uč, (str. 102. na dnu) pokratjeno od u ča, t. j. u što, in was, wo hinein? *in che cosa?*
Učer, Učera, } *adv.* jučer. gestern, *jeri.*
Udiliti (udĕliti), lim, *v. a. perf.* spenden, Almosen geben, zutheilen, *dar limosina.*
Udirati, rem, *v. n. imp.* (Par. 410) schlagen, *percuotere*; —, *fig.* riechen, *odorare* (str. 58. r. 4).
Udomiti se, im se, *v. n. perf.* 1) udati se, heirathen (von Frauenzimmern), *maritarsi;* 2) ukućiti se, nastaniti se, sich ansässig machen, *domiciliarsi.*
Udovički, a, o, *adj.* (Par. 338) Wittwen-, *vedovile (detto di femine).*
Udovski, a, o, *adj.* Wittwer-, *vedovile (di maschio).*
Udražan, a, o, *adj.* lieb gewonnen, *divenuto caro.*
Udražati, am, *v. a. perf.* lieb machen, *far caro.*
Udražiti se, im se, *v. n. perf.* učinit se drag, umilit se, sich einschmeicheln, *entrar in grazia.*
Ugri, ih, *m. pl.* (str. 62, r. 1) die Ungarn, *Ungheresi*; Ungarn, *Ungheria.*
Uhiliti, im, *v. a. perf.* lišiti, berauben, *privare.*
Uhiljen, a, o, *part.* (str. 55. r. 25) od uhiliti.
Ujati se, ujmem se, *v. n. perf.* (str. 50, r. 10) sich entziehen, *esimersi.*
Ujid, i, *f.* (str. 57. r. 4) Biß, *morso.*
Ujimati se (múkom), am se, *v. n. imp.* (str. 95. r. 9) mučati, schweigen, *tacere.*
Ujti, ujdem, *v. n. perf.* (str. 83. r. 22) uteći, entfliehen, *fuggire.*
Ukresati se (oganj), ukrešem se, *v. r. perf.* (Par. 35) *fig.* sich anzünden, *accendersi.*
Ukrutiti se, im se, *v. n. perf.* (str. 79. r. 22) utvàrditi se, steif werden, *indurarsi.*
Ukućiti se, im se, *v. n. perf.* (str. 62. r. 11) nastaniti se, sich einquartiren, ansässig machen, *domiciliarsi*; vidi Udomiti se 2).
Ulis, a, *m.* inače Odisej (Ὀδυσσεὺ

kralj od maloga otoka Itake, danas Teaki, u moru Jonskom. Rata trojanskoga bio je 10 godinah pod Trojom, a poslě raspa grada Troje, silom vĕtarah kojekuda po moru tĕran, vraćao se je 10 godinah kući.

Ulišiti, im (koga česa), *v. a. perf.* (Par. 24) berauben, *privare.*

Uljudan, dna, o, *adj.* höflich, leutselig, *umano, civile.*

Uljuditi, im, *v. a. perf.* napraviti koga uljudnim, civilisiren, *civilizzare, render umano.*

Uman, mna, o, *adj.* verständig, *intelligente.*

Umčati, am, *v. a. imp.* (Par. 375) oteti, mit Gewalt entführen, fortreißen, *rapire*; ruski takodjer *umčati* i *m'čati* u istom znamenovanju.

Umića, e, *f.* Geschicklichkeit, *destrezza, desterità, ingegno.*

Umiljati se, am se, *v. n. imp.* (komu) liebkosen, schmeicheln, *carezzare.*

Umiljenstvo, a, *n.* (str. 101. r. 22) *fig.* poniznost, Gehorsam, *umiltà.*

Umisiti (umĕsiti), sim, *v. a. perf.* (Par. 289) aus dem Teige oder gekneteter Erde etwas bilden (wie die Bäcker und Töpfer), *figurare, formare di pasta o d' argilla.*

Umisliti, im, *v. a. perf.* (str. 15. r. 6) sich denken, *immaginarsi.*

Umišavati (umĕšavati), šujem, *v. a. imp.* (str. 53. r. 34) einmengen, *frammischiare.*

Umiti (umĕti), umĕm, *v. a. imp.* kennen, *sapere*; umi se (str. 27. r. 6) versteht sich, *s' intende.*

Umoliti se (komu), im se, *v. n. perf.* izprositi, erbitten, *impetrar.*

Umor, a, *m.* (str. 7. r. 25) Sterbestunde, Todeskampf, *agonia, punto di morte.*

Unebljušiti, im, *v. a. perf.* (str. 107. r. 7) überraschen? *sorprendere?*

Unititi (unĕtiti) se, tim se, *v. r. p.* (str. 10. r. 31) uzpiriti se, užgati se, razpaliti se (oganj), auflodern, *avvampare.*

Unova, *adv.* (str. 92. r. 16) neuerdings, wiederum, *di nuovo.*

Unove, *adv.* (str. 84. r. 3) eben jetzt, frisch, *nuovamente, appunto addesso.*

Upiti, pim, *v. n. i.* schreien, *gridare.*

Uprašati, am, *v a. imp.* (str. 47. na dnu) upitati, fragen, *dimandare.*

Uredba, e, Anordnung, *ordine.*

Ureha, e, *f.* (str. 22. r. 28) što ures, Schmuck, *abbellimento.*

Ures, a, *m.* Schmuck, Zierde, *abbellimento*; —, (str. 16. r. 23) Schönheit, *bellezza.*

Usilovati se, lujem se, *v. r. i.* (Par. 11) siliti se, truditi se, tàrsiti se, sich bemühen, *forzarsi.*

Ustàrmiti, im, *v. a. imp.* (str. 58. r. 9) uzpregnuti, einhalten, zurückhalten, *fermare, contenere, raffrenare.*

Usti, ih, *f. pl.* ustne, ustnice, Lippen, *labbra.*

Ustinuti, nem, *v. n. perf.* v. Ostinuti.

Utajati, jam, *v. a. perf.* (str. 97. r. 19) verbergen, *ascondere.*

Utàrgati, am, *v. a. perf.* pflücken, *cogliere.*

Utažiti, im, *v. a. perf.* (str. 26. r. 9) besänftigen, beschwichtigen, *calmare, acchettare.*

Utezati, žem, *v. a. i.* (str. 98. r. 30) hineinziehen, *tirar dentro.*

Uticati se, čem se, *v. n. imp.* Zuflucht nehmen, *ricorrere.*

Utišati, am, *v. n. imp.* (str. 53. r. 11) sich beruhigen, *acchetarsi*; vidi Poutišati.

Utoliti, im, *v. a. perf.* (str. 12. r. 17) v. Utažiti.

Uvàrtiti se, tim se, *v. r. perf.* (Par. 268) eindringen, *entrar dentro.*

Uvoditi, im, *v. a. imp.* (str. 88. r. 22) što presti, spinnen, *filare.*

Uvratiti, im, *v. a. perf.* (str. 55. r. 12; str. 94. r. 32) što svratiti; — se, što vratiti se.

Uza, e, *f.* konop, Strick, *corda.*

Uza, *praep.* uz, neben, längs, *lungo, accanto.*

Uzajdu, město uzajdem, od uzajti ili uzaći, t. j. uzìti.
Uzamniti se (komu), im se, *v. n. perf.* scheinen, *parere, sembrare.*
Uzdah, a, *m.* Seufzer, *sospiro.*
Uzdavati, dajem, *v. a. imp.* abgeben, *dare, tribuire.*
Uzglavje, a, *n.* zglavnica, Kopfkissen, Hauptkissen, *capezzale.*
Uzgora, *adv.* (str. 98. r. 11) gori, hinauf, *su, suso.*
Uzhraniti, im, *v. a. perf.* (str. 49. r. 20) odgojiti, erziehen, *allevare.*
Uzica, e, *f.* konopac, konop, uže, Strick, *corda*; vidi Uza.
Uziti, im, *v. n. imp.* (str. 64. r. 2) u uzah biti, in Fesseln sein, *esser ne' lacci.*
Uzmicati, čem, *v. a. i.* (str. 5. r. 27) što uztezati, uzkraljivati, entziehen, *non accordare, negare.*
Uzmožan, žna, o, *adj.* möglich, *possibile.*
Uzorit, a, o, *adj.* (str. 62. r. 24; str. 82. na dnu) anmuthig, schön, *bello, avvenente.*
Uzpeti, uzpojem, *v. a. perf.* što zapěvati, uzpěvati.
Uzrast, a, *m.* stas, Statur, *statura.*
Uzsloniti, nim, *v. a. perf.* nasloniti, anlehnen, *appoggiare.*
Uzstojati, jim, *v. n. perf.* (str. 23. r. 18) verbleiben, beharren, *rimanere, persistere, perseverare.*
Uztrepetati, tjem, *v. n. perf.* erbeben, erzittern, *tremare, scuotersi per paura.*
Uzvišiti, šu (m. uzvisiti, sim), *v. a. perf.* erheben, *inalzare.*
Uzvit, a, o, *adj.* (str. 11. r. 31) gebogen. *inarcato.*
Užeći, žežem, *v. a. perf.* anzünden, *accendere.*
Uživiti, vim, *v. a. perf.* (Par. 334) město užiti, od uživati, genießen, *godere.*

V.

Vabiti, im, *v. a. imp.* locken, *allettare, adescare.*
Vaj, *interj.* auweh, *ojmè.*
Vaju, *gen. dual.* od ti, t. j. vas dvojice, von euch zweien, *di voi due.*
Valja, e, *f.* cěna, vrědnost, Werth, *valore.*
Valovit, à, o, *adj.* voll Wellen, *ondoso.*
Van, *adv.* hinaus, *fuori.*
Var, a, *m.* (str. 16. r. 20), — imati, čuvati, gledati, hüthen, *custodire.*
Vàrći, ržem, | *v. a. perf* werfen,
Vàrgnuti, nem, | *gettare, buttare.*
Vàrh, *praep.* svàrhu, über, *sopra, su, oltre.*
Vàrst, i, *f.* (str. 81. r. 31) što vàrsta, Gattung, *sorta.*
Vašćina, e, *f.* psina, sramota, Schmach, *onta.* Dolazi od vaške, kao psina, psiti i psost od psa.
Vazdi, *adv.* svagdi, überall, *dappertutto.*
Vazeti, zmem, *v. a. perf.* što uzeti, uzmem.
Većati [věćati], am, *v. a. imp.* berathschlagen, *consultare.*
Veći, a, e, *adj. comp.* od velik, größer, *più grande*; veće more (str. 81. r. 17), što càrno more, schwarzes Meer, *mar nero.*
Vediti (věděti), vim, *v. a. imp.* (str. 50. r. 12) znati, wissen, *sapere.*
Vehnuti, nem, *v. n. i.* (str. 65. r. 8) što něki pišu: venuti, welken, *appassirsi.*
Velestvoran, rna, o, *adj.* schöpferisch, hervorbringend, *produttivo, producente.*
Veli, a, o, *adj.* velik, groß, *grande.*
Velju, město velim, ich sage, *dico.*
Venčac (věnčac), a, *m.* Kränzchen, *ghirlandetta.*
Venus, *g.* Venere ili Venera, e, *f.* kći neba i dana, božica ljubavi, lěpote, ugodnostih i naslade. Pripověđaju pěsnici, da se je rodila iz pène morske, da se je udala za hromoga Vulkana, boga kovačkoga, i da je preljubila najprie Marta, i od njega rodila Antera, pak onda Merkura, i š njim dobila sina Kupida inače Amora iliti Ljubav.

Vepar, pra, *m.* Eber, Wildschwein, *cinghiale.*

Veriti se, im se, *v. r. imp.* (str 56. r. 20) město: verati se, rem se, što kriti se, provlačiti se, heimlich umhergehen, *andar nascondendosi, strascinarsi.*

Veruga, e, *f.* (str. 96. r. 26) verige, lanac, Kette, *catena.*

Veseliti, im, *v. n. imp.* (str. 51. r. 14) město: veseliti se.

Vesti, vedem, *v. a. imp.* (str. 47. r. 26) voditi, führen, leiten, *condurre, guidare.*

Viće, a, *n.* věće, Rath, Berathung, *consiglio.*

Vìd, a, *m.* lěčenje (str. 7. na dnu), Heilung, Kur, *guarimento.*

Vide, što videć, od viděti, i znamenuje: očito, zaisto, do isto, u istinu, gewiß, *certamente*; »vide znah« (str. 5. r. 9), t. j. u istinu znah; »kleti gusarine (město »gusarini« t. j. gusari) vide li ostali s nami su od cine« (str. 46. r. 26), t. j. kleti gusari u istinu ostali su (složili su se) s nami od cine (za cěnu); »ovo i sad vide ovdi na daleče« (str. 95. r. 3), t. j. evo i sad doisto ovdě itd.

Vijati, vijem, (*v. n. imp.* město zavijati, heulen, *urlare.*

Vila, e, *f.* Pripovědaju naši Hàrvati i Sàrblji, da ima někakovih vàrhuzemaljskih ženskih bitjah, koja se zovu vile. Te su vile, kažu oni, uvěk lěpe i mlade, jerbo su neumàrle iliti bezsmàrtne, t. j. takove, koje nikada neumiru. Oděvene su uvěk čedno prebělom tankom haljinom, dugom do zemlje, a imaju prekrasne vlase, koje obično sprida i zada prosto razpuštene nose, premda je kadkada i spletu u kose. Dodaje još narod u někojih krajevih, da imaju i konjska kopita na nogama, ali da to nije moći lahko viděti, budući da imaju do zemlje dugačku svitu; a u gděkojoj narodnoj pěsmi napominje se, da i kreljute imaju, ali to je valjada samo onda, kad se na kakovu lěpu, n. p. zlatokrilu pticu pretvore. Vile živu u věkovitoj čistoći děvojačkoj, radi česa se niti neplode, neg su uvěk one iste i onakove, kakove ih je Bog stvorio něgda. One su, obćenito govoreć, dobra stvorenja, i zato ne samo da se ih nitko neboji, nego dapače mnogi želi, da bi ga gdě srěća naměrila na vilu. A kada ju tko nadje, onda trěba da gleda, da joj se kako primili, a to može najlakše, ako ju s uljudnim pozdravom posestri ili pokumi (t. j. ako ju zovne sestrom ili kumom), jer onda dobije u njoj posestrimu ili kumu, koja čini, da mu sve ide na ruku i u naprědak, i da bude srětan. Ako ju pako uvrědi, ili ako nesmotreno nagazi na vilinsko kolo, pak smete vile u igri, onda naopako po njega, ljuto mu se osvete, jer ga ustrěle u ruku ili u nogu, u obě ruke ili u obě noge, ili pak u sàrdce da umre. Kada tko kaže, da je vidio vilu, pak da joj ništa nije rekó, onda mu reknu drugi s porugom, da ga je tražila srěća, a on da je nije umio naći. Vile stoje osobito po gorah i planinah, rědje po nizkih šumah i kod vodah, a često se sastaju na svojih igralištih u kolo, na ples i pěvanje. Koliko ima vilah, i kako je kojoj ime, to se nezna, ali one su medju sobom sve jednake: svaka je jako mudra, svaka bàrza i lahka, da leti kao strěla, i svaka je preizvàrstna pěvačica. — Pěsnici pod imenom vila često razuměvaju što děvojka, odkuda će svaki razuměti zašto se kadkada u pěsmah nalaze rěči »stara, ružna, gàrda, luda, nesmotrena vila.«

Vile su još jedan ostanak praslavjanskoga pričoslovja (mitolologie), i za čudo je, kako su se i ove do danas tako dobro uzdàržale, gdi je kàrstjanstvo sva druga višja slavjanska božanstva

tako zatàrlo, da se o njih ili sasvim ništa, ili jedva još gola imena znadu. One su još i kod sěvernih Slavjanah dobro poznate, samo što im na město vila različna druga imena naděvaju, kao Rusalka, Poludnica itd. U Primorju hàrvatskom počeo je već svět nevěrovat, da još ima vilah, jer kažu, da ih je někakav papa prokleo i zatěró někamo u zatvor, pak da više nemogu hodit po světu niti se komu kazati, kao što su prije radile.

Rekó sam gorě kod rěči Muza, da su vile više nalik na gàrčke nimfe nego li na muze, ali sasvim tim da se ni s nimfami u svem neslažu. Sad ću kazati ovdě na kratko, što se nalazi u starogàrčkom pričoslovju o nimfah. Nimfe po mněnju starinskih Gàrkah bile su někakva vàrsta najmanjih boginjah (t. j. niti prave boginje niti prave umàrle iliti smàrtne), koje su po svem světu bile raztàrkane i polag različnih městah, u kojih su prebivale, različno dělile se. Tako n. p. bile su 1) Najade, nimfe vrělah i vodah, rogozom ověnčane, 2) Oreade, nimfe gorah i planinah, 3) Napee, nimfe dolinah i cvětja, 4) Driade, šumah, 5) Hamadriade, pojedinih stabalah, 6) Oceanide, nimfe morske, 7) Nereide, kćeri Nerejeve, itd. itd. Po mněnju Orfeja bile su nimfe kćeri pučine morske; drugi su tvàrdili, da su bile kćeri Zejeve, a tretji opet na tretji način. Sve nimfe stoje unutar onih stvarih, od kojih im je ime; tako n. p. morske stoje na dnu pučine, planinske u sàrdcu planine itd. One su dakle bile stanom privezane na jedno město, dok ona stvar traje, u kojoj stoje; a kad bi nestalo one stvari, onda bi dobile drugo stanište; n. p. kojoj je bila sudbina, da kao Hamadriada stanuje u kojem hrastu, nije mogla proměniti stana, dok je onaj hrast živio: ali ako bi hrast usahnuo, ili bi ga tko posěko ili inako ižkàrčio, onda bi nimfa dobila drugi mlad, stopram iznikó hrast za svoje stanovanje. Nimfe se mogu na volju učinit vidive i nevidive, kaogod vile, a uprav su tako i mladolike i lěpe s razpuštenimi vlasi, ali se u nošnji jako razlučuju od vilah; jer ne samo da su im haljine veoma različne boje i kroja, nego su sve skupa još k tomu i nečedno obučene: ili imaju gola pàrsa, ili gole noge do više kolěna, ili oboje golo, ili su sasvim gole, kao n. p. Nereide. Živu ponajviše u čistoći (ponajviše velim, jer se o mnogoj priča, da je oskvàrnula svoju), a inače su vesele i šaljive, i lahkom nogom po livadah i dolinah bludeći prosiplju ugodan miris. S bogom Panom tancaju po gorah i klisurah, čine rasti marhu, ter dare Bakove i Cererine (groždje i žito) na zemlju siplju. Nimfe imale su i svaka svoje ime vlastito, kao Kalipso itd., što vile neimaju. Tko bi srio nimfu, dobio bi někakovo tàrzanje po svem tělu, koje bi se tako pojavilo, da bi sva uda tělesna trepetala, a glava se tresla, dok bi mu najposlě došla volja da pěva ili da gata, t. j. da proriče buduća.

Vilica, e, *f.* (str. 90. r. 20) mala vila, kleine Vila, *piccola vila.*

Vim, viš, vi, pravije: věm, věš, vě, t. j. znam, aš, a, od vediti ili věděti.

Vince, a, *n. dimin.* od vino, Wein, *vino.*

Vinišće, a, *n.* (str. 103. r. 6) vinograd, Weingarten, *vigna.*

Virenica (věrenica), e, *f.* zaručnica, Braut, *sposa promessa.*

Virgil, a, *m.* ime najslavnijega pěsnika latinskoga, koi je rodjen u Mantovi, umró u Brunduzu, a sahranjen u Napulji g. 19. prie Isus. Nalazi se još od njega Enej u 12 pěsamah, pak několiko pastirskih i poljodělskih pěsamah, Virgil, *Virgilio.*

Vis, a, *m.* otok u Dalmacii, die Insel Lissa, *isola Lissa.*
Viš, (Par. 331), pokratjeno od vidiš, du siehst, *vedi.*
Višć, a, e, *adj.* věšt, kundig, *perito.*
Višće, *adv.* věšto, geschickt, künstlich, *ingegnosamente.*
Višina, e, *f.* Höhe, *altezza.*
Višiti, im, *v. a. imp.* (str. 64. r. 5), uzvišavati, erhöhen, *elevare, inalzare.*
Vladavac, vca, *m.* (str. 80. r. 23) što vladalac, Regent, *reggente.*
Vladika, e, *f.* (Par. 130; pak str. 68. r. 24) gospoja visoka plemena, eine Frau vom hohen Adel, *dama nobile.*
Vlasko, a, *m.* ime čověka, što kod nas Blaž. Lucić veli (str. 55. r. 13), da je něki Vlasko ban bio otac njegove robinje; nu to je on izmislio, jer historia o Vlasku banu ništa nezna, osim Blaža Majera, koi joj je, kako Lucić veli, děd bio (str. 74. r. 7).
'Vo, n. p. da 'vo, t. j. da ovo; gdi 'vo stojim, gdi ovo stojim.
Voće, a, *n.* Obst, *frutto.*
Vodniti, nim, *v. a. i.* (vino) Wasser eingießen (in den Wein), *adacquare.*
Vojno, a, *n.* samo se u pěsmah potrěbuje, i znamenuje muž, suprug, Mann, Gatte, *marito, consorte*; vidi Hrabar.
Voljah (str. 75. r. 23), što volio sam (m. volio bi) od volěti, lieber wollen, *voler piuttosto.*
Volju (str. 60. r. 32) město volim, od volěti, vidi voljah.
Vred, *adv.* (str. 51. r. 12) bàrzo, bald, *presto.*
Vrid (vrěd), a, *m.* Verletzung, *lesione;* Beleidigung, *offesa.*
Vriti (vrěti), ijem, *v. n. imp.* quellen, *scaturire.*
Vuhlen, a, o, *adj.* (str. 58, r. 20) što vuhven, listig, verschmitzt, verschlagen, *astuto, sagace, scaltro.*
Vuhleno, *adv.* vuhveno, verschmitzt, *scaltramente.*
Vuhliti, im, *v. a. imp.* (str. 83. r. 16) lastivo govoriti, lagati, listig sein, *esser scaltro*; lügen, *mentire.*
Vuk, a, *m.* despot, Branković Stěpanov, unuk Jurja despota sàrbskoga. On se je zvao despot, ali nije nikada despotovao, jer su mu svu dědovinu Turci bili oteli. Bio je slavan junak, koi je god. 1484. pobio Turke poplěnivše hàrvatske i krajnske krajine.

Z.

Za, *praep.* (str. 12. r. 3) wegen, *per via, per*: oči se nemogu nasitit nje ćela za diku i za dragost mnogu.
Zabava, e, *f.* (Par. 114; str. 65. r. 20) Ausstellung, Tadel, *biasimo.*
Zabiti, zabudem, *v. a. perf.* zaboraviti, vergessen, *dimenticare.*
Zabudem, *praes.* od zabiti, što vidi.
Zač, *adv.* (pokratjeno za ča, t. j. za što, warum? *perche?*) weil, *perche*; für was? zu was? *per qual cosa? a qual cosa?*
Začinjati, njem, *v. a. imp.* pěvati, singen, *cantare.*
Zadar, dra, *m.* die Hauptstadt von Dalmatien, Zara, *Zara, capitale della Dalmazia.*
Zaditi (zaděti), zadijem, *v. a. perf.* (str. 80. r. 10) komu što, angreifen, anbinden, *intaccare.*
Zadivati (zaděvati), am, *v. n. imp.* (str. 90. r. 27) vidi Zaditi.
Zadojiti, im, *v. a. perf.* (str. 49. r. 2) zu saugen geben, säugen, *allattare.*
Zadu, *adv.* zada (str. 56. r. 22), hinten, *dietro.*
Zadubljivati se, ljuju se, *v. n. imp.* (str. 107. r. 4) sich vertiefen, sich eingraben, *approfondarsi.*
Zadušiti, im, *v. a. perf.* (str. 106. r. 23) uzpiriti, anfachen, *avvampare.*
Zahoditi, dim, *v. n. i.* (str. 55. r. 9) abweichen, sich verirren, *deviare, sviarsi.*
Zahoditi se, im se, *v. n. imp.* (str.

18. r. 5) uklanjati se, weichen, *ritirarsi.*
Zahodan, dna, o, *adj.* (str. 7. r. 10) verirrt, *sviato, deviato.*
Zahvaliti se, im se, *v. n. perf.* (str. 43. r. 9; str. 53. r. 10) pohvaliti se, zagovoriti se, obećati se, sich rühmen, prahlen, *vantarsi.*
Zajam, zajma, *m.* Anleihe, Darlehen, *prestito.*
Zaklad, a, *m.* zalog, Pfand, *pegno.*
Zakon, a, *m.* Gesetz, *legge.*
Zalaziti, im, *v. n. imp.* (str. 74. r. 19) vidi Zahoditi.
Zaleliti, ijem, *v. n. perf.* (str. 60. r. 22) kukavim postati, verkümmern, verbutten, kümmerlich werden, *divenir miserabile.*
Zali, a, o, *adj.* zao ili zli, a, o, böse, schlimm, *cattivo.*
Zalih, a, o, *adj.* (str. 60. r. 10) prevelik, sehr groß, *assai grande, abbondante.*
Zaliho, *adv.* (str. 52. r. 29) odveć, zuviel, überflüssig, *soverchiamente.*
Zališnji, a, e, *adj.* odvišnji, überflüssig, *soverchio, superfluo.*
Zalogaj, a, *m.* Bissen (Brot), *boccone.*
Zaman poći, nutzlos zu Grunde gehen, umsonst vergehen, *passar o perire inutilmente.*
Zaminiti (zaměniti), im, *v. a. perf.* vertauschen, *cambiare*; — se, kim *v. n. p.* (str. 73. r. 20), sein Leben gegen das des Feindes tauschen, *cambiare la sua vita per quella d' altrui*
Zaminuti, nem *v. a. perf.* (str. 50. r. 22), busiu, in den Hinterhalt kommen, *pervenir nelle insidie.*
Zamiriti (měriti), im, *v. a. p.* verübeln, übel nehmen, übel aufnehmen, *disapprovare*; — se (komu), (str. 97. r. 16) die Freundschaft verlieren, beleidigen, *perder l' amicizia d' alcuno, offender.*
Zamotati, am, *v. a. perf.* verwickeln, *involger.*
Za neka, *conj.* za, za da, um daß, damit, *acciochè, afinchè.*
Zanesti, zanesem, *v. a. perf.* vidi Zanositi.
Zaniti (zanéti), zanesem, *v. a. perf.* vidi Zanositi.
Zanositi, im, *v. a. imp.* hinreißen, *trasportare, rapire.*
Zapadak, dka, *m.* što zapad, Untergang, *ponente.*
Zapadati (koga što), am, *v. n. imp.* dolazit u dio, gehören, zum Theil kommen, *toccare.*
Zapeti, zapnem, (str. 90. r. 14) *v. a. perf.* strělu na luk, stecken, anhängen, *attaccare.*
Zaplećje, a, *m.* (str. 43. r. 10) alles, was einen im Rücken schützt, *riparo, che ci diffende le spalle.*
Zapoviditi, zapovim (zapověděti, zapověm), *v. a. perf.* befehlen, *commandare.*
Zapriti (zaprěti), prem, *v. a. perf.* sperren, verriegeln, *serrare, chiudere.*
Zapušćen, a, o, *adj.* zapušten, verlassen, *abbandonato.*
Zaputiti se, im se, *v. n. perf.* (Par. 65) sich auf den Weg machen, *avviarsi.*
Zàrcalo, a, *n.* Spiegel, *specchio.*
Zàrcati, čim, *v. a. imp.* (str. 50. r. 24) blicken, ansehen, *risguardare, mirare.*
Zàrčeći, a, e, *part.* pogledajući, blickend, *risguardante.*
Zareći se, čem se, *v. n. perf.* zavećati se, zagovoriti se, Gelübde thun, *far voto;* pohvaliti se, prahlen, *vantarsi*; vidi Zahvaliti se.
Zaricati se, čem se, *v. n. imp.* (str. 88. r. 19) vidi Zareći se.
Zarok, a, *m.* (str. 89. r. 31) zavět, zagovor, Gelübde, *voto*; Schwur, *giuramento.*
Zaruditi, dim, *v. a. & n. perf.* (str. 70. r. 20) röthen, sich röthen, *arrossire, divenir rosso.*
Zasidati [zasědati], dam, *v. n. i.* (str. 55. r. 10) komu, nachstellen, *insidiare, agguatare.*
Zasiniti (zaseniti), im, *v. a. perf.* beschatten, *inombrare*; verblenden, *abbagliare.*
Zastupati, am, *v. a. imp.* komu što, kao sunce, měsec, svěću, čověka itd. zakrivati, zaklanjati, den Anblick verhindern, *impacciare.*
Zastupiti; pim, *v. a. perf.* zakriti, zakloniti, vidi Zastupati.

Zašćićati, am, *v. a. imp.* (str. 11 r. 10 štititi, vidi Zaštitati.

Zaštitati, am, *v. a. imp.* beschützen, beschirmen, *coprir di scudo, difender.*

Zateći, čem, (str. 102. r. 10) *v. a. perf.* antreffen, erreichen, *trovare;* — koga molbom (str. 34. r. 4), eine Bitte wagen an Jemand, *osar pregar qualche cosa.*

Zategnuti, nem, *v. a. perf.* (Par. 344) vidi Zatezati.

Zatezati, žem, *v. a. imp.* (str. 66. r. 19) schnüren, fest zuziehen, zusammenziehen, binden, *strignere con laccio, allacciare.*

Zaudirati, rem, *v. n. imp.* (str. 58. r. 4) riechen, *odorare.*

Zaudriti, im, *v. a. perf.* (str. 95. r. 1) vidi Zaudirati.

Zavàrći, žem, *v. a. perf.* (str. 3. r. 10) što zabaciti, verwerfen, *gittare.*

Zavàrnuti se, nem se, (str. 83. r. 7) *v. n. perf.* povàrnuti se, povratiti se, zurückkehren, *ritornare.*

Zavećati se, am se, *v. n. perf.* zagovoriti se, Gelübde machen, *far il voto.*

Zaveliti, im, *v. a. perf.* (str. 68. r. 33) zapověditi, befehlen, *commandare.*

Zaviditi (komu), dim, *v. n. imp.* nenaviditi, beneiden, *invidiare.*

Zavijati se, jam se, *v. r. i.* (str. 64. r. 1) sich verdrehen, *storcersi.*

Zaviknuti, nem, *v. n. perf.* priviknuti, naviknuti, sich angewöhnen, *accostumarsi, avvezzarsi.*

Zaviknuti se, nem se čemu (str. 99. r. 2), vidi Zaviknuti.

Zavit (zavět), a, *m.* zagovor, Gelübde, *voto.*

Zavoditi, dim, *v. a. i.* (str. 55. r. 10) aus dem Wege leiten, verleiten, *sedurre.*

Zazriti (zazrěti), zazrem, *v. n. perf.* zaměriti, za zlo uzeti, verübeln, *prendersela ma le.*

Zazvoniti, nim (glasom), *v. n. perf.* (str. 79. r. 3) zaviknuti, uzkliknuti, die Stimme erheben, *farsi sentire, risuonare.*

Zažimati, am, *v. a. imp.* stiskati, vidi Zatezati.

Zelen, i, *f.* das Grüne, *il verde.*

Zelen klobuk imao je, kako veli L. (st. 86. na dnu), jedan stric Miličin u Zadru. Znamo iz Farlata, da joj je stric Ivan (†1505) bio arcibiskup od Zadra, pak buduć da biskupi i arcibiskupi nose zelen trak okolo klobuka, imenuje pěsnik vas klobuk zelen.

Zginutje, a, *n.* Umkommen, Untergang, *rovina.*

Zi, *pleonasmus*, kao: ovazi, ovuzi, nikojzi, ondazi, ovojzi itd. (str. 100. r. 15; str. 21. r. 4; str. 22. r. 15; str. 48. r. 12).

Zibka, e, *f.* Wiege, *culla.*

Ziman, mna, o, *adj.* studen, a, o, kalt, *freddo.*

Zjati, zjam, *v. n. i.* offen stehen, *star aperto.*

Zlaćen, a, o, *adj.* vergoldet, *dorato;* golden, *d' oro.*

Zlamen, a, *m.* znak, znamenje, Zeichen, *segno.*

Zled, i, *f.* (str. 5. r. 4) Uebel, Ungemach, *male, calamità.*

Zlobiti, im, *v. a. imp.* anfeinden, *infestare;* verderben, *rovinare.*

Zlobiv, a, o, *adj.* (str. 64. r. 13; str. 108. r. 17) bösartig, boshaft, *maligno.*

Zloćud, a, o, *adj.* boshaft, *malizioso.*

Zmirna, e, *f.* grad glasovit u Maloj Azii, na gàrčkom moru, domovina Homerova, Smyrna, *Smirne.*

Znan, a, o, *part.* od znati (str. 27. r. 3) bekannt, *noto, connosciuto.*

Znoj a, *m.* (str. 54. r. 18) što pot.

Zorah, *praet. imp.* (53. r. 28) od zrěti, město zrěh, t. j. gledah, ich schaute, *io guardava.*

Zovihu (str. 58. r. 21), město zvahu, od zvati.

Zrak, a, *m.* Strahl, *raggio.*

Zubić, a, *m.* mali zub.

Zuk, a, *m.* (str. 85 r. 9; str. 95. r. 10) Stimme, Klang, *suono.*

Zvonik, a, *m.* Glockenthurm, *campanile.*

Zvoniti, im, *v. n. imp.* läuten, *suonare;* — besidom, reden, *parlare.*

Ž.

Žadja, e, *f.* žedja, Durſt, *sete.*

Ždrilo (ždrělo), a, *n.* Engpaß, *stretto, passo.* Neznam, koje ždrělo Lucić misli na str. 81. r. 33, ako ne těsno od Bosfora.

Želet. a, *m.* (str. 56. r. 9) mislim da je turska rěč od »dželat,« t. j. kàrvnik, Henker, *carnefice*, *boja.*

Želinje, a, *n.* željenje.

Želizo (želězo), a, *n.* Eiſen, *ferro.*

Žiganti, ah, *m. pl.* (str. 105. r. 28) od tal. *giganti*, gorostasi, Rieſen.

Žila, e, *f.* Ader, *vena*; Nerve, *nervo*; Wurzel, *ramo della radice.*

Žiliti se, im se, *v. n. imp.* (str. 101. r. 8, napinjati se, ſich anſtrengen, *sforzarsi.*

Žilj, a, *m.* (str. 20. r 25) od tal. *giglio*, krin, lěr, ljiljan, Lilie.

Živinje, a, *n.* življenje, das Leben, *vita.*

Žuč, i, *f.* Galle, *fiele.*

Žuk, a, o, *adj.* žuhak, bitter, *amaro.*

Župa, e, *f.* (str. 87. r. 3. oda dna) družina, kućna čeljad, Hausgenoſſen, *membri della famiglia.*

